DANSK SKOVFORENINGS TIDSSKRIFT

INDHOLD

Afhandlinger, artikler m.m.:

DANSK SKOVFORENINGS ORDINÆRE GENERALFORSAMLING 1987 101

SKOVTEKNISK INSTITUT (ATV), ÅRSBERETNING 1986 168

Per Holten-Andersen: Er der overhovedet nogen der har maximalt kasseoveskud som målsætning? 188

3. hefte **Oktober 1987** **LXXII årgang**

DANSK SKOVFORENINGS TIDSSKRIFT

ISSN 0011-6475

udkommer årligt med 4 hæfter.

Eftertryk af tidsskriftets artikler uden redaktionens samtykke er ikke tilladt.

Redaktionsudvalg:

Kammerherre *V. Bruun de Neergaard*, Skjoldnæsholm, 4174 Jystrup, Midtsjælland (formand).
Lektor lic. agro *Jens Dragsted*, Skovbrugsinstituttet, Thorvaldsensvej 57, 1871 Frederiksberg C.
Statsskovrider *Steffen Jørgensen*, Gøddinggaard, 7183 Randbøl.
Forstfuldmægtigt *Jens Bjerregård Christensen*, Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm.
Forstander *Aa. Marcus Pedersen*, Skovskolen, Nødebo, 3480 Fredensborg.
Direktør *Jens Thomsen*, Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C.

Redaktion:

Søren Fodgaard, (ansvarsh.), *Lene Loving*.

Dansk Skovforenings Sekretariat og Tidsskriftets Redaktion:

Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C. Tlf. 01 24 42 66. Postgiro 9 00 19 64

Tryk: Scantryk, Skolegade 12 E, 2500 Valby, Tlf. 01 30 06 01.

DANSK SKOVFORENINGS ORDINÆRE GENERALFORSAMLING 1987

Dansk Skovforenings ordinære generalforsamling afholdtes onsdag den 17. juni på Hotel Nyborg Strand.

Formanden, kammerherre *Vilhelm Bruun de Neergård,* bød velkommen og gik over til første punkt på dagsordenen:

Pkt. 1. Valg af dirigent

Formanden foreslog statsskovrider *Lars Toksvig,* formand for Danske Forstkandidaters Forening, som dirigent, og dette blev enstemmigt vedtaget.

Dirigenten takkede for valget og konstaterede at generalforsamlingen var lovligt varslet.

Dirigenten gav herefter ordet til formanden under punkt 2.

Pkt. 2. Beretning fra bestyrelsen om foreningens virksomhed i perioden juni 1986 – maj 1987

Inden generalforsamlingen var der udsendt en skriftlig beretning til foreningens medlemmer, som neden for gengives i uddrag:

Årsberetning for Dansk Skovforening 1986/87

v/foreningens formand, kammerherre, hofjægermester Vilhelm Bruun de Neergaard.

Revision af skovloven

Miljøminister Christian Christensen varslede i redegørelsen om en

prioriteret handlingsplan for miljøområdet, at der ville blive udarbejdet et lovforslag om revision af lov om skove.

Tilkendegivelsen kom kort tid efter, at Socialistisk Folkeparti i februar 1986 fremsatte det forslag til folketingsbeslutning om ny skovlov, som jeg omtalte i den seneste årsberetning. Beslutningsforslaget gik efter 1. behandlingen, hvor det kun fik ringe støtte, videre til behandling i miljø- og planlægningsudvalget. Forslaget blev ikke færdigbehandlet i folketingssamlingen 1985/86 og bortfaldt derfor.

I november 1986 fremsatte Socialistisk Folkeparti igen et forslag. Dette var på nær enkelte punkter enslydende med forslaget af februar 1986. Det nye forslag rummer i indledningen en passage om, at der skal tages økonomiske, produktionsmæssige og beskæftigelsesmæssige hensyn i en ny skovlov. Det var nyt i forhold til det tidligere forslag. Socialdemokratiets ordfører på forslaget, Henning Nielsen, havde kritiseret SF's første forslag stærkt for ikke at rumme netop disse hensyn.

I det seneste forslag var endvidere tilføjet, at det skulle sikres, at ændring fra højstammet skov kun kunne finde sted i nærmere begrænset omfang. Til gengæld var kravet om en godkendelsesordning for hugst af løvtræarealer over 120 år faldet bort. Som noget nyt i novemberforslaget findes også et ønske om, at Skovnævnets sammensætning ændres, så de landskabelige, rekreative og naturhistoriske interesser får en særskilt repræsentation.

Bemærkningerne til de to beslutningsforslag fra SF er ens, bortset fra at der i det seneste er anført, at forslaget skal ses som et supplement til resultatet af arbejdet i det skovpolitiske udvalg, idet udvalgets kommissorium savner de fredningsmæssige aspekter. SF's beslutningsforslag fra november er ikke færdigbehandlet i Folketingets miljø- og planudvalg og er derfor faldet bort ved folketingsårets afslutning. De politiske partier og interesseorganisationer har haft deres opmærksomhed rettet mod Skov- og Naturstyrelsens arbejde med forberedelse af skovlovsrevisionen.

Dansk Skovforening og andre organisationer med interesse i skovlovsarbejdet har af Miljøministeriet været indbudt til et kontaktudvalg. I udvalget har parterne haft mulighed for at fremsætte ønsker og forslag til forarbejderne til revisionen af loven.

Forinden udvalgsarbejdet, hvor jeg selv har repræsenteret Dansk Skovforening, blev de foreløbige tanker til revisionen ridset op fra ministerens side. Blandt de vigtigste punkter nævnte ministeren i denne rækkefølge:

- formulering af formålsbestemmelse,
- forbud mod bygninger og anlæg i fredskov,
- udvidelse af hugstattestordningen til også at gælde ved arv og gave,
- retningslinier for god skovdrift,
- regler om løvtræandel og løvtræbælter ved veje og skovbryn,
- legalisering af adgangen til dyrkning af juletræer og pyntegrønt i fredskov
- overførsel af naturfredningslovens adgangsbestemmelser vedrørende skove til skovloven,
- styrkelse af Skovtilsynet.

Efterfølgende bemærkninger er formuleret på et tidspunkt, hvor vi kun har et foreløbigt kendskab til det endelige materiale, Skov- og Naturstyrelsen afleverer til Miljøministeren. Skovforeningen har systematisk kommenteret forarbejderne i tidsskriftet Skoven. Følgende kommentar tager udgangspunkt i ministerens oprindelige udmelding.

Det er min mening, at skovloven har fungeret fantastisk godt, og at der faktisk ikke er noget behov for at ændre den. Skovbruget er blevet et element i den omfattende debat om natur- og miljøforhold, og der fokuseres på udviklingen i f.eks. løvtræarealet, specielt bøgeskovsarealet. Udenforstående venter initiativer, som skal tilgodese miljøelementer i de danske skove. I lighed med den seneste ændring i landbrugsloven vil miljøaspektet også blive indarbejdet i skovloven.

Skovforeningen ønsker, at skovloven skal være basis for nogle erhvervsbetingelser, og formålsparagraffen skal afspejle en anerkendelse af en erhvervsmæssig indsats og de resultater, der i mere end 150 år er skabt med produktionsmæssigt formål i skovbruget. Vi ønsker fortsat, at skovloven skal være basis for et selvhjulpet erhverv med produktionsmæssige ambitioner og resultater, der i stigende grad kan tilfredsstille det indenlandske træforbrug. Skovbruget kan med gode erhvervsbetingelser fortsat tilbyde miljømæssige og rekreative værdier. Virksomhederne vil naturligvis også stadig vurdere en indsats på disse områder højt.

I relation til mulighederne for at bygge i skov, synes jeg, at der nærmere end en stramning burde ske en liberalisering. Mange skove i de nye skovegne ville kunne opnå en betydelig kapitaltilførsel og forbedring af skovtilstanden, hvis man tillod skovejeren at bygge en bolig i skoven. Det vil være ude af proportion at forsvare den rigori-

stiske holdning over for byggeri i skovene med, at det er skovlovens formål at sikre landets skovareal. Siden 1805 forordningen, som den nuværende lov i høj grad bygger på, er landets skovareal steget til det firdobbelte.

En udvidelse af hugstattestordningen til også at gælde ved arv og gave vil næppe have en positiv effekt. Et generationsskifte gennemføres under den nuværende lovgivning almindeligvis ved, at erhververen optager lån til betaling af afgifterne, og blandt andet via hugsten finansierer renter og afdrag. Fjerner man sikkerheden for, at hugsten kan gennemføres på det nødvendige niveau efter generationsskifte, tvinger man afhænderen til at realisere vedmassen og overdrage finansielle aktiver. Samtidig reduceres skovens værdi og dermed de generationsskifteafgifter, der skal betales. Den sidst skitserede måde er imidlertid langt den dyreste, og vil alt i alt kræve en større hugst. Da denne større hugst vil blive gennemført over en kortere årrække, end hvis den gennemføres af erhververen, vil udnyttelsen af træet givet blive mindre gunstig, og skovens tilstand og udseende belastes. Jeg vil derfor advare mod, at man udvider hugstattestordningen.

Vi har med tilfredshed noteret os, at hugstattestordningen er bortfaldet i det forslag, som sendes til Miljøministeren. Vedtages de foreslåede retningslinier om god skovdrift, vil der da heller ikke længere være noget behov for at gøre brug af hugstattestsystemet. Det er naturligt, at der tæres på en vedmasse, som den tidligere generation har ladet opspare.

Retningslinier for god skovdrift har jeg umiddelbart svært ved at se nødvendigheden af. Strømninger i skovdyrkningen, større eller mindre tro på fremtiden, ejendommens økonomiske forhold og en række andre faktorer har betydet, at skovbruget har arbejdet med mange forskellige metoder og fremgangsmåder, som for den enkelte har været rigtige. Dette har bidraget til, at Danmark kan fremvise noget af verdens mest rationelle skovbrug. Grundlaget for at have nået dette stade - nemlig rimeligt råderum - må ikke fjernes.

Fra Sverige kender vi et system, hvor skovdyrkningen næsten er reguleret til mindste detalje med f.eks. angivelse af acceptabelt antal træer pr. ha ved forskellige aldre. Interessen for skovdyrkning og ansvarlighed for skovens tilstand kan derved let lide skade.

Vi ved allesammen, at der forekommer eksempler på skovdrift, som ingen reelt vil forsvare, men der er - heldigvis - meget langt mellem disse eksempler. Jeg mener imidlertid ikke, at disse tilfælde skal begrænses med rigoristiske bestemmelser, som gælder for hele

skovbruget, og som med tiden vil kunne blive strammere og urimelige. Tilfældene med åbenlys dårlig drift må begrænses gennem information og motivering.

De tanker om retningslinier for god skovdrift, jeg hidtil har erfaret, at Skov- og Naturstyrelsen har arbejdet med, kan man ikke umiddelbart være uenig i, men de bør i stedet være rammer, der udstikkes ved hjælp af forskning, undervisning og information. De er kendetegnede for en fornuftig skovdyrkning og almindeligt accepterede rammer for god skovdrift. Jeg kan blot ikke bifalde, at de indarbejdes i skovloven.

I Miljøministeriets oplæg til kontaktudvalgsmøde fremgik også, at man overvejer at indføre regler om løvtræ og bælter langs veje og skovbryn.

Jeg finder ikke, at en ordning, der skal fremme løvskoven, må være en del af selve skovloven. I loven kan der gives ministeren adgang til at etablere tilskudsordninger, som skal have en selvstændig funktion. Økonomi og praksis i skovbruget skifter med årene, og derfor må vi forudse justeringer af tilskudsordninger. Da erhvervet samtidig må fordre en lov, der skaber tillid og stabilitet, vil det være uholdbart at have formuleret egentlige støtteordninger i selve loven.

De seneste statistiske oplysninger om udviklingen i løvskovsarealet, som baserer sig på indberetningerne til 18. alm. vurdering, viser en fremgang for løvskovsarealet under ét, og der er sket en meget kraftig opbremsning i tilbagegangen for bøgeskovsarealet. Jeg tror, at bøgeskovsarealet nu har nået et niveau, hvor det vil stabilisere sig. Eventuelt vil der indtræde en stigning på længere sigt. De andre løvtræarter vil gå noget frem, især vil egearealet stige.

På denne baggrund mener jeg, at det ville være helt urimeligt at fremføre tanker om regulering af andelen af løvtræ i de danske skove. Vi kan ikke arbejde med administrativt set vanskelige ordninger og kontrol på de enkelte ejendomme. Derimod kan vi tilslutte og tanken om, at der iværksættes periodiske opgørelser over udviklingen i landets skovareal og træartssammensætning mv., så vi kan få et ajourført skovstatistisk materiale. Det er resultaterne i denne statistik, der må danne baggrund for nærmere udformning af de ordninger, som udarbejdes efter den bemyndigelse, Miljøministeren sandsynligvis får efter skovloven til støtte af løvtræsdyrkning. Vi må fordre, at skovbruget, der har skabt gode resultater under vanskelige vilkår, får reel mulighed for at anvende inciterende lovgivning, i stedet for drift under restriktioner.

For løvtræbryn er det lidt svært at få øje på, hvad det er for et pro-

blem, der har affødt ønsket om regulering. Mig bekendt er bryn noget, som faktisk alle skovdistrikter hæger om og passer på. Mange skove er efter erfaringer med stormfald samt nåletræs ringere modstandskraft og stabilitet i yderhegn blevet forsynet med bælter af løvtræ langs ydergrænsen. Eksisterende løvtræbryn bliver kun helt undtagelsesvis konverteret til nåletræ.

Miljøministeriet har erklæret at ville indføre en regel, som »Legaliserer og præciserer adgangen til dyrkning af juletræer og pyntegrønt i fredskov«. For mig at se, vil der alene kunne sættes spørgsmålstegn ved adgangen til at dyrke juletræer. Pyntegrøntdyrkning opfylder helt klart skovlovens regler. Den eksisterende skovlov behandler ikke produktet juletræer. Der står blot i loven, at et areal skal være bevokset med træer, som inden for et rimeligt tidsrum kan danne højstammet sluttet skov. Det kriterium opfylder vist de fleste juletræer. Desuden må man betragte juletræsdyrkning som en produktion, skovbruget har vundet hævd på at praktisere, idet det gennem mange år har været åbenlyst for såvel Skovstyrelsen som alle andre, at produktionen har foregået.

Jeg finder det derfor lidt kedeligt at skulle »kriminaliseres«, hvilket jo er tilfældet, hvis det, jeg og andre – ja selv statsskovbruget – gennem årtier i fuld åbenhed har praktiseret er noget, der skal legaliseres.

Man må indrømme os mulighed for at lave denne store værdiproduktion i skovene, en produktion som endog er stærkt eksportorienteret. I betragtning af at juletræsarealet totalt set er særdeles beskedent i skovene, mener jeg, at det er helt uantageligt og urimeligt, at man påtænker at begrænse adgangen til denne produktion.

Ofte er en rotation af juletræet den eneste økonomisk forsvarlige måde, skovdyrkningsmæssige problemer kan løses på. Vi kender alle eksemplerne på en hugstfølge, der er blevet slået i stykker eller et areal, som skal renses for rodfordærver. Juletræsproduktionen er en oplagt mulighed i sådanne tilfælde.

Ingen skal være i tvivl om Dansk Skovforenings modstand mod den påtænkte regulering af dette område. I Skov- og Naturstyrelsens udkast er der alene lagt op til en regulering af arealet med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift. Det må præciseres i loven, at traditionel dyrkning af pyntegrønt ikke bliver omfattet af reguleringen. Jeg mener, at en 10% overgrænse er uacceptabel for mange skove og især mindre ejendomme. Det er ganske almindeligt, at dyrkningen koncentreres, hvor forudsætningerne er bedst, og traditionelt er ejendomsbegrebet ikke så entydigt, at der overhovedet kan eller bør

sættes regler op, der regulerer med så begrænset procenttal. Det er generelt, at skovbruget via juletræsdyrkning tilføres en indtjening, der tillader dyrkningsmæssige hensyn ved andre arealer og træarter.

Den af Miljøministeriet bebudede overførsel af adgangsbestemmelserne fra naturfredningsloven til skovloven har ikke vundet tilslutning fra repræsentanterne i Kontaktudvalget. Forslaget er da også taget af bordet.

Endelig foreslår Miljøministeriet, at der skal ske en styrkelse af skovtilsynet. Det er oplagt, at skovtilsynet i dag ikke kan opfylde de intentioner, der er udtrykt i den nuværende skovlov. I dette lys kan en forøgelse af ressourcerne til skovtilsynet være rimelig. Skal skovtilsynet søge at få retningslinjerne for god skovdrift ført ud i livet, vil en yderligere forøgelse af tilsynets ressourcer blive nødvendig. I det omfang hvor tilsynets nye opgaver bliver at opsøge de få, som ikke efterlever god skovdrift, finder jeg, at en forøgelse af tilsynet kan være acceptabel.

Vi må derimod ikke komme i en situation, hvor Skovtilsynet ligefrem påbyder bestemte tiltag og umiddelbart har magt til at iværksætte disse foranstaltninger. Dermed kunne den dømmende og udøvende magt blive vanskelig at skelne. Den øgede information og opmærksomhed på skovene må nødvendigvis foregå i et tæt samarbejde med vore to særdeles udmærkede decentrale rådgivende organisationer, nemlig Hedeselskabet og Skovdyrkerforeningerne. Dansk Skovforening forventer også, at vores medvirken kan sikre rationel og rimelig fortsættelse af det gode samarbejde, der i dag er imellem skovtilsyn og erhverv.

I Dansk Skovforening er nedsat en mindre arbejdsgruppe bestående af hofjægermester Gustav Berner, skovrider Lars Møller Nielsen, skovrider Niels Bjerg og undertegnede. Vi har søgt at gøre bestyrelsens synspunkter gældende i forbindelse med det lovforberedende arbejde, og vi har haft uformelle drøftelser med såvel Skov- og Naturstyrelsens lovgruppe som med Danmarks Naturfredningsforening samt andre jordbrugsorganisationer.

Bemyndigelseslovgivning ser på nuværende tidspunkt ud til at være en vigtig ingrediens i de foreløbige tanker for skovlovens revision. Vi forstår ærlig talt ikke en del af forsvaret for denne indstilling - man ønsker igennem løbende ændringer at kunne tage højde for aktuelle forhold. Efter min opfattelse er dette oftest uforeneligt med skovenes almindeligt anerkendte behov for langsigtet stabilitet.

Der bliver afgjort behov for en stor indsats, når erhverv og ministerium skal stemme interesser af i denne proces. Traditionen for

samarbejdet er god, men vi må advare imod noget, der kan tolkes som lovglidning i forbindelse med lovens senere administration. Et erhvervs løbende beskyttelse kan på vigtige områder meget vel tænkes at ligge i forholdsvis entydige lovregler.

Den 1. juni 1987 fremsendte Skov- og Naturstyrelsen et forslag til revideret skovlov til Miljøministeren. Når Folketinget i efteråret 1987 atter træder sammen, må man forvente, at den politiske behandling af et forslag fra regeringen vil tage sin begyndelse.

Skovpolitisk udvalg

I december 1986 afleverede Skovpolitisk Udvalg sin betænkning »En fremtidig skovpolitik« til landbrugsminister Britta Schall Holberg. På ca. 200 sider er der givet den første samlede redegørelse for det danske privatskovbrugs vilkår og umiddelbare fremtidsudsigter med relation til såvel produktion, træindustri, landbo- og skatteretlig situation samt undervisning og forskning. Landbrugsministeren har ønsket et baggrundsmateriale for at kunne udpege væsentlige indsatsområder i de kommende års skovpolitik.

Ministeren har både i forbindelse med betænkningens færdiggørelse samt det efterfølgende arbejde udvist en stor interesse for at forbedre det private skovbrugs erhvervsmæssige vilkår. Alle grene af det danske skovbrug har været engageret, og på denne baggrund har vi med glæde kunnet hæfte os ved flere udtalelser i betænkningen. Det anføres, at: »En erhvervsmæssig udnyttelse af skovene underlagt almindelige markedsvilkår er den bedste garanti for en effektiv og hensigtsmæssigt sammensat træproduktion«.

I 1984 tog daværende landbrugsminister, Niels Anker Kofoed, som bekendt initiativet til etableringen af Skovpolitisk Udvalg. Der var på dette tidspunkt en ganske positiv stemning i skovbruget, bl.a. på baggrund af gode markedsvilkår og regeringens tilkendegivelse af, at der også skulle sættes ind på andre væsentlige områder som f.eks. generationsskifteproblematikken.

Den skovpolitiske betænkning er blevet afleveret under ganske andre vilkår end de, der var gældende, da arbejdet påbegyndtes. I 1986 og ved begyndelsen af 1987 har vi måttet erkende en vanskelig markedssituation for den hjemlige afsætning, og valutasituationen over for f.eks. svenske kroner har påvirket eksporten. Vilkårene i de kombinerede land- og skovbrug er ligeledes skærpet, og kravene til det samlede jordbrug, både på det produktionsmæssige og i relation til miljømæssig indsats, er desuagtet justeret ganske voldsomt op.

Betænkningen peger på, at der er et stort behov for en indsats for

et forbedret konsulentvæsen. Ved præsentationen af betænkningen udtalte landbrugsministeren, at man vil beskæftige sig med at skabe øget interesse for skovbruget, og man skal se på en bedre vejledning for at udnytte skovarealet bedre og øge produktionen også i de mindre skove. Ministeren signalerede Landbrugsministeriets øgede indsats for skovbruget ved at præsentere en udbygget skovbrugsadministration i ministeriet samtidig med betænkningens offentliggørelse.

Ved betænkningens aflevering rettede Dansk Skovforening en henvendelse til ministeriet, hvor vi tilkendegav, at vi meget gerne ville indgå i et hurtigt arbejde for sammen med ministeriet at opstille en prioriteret handlingsplan for betænkningens indstillinger. Vi fremhævede de umiddelbare behov inden for skovbrugets konsulentområder, og herunder ikke mindst etableringen af en konsulenttjeneste i forbindelse med dyrkningen og afsætningen af pyntegrønt og juletræer. Vi bad også om en hurtig og konstruktiv afklaring på sammenlægningspraksis for landbrugsnoteret skov og ophævelse af landbrugsnotering for egentlige skovejendomme i de tilfælde, hvor denne notering er en hindring for en fornuftig omsætning og drift af sådanne skovbrug.

Ministeren kunne i marts måned meddele Skovforeningen, at der var taget konkrete skridt til forbedring af Skovforeningens konsulenttjeneste. Britta Schall Holberg kunne give tilsagn om Landbrugsministeriets støtte over for folketingets finansudvalg i forsøget på at få godkendt et aktstykke, hvorefter pyntegrøntarbejdet kunne tilføres 2 konsulentstillinger. Vi har været meget glade for ministerens imødekommenhed på disse områder, og tager det som en kærkommen og konstruktiv indledning til de kommende års samarbejde med Landbrugsministeriet om en skovpolitik med henblik på fremme af det private skovbrugs situation.

Skovforeningens bestyrelse har besluttet, at man inden for landbrugsministerens eget ressort bør forfølge de muligheder, der ligger i en forbedring og udvidelse af konsulentordningerne i skovbruget, herunder også Hedeselskabets og Skovdyrkerforeningernes konsulentaktiviteter. Man ønsker landbrugslovens bestemmelser vedrørende skovejendomme med landbrugspligt bragt i større overensstemmelse med skovbrugets behov og hensynet til en effektiv skovdrift, og man ønsker efter- og videreuddannelsesindsatsen forstærket fra Landbrugsministeriets side. På samtlige punkter har ministeren i forbindelse med betænkningens offentliggørelse ytret imødekommenhed, og den kommende tid skal vise, hvilke resultater det er muligt at opnå.

Allerede dengang udvalgsarbejdet i forbindelse med betænkningen startede, var kommissoriet begrænset inden for rammerne af den gældende skovlov. Det skulle som bekendt senere vise sig, at miljøministeren ønskede denne lovgivning revideret, stort set i forlængelse af Skovpolitisk Udvalgs arbejde.

Vi har med beklagelse konstateret, at nogle interesser har kritiseret Landbrugsministeriets betænkning for ikke at tage tilstrækkelige hensyn til de miljømæssige forhold i vore skove. Vi mener det retfærdigvis bør fremhæves, at denne vægtning ikke skyldes Landbrugsministeriets manglende interesse for disse forhold, men det er resultat af en respekt for Miljøministeriets ressort. Vægtningen må betragtes som værende ganske rimelig, når man tager de betydelige problemer, privatskovbruget har på andre områder, i betragtning. Betænkningen har påpeget miljøets betydning og behovet for en indsats på dette område, og Landbrugsministeriet har signaleret interesse for at medvirke.

I betænkningen erkendes anden lovgivnings meget store indflydelse på privatskovbrugets vilkår, og specielt udpeges generationsskifteproblemerne til at være den væsentligste trussel for de private skoves tilstand og langsigtede produktion. Udvalget finder, at afgifternes negative effekt på langt sigt mere end opvejer de positive virkninger af samtlige øvrige foranstaltninger til støtte for skovbruget. Vi kan konstatere, at udvalget til fulde deler skovbrugserhvervets bekymring for generationsskifteomkostningerne, og betænkningen bør naturligvis få indflydelse på en snarlig og nødvendig ændring af lovgivningen. Man fremhæver, at disse afgifter har en direkte naturødelæggende effekt, og dette angives som et alvorligt forhold i en tid, hvor mange bestræbelser for »naturgenopretning« er i gang.

Det har i udvalgsarbejdet været gennemgående, at der skulle tilstræbes forbedrede og lige vilkår, f.eks. inden for Hedeselskabets og Skovdyrkerforeningernes virkefelter, og Dansk Skovforening har naturligvis kunnet støtte denne opfattelse. Man vil i nær fremtid gå i gang med at konkretisere disse tanker, og for Dansk Skovforening vil det gælde, at der på dette felt, som vel reelt var en af hovedbegrundelserne for Skovpolitisk Udvalgs etablering, kan gennemføres ganske meget.

Skovproduktionen har alles interesse, og de organisationer, der er engageret, har hidtil med ganske begrænsede ressourcer kunnet gennemføre positive ting. Konsulentvirksomhederne kan både i samarbejde og i konkurrence sikre fortsat forbedrede resultater inden for det eksisterende skovbrug. De kan medvirke ved tilplantningen og

forvaltningen af ny skov, samt deltage på de områder, hvor natur- og miljøinteresser måtte få højere prioritet. Der er for Dansk Skovforening ingen tvivl om, at Landbrugsministeriet og erhvervet på baggrund af Skovpolitisk Betænkning og ministeriets seneste mobilisering vil kunne nå gode resultater, der også kan tilfredsstille andre interesser.

Skovbruget har ofte måtte konstatere, at man er offer for de såkaldte »utilsigtede virkninger« i forbindelse med den ene eller den anden lovgivning. Med Skovpolitisk Betænkning har ministerier og politikere fået et oplæg, hvorefter man burde kunne undgå mange »utilsigtede virkninger«

Regeringens skovpolitiske redegørelse

Sidst i april i år offentliggjorde Landbrugsministeriet regeringens skovpolitiske redegørelse som en opfølgning på skovpolitisk udvalgs betænkning.

Jeg finder det positivt, at regeringen nu lægger op til, at der arbejdes videre med de forhold, som skovpolitisk udvalg pegede på. I Dansk Skovforening er vi enige i de skovpolitiske hovedmål, som redegørelsen opregner. Især hæfter vi os ved målene »at sikre eksistensen af en privat skovsektor med lønsomme virksomheder« samt »at forbedre ressourceudnyttelsen og forøge rentabiliteten«. Tilsvarende er det væsentligt, at redegørelsen peger på, at forudsætningerne for skovdriften skal være stabile.

Med henblik på den fremtidige skovpolitik har regeringen opstillet tre punkter, hvor det offentlige i fornødent omfang må regulere og understøtte udviklingen. Punkterne er:

- Forøgelse af træproduktionen
- Varetagelse af natur-, miljø- og rekreative hensyn i skovbruget
- Forskning og uddannelse.

Redegørelsen peger på muligheden for at øge træproduktionen gennem nytilplantninger, bedre udnyttelse af eksisterende skove og valg af egnet plantemateriale. Vi kan bifalde tankerne om at fremme skovplantningen. Struktur- og Planudvalget under Landbrugsministeriet arbejder bl.a. med dette område, og der kan forventes initiativer i løbet af næste folketingssamling. Tankerne om at lempe landbrugslovens erhvervelsesbestemmelser finder jeg positiv, idet en sådan ændring i sig selv vil fremme tilplantningen betydeligt.

I relation til de eksisterende skove peges på forøgelse af konsulentstøtten, og yderligere midler til skovstøtteloven. Desuden er regeringen opmærksom på generationsskifteproblemerne.

De miljømæssige hensyn tænkes varetaget bl.a. gennem den forstlige rådgivningstjeneste, ved at opstille kriterier for støtte til tilplantning samt gennem skovstøtteloven. Vi må pege på, at det absolut væsentligste kriterium for varetagelse af miljømæssige hensyn i skovene er, at det erhvervsøkonomiske grundlag for skovdriften er stabilt og giver mulighed for, at virksomhederne kan tage disse hensyn.

Vedrørende forskning og uddannelse peges i redegørelsen på behovet for en koordinering såvel her i landet som til andre landes indsats.

Marginale jorder

Miljøministeriet fremkom i november 1985 med en redegørelse om marginale jorder, der betød igangsætning af en række pilotprojekter, som dels skulle opsummere den eksisterende viden, dels via forskellige undersøgelser skulle frembringe ny viden på områder af betydning for en eventuel ændret anvendelse af de såkaldte marginale jorder.

På basis af bl.a. resultaterne af pilotprojekterne fremkom regeringen i begyndelsen af marts 1987 med en samlet strategi for de marginale jorder.

Strategien er ikke særlig konkret og rummer ikke nogen angivelse af forventet marginalisering eller nogen vurdering af, i hvilket omfang alternative anvendelser kan tænkes at komme på tale. Af et notat fra Skov- og Naturstyrelsen fremgår, at man forventer 160.000 ha marginaliseret frem til år 2010. Et udkast fra Miljøministeriet til marginaljordsredegørelsen angiver, at ca. 50.000 ha forventes tilplantet med skov.

Den 7. april 1987 blev regeringens strategioplæg debatteret i Folketinget.

Miljøminister Chr. Christensen henviste til det nyligt etablerede udvalg, som regeringen har nedsat under Landbrugsministeriet. Udvalget benævnes Struktur- og Planudvalget og har som formand tidligere minister Holger Hansen. Dette udvalg, som Dansk Skovforening er repræsenteret i, skal bl.a. arbejde med udmøntning af marginaljordsstrategien i en egentlig lovgivning. Finansiering af tiltag på marginaljordsejendomme bliver taget op her. Fra regeringspartierne var der opbakning til tankerne om at fremme skovplantning. Miljøministeren forudsagde, at der ville komme tilskudsordninger med sigte på privat skovtilplantning.

Socialdemokratiets ordfører, Dorte Bennedsen, kritiserede strategien for at være for dårlig, både for miljøet og for landbruget. Socialdemokratiet finder, at skovrejsning er et vigtigt element i brugsplanen for de marginale jorder. Dorte Bennedsen pegede på de samfundsøkonomiske og beskæftigelsesmæssige fordele ved at øge vedproduktionen og på de miljømæssige og rekreative gevinster der følger med et øget skovareal.

Der var både i regeringspartierne, i Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre enighed om, at de ordninger, der skulle fremmes som følge af marginaljordsstrategien, måtte bygge på frivillighed hos den enkelte landmand.

Hans Larsen-Ledet fra Det Radikale Venstre fandt, at man umiddelbart kunne beslutte at fremme skovplantning. Larsen-Ledet fandt, at regeringens redegørelse alene pegede på store og rationelle skove. Larsen-Ledet pegede på, at også småskove skulle accepteres som en alternativ anvendelse.

Senere har Miljøminister Chr. Christensen overfor Folketingets miljø- og planlægningsudvalg tilkendegivet, at regeringen vil tage initiativ til, at der iværksættes en amtskommunal udpegning af særlige tilplantningsområder, som optages i tillæg til regionplanerne. Der blev samtidig peget på, at skovrejsning bl.a. med fordel kunne gennemføres som arrondering af eksisterende skove.

Vi må forvente, at politikernes interesse for skovplantning også udmøntes i konkret lempelse af landbrugslovens restriktive regler for tilplantning og erhvervelse.

Skattereformen

Der har været bred politisk opbakning om skattereformen, og hovedmotiverne bag den vil de fleste givet også være enige i. Det er imidlertid trist at måtte konstatere, at store gennemgribende reformer ofte udarbejdes på en måde, så den enkelte borger ikke kan gennemskue, hvilke konsekvenser der er forbundet med de nye regler. Dette er i høj grad tilfældet med skattereformens virksomhedsskatteordning. Især ved indtræden i virksomhedsskatteordningen er der en lang række forhold, som skal vurderes.

Vi må imødese, at der om få år vil blive gennemført visse justeringer af det nye skattelovssystem. Dansk Skovforening vil i samarbejde med andre jordbrugsorganisationer og vore fælles rådgivere følge reformens betydning for jordbruget, og når tiden er moden, vil vi over for politikere og myndigheder fremføre de ændringer i skattesystemet vi finder påkrævede.

18. alm. vurdering

Pr. 1. januar 1986 blev 18. alm. vurdering gennemført.

Tidligere deltog en skovsagkyndig ved vurdering af alle skove over en vis arealgrænse. Denne ordning er ikke videreført ved den seneste alm. vurdering. Der har derfor ved denne vurdering været grund til at være ekstra opmærksom på, om vurderingen forekommer at være korrekt.

I forbindelse med 18. alm. vurdering blev der åbnet mulighed for, at den enkelte skovejer kunne få adgang til at se egen ejendoms såkaldte basiskort. Af dette fremgår vurderingsmyndighedernes tabellariske ansættelse af værdi af skovbevokset areal, ubevokset areal, pyntegrønt, bygninger mv.

Indsigt i myndighedernes værdiansættelser har givet skovejeren betydeligt bedre mulighed for at tage stilling til den offentlige værdiansættelse. Ved en del af disse beregninger blev der afsløret fejl.

Kombinationen af ejendommens basiskort og en kontrolberegning fra Dansk Skovforening giver et særdeles godt grundlag for at klarlægge, om den offentlige vurdering er beregnet korrekt.

En effekt af at der ikke har deltaget skovsagkyndige ved den offentlige værdiansættelse, har været, at specielle forhold vedrørende ejendommene generelt ikke er blevet taget i betragtning. Der tænkes her på forhold, som ukomplette ældre bevoksninger, vanskeligt terræn, publikumsgener, herlighedsværdi, overstandere mv.

Efter oplysning fra Statsskattedirektoratets vurderingsafdeling ligger andelen af klager over skovvurderinger på samme niveau som for samtlige landets vurderinger set under et. For skove har der været klaget over 6% af vurderingerne.

Fra 17. til 18. alm. vurdering steg vurderingen for særskilt vurderede skove og plantager i gennemsnit med 117%. Ved årsreguleringen pr. 1. januar 1987 ændres ikke ejendoms- eller grundværdi for skove og plantager.

Formuebeskatning

I forbindelse med 18. alm. vurdering, blev formuebeskatningen i mange tilfælde af alvorlige dimensioner for skovbruget. Ejendomsværdistigningerne var så iøjnefaldende i forhold til bl.a. skovenes afkastmuligheder, at Bernhard Baunsgaaard fra Det radikale Venstre i foråret 1987 fremsatte forslag om øgede nedslag i forbindelse med fysiske erhvervsaktiver og skovs beregningsgrundlag ved formueskat.

Før Det radikale Venstres lovforslag havde samtlige jordbrugets

organisationer demonstreret et positivt samarbejde ved at rette en fælles henvendelse til skatte- og afgiftsminister Isi Foighel. Baggrunden var ejendomsvurderingernes stigning for samtlige jordbrugsvirksomheder, der gjorde formuebeskatning aktuel for stadigt flere jordbrug. Vi mødte velvilje ved mødet med skatte- og afgiftsministeren, men ministeren fandt ikke nogen politisk mulighed for at gennemføre en reduktion, der var provenumæssigt acceptabel for regeringens økonomiske politik.

I forbindelse med skattereformens vedtagelse og forligspartiernes afstandtagen fra en reduktion i det vandrette skatteloft, gjorde Dansk Skovforening opmærksom på, at politikerne hermed havde »valgt« indirekte at opprioritere formuebeskatningen som skatteform. Formueskatten er som bekendt den eneste skatteform, der er med til at bringe en skatteyder fra indkomstskatteloftet på i dag 68% op til det vandrette skatteloft på 78%. Tidligere kunne formueskattens andel sædvanligvis kun udgøre forskellen imellem 73% og 78%. Nu er der 10%-point til forskel, og i skatteåret 1986/87 forventer man, at den samlede formuebeskatning udgør 1,5 mia. kr., hvilket er en fordobling i forhold til denne skatteforms betydning i 1982, hvor man gennemførte det politiske forlig om nedslagsregler på fredskov og andre fysiske erhvervsaktiver.

Jeg finder det glædeligt, at regeringen senere har tilsluttet sig Det radikale Venstres forslag, og derved sikret det vedtagelse.

Ved henvendelsen til skatte- og afgiftsudvalget har vi bl.a. af hensyn til gartnerivirksomheder og skov ejet i selskabsform påpeget, at formueskatten ikke alene er tyngende for personligt ejede virksomheder, men også for selskaber, idet formueskatten her skal udredes af et dobbeltbeskattet udbytte. Vi må konkludere, at formuebeskatningen herved får en særlig negativ effekt på mulighederne for finansiering inden for selskabssektoren.

Regeringen har hyppigt tilkendegivet sin principielle modstand mod formueskatten, som den betragter som en grundlæggende dårlig beskatningsform. Jeg finder det tilfredsstillende, at skatteminister Isi Foighel i konsekvens heraf har nedsat et udvalg, som skal analysere og vurdere problematikken omkring formueskatten. Udvalget, som er uden organisationsrepræsentanter, skal stile mod at færdiggøre sit arbejde så hurtigt, at eventuelle lovforslag til ændring af formueskatten kan fremsættes i den kommende folketingssamling.

Ændring af ligningsloven

Den 4. juni vedtog Folketinget en ændring af ligningslovens § 28.

Ændringen betyder, at erhvervsdrivende, der anvender virksomhedsskatteordningen, som hovedregel ikke vil blive omfattet af § 28 i ligningsloven. Efter denne paragraf skal der under visse betingelser foretages forhøjelse af den skattepligtige indkomst ved nedsættelse af den skattepligtiges skattemæssige afskrivninger m.v. Bestemmelsen skal nu alene finde anvendelse for afskrivning m.v., som den erhvervsdrivende foretager uden for virksomhedsordningen, og for erhvervsdrivende under virksomhedsordningen, når underskud inden for virksomhedsordningen fradrages i skattepligtige indkomster uden for virksomhedsordningen.

Jeg finder det tilfredsstillende, at ændringerne nu er blevet gennemført. De er en naturlig konsekvens af en af intentionerne bag hele skattereformen, nemlig at give samme betingelser for drift i virksomhedsordningen som for drift i selskabsform. Dansk Skovforening pegede i 1985 sammen med Tolvmandsforeningerne på den hidtidige regels uforenelighed med virksomhedsordningen.

Juletræscirkulæret

Pr. 1. september 1986 gennemførte Statsskattedirektoratet en ændring af det såkaldte juletræscirkulære.

Muligheden for straksafskrivning blev reduceret til 20.000 kr. pr. ejendom pr. år. Samtidig bortfaldt muligheden for ved køb af en ejendom at fratrække den del af købsprisen, som kunne henføres til værdien af pyntegrønt og juletræer uden for fredskovspligtig grund.

I forbindelse med ændringen af cirkulæret svigtede informationen fra Statsskattedirektoratet til Skovforeningen totalt. Den 9. september 1986 modtog vi fra direktoratet en kopi af cirkulæret. Tidligere i 1986 havde vi modtaget et udkast til nyt cirkulære med henblik på at kommentere det. Dette udkast var meget lig det, som er trådt i kraft pr. 1. september, og vi udtrykte dengang i vore fremsendte kommentarer stor modstand mod de påtænkte ændringer. Endvidere anmodede vi - jvf. ovenstående - forgæves om at blive orienteret, når der blev taget ny initiativer i sagen.

Jeg finder det uacceptabelt, at en organisation ikke inddrages seriøst i arbejdet, når der påtænktes ændringer på et så relevant skatteområde.

Da cirkulæreændringen blev omtalt i SKOVEN-Nyt umiddelbart efter udsendelse fra direktoratet, fik vi en lang række henvendelser fra skovdistrikter og planteskoler. Mange partier af nordmannsgran og nobilis blev afbestilt, og arealer, der var forberedt til plantning, blev opgivet. Sådanne meldinger illustrerer nogle af de - naturligvis

utilsigtede - virkninger en ændring af den skattemæssige praksis har, når ændringen ikke er blevet drøftet med brugerne af de aktuelle regler.

Dansk Skovforening forsøgte forgæves at få etableret en overgangsordning for skatteydere, som havde disponeret ud fra de eksisterende regler. En overgangsordning ville have kunnet afhjælpe de fleste tilfælde. Vi arbejder i øjeblikket politisk på at sikre tålelig behandling af en skattesag, der er kørt helt urimeligt af sporet efter det nye cirkulære.

Beskatning af produktionsjord

Af min beretning for 1985/86 fremgik, at der fra Socialdemokratiet og Det radikale Venstre var fremsat et lovforslag, som ville indføre en bundgrænse på 6 promille for kommunal grundskyld.

Dansk Skovforening havde kontaktet samtlige partier for at fremføre vor modstand mod forslaget, som vil skærpe den indkomstuafhængige beskatning. Den 20. maj 1986 havde foreningen foretræde for Folketingets Kommunaludvalg for atter at tilkendegive vor modstand mod bundgrænsen samt for at supplere de til partierne fremsendte beregninger over skovbrugets driftsøkonomi. Især fremførte vi hedeplantagernes meget vanskelige økonomiske situation efter stormfaldet og deraf følgende anstrengte likviditet. Yderligere fremhævede vi, at skovbruget, som det eneste jordbrugserhverv, ikke nyder godt af nogen tilbageføring af amtskommunal grundskyld.

Efter nogen forvirring i Folketinget, hvor tinget kom til at vedtage et af regeringen fremsat forslag med loft og ingen bund for den kommunale grundskyld, blev Socialdemokratiets og Det radikale Venstres forslag desværre vedtaget.

Den nye lov rummer en overgangsordning, så kommuner med en grundskyld på under 6 promille skal nærme sig denne bundgrænse med mindst 2 promillepoint om året. Overgangsordningen varer altså i højst 3 år.

Senere har regeringen uden at inddrage skovbruget forsøgt med en lempelse af skatten på produktionsjord. Ideologiske forhindringer har som bekendt lagt sig i vejen for denne løsning, der selvfølgelig også burde føre til lempelser for skovene.

Produktionsafgifter og -tilskud til pyntegrøntarbejdet - konsulentordninger

Bestyrelsen og Dansk Skovforening har tilstræbt en løsning af de objektive problemer på pyntegrøntfronten igennem dannelsen af

Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion i 1984. Vi har ved adskillige lejligheder søgt midler igennem Landbrugsministeriet for at opnå en understøttelse af de ganske høje kontingentsatser, der ydes fra de aktivt deltagende medlemmer. Vi har arbejdet med tilbageførsel af amtskommunale grundskyldspenge, og vi har anmodet Landbrugsministeriet om andel i de midler, der kanaliseres via de landøkonomiske konsulentordninger.

På den ordinære generalforsamling i 1986 tiltrådte medlemmerne, at bestyrelsen fortsatte forhandlinger med Landbrugsministeriet med henblik på at undersøge vilkårene for en ordning, der kombinerede produktionsafgifter og tilbageførsel af amtskommunale grundskyldsmidler.

Som forudsætning var der imellem bestyrelse og generalforsamling enighed om, at et forhandlingsresultat, der ville bevirke indførelse af obligatoriske produktionsafgifter, først kunne tiltrædes efter accept af en ekstraordinær generalforsamling. Skovforeningens bestyrelse ønskede at undersøge mulighederne for en acceptabel ordning på grund af Pyntegrøntsektionens indsats, hvor man i markedsmæssige spørgsmål har nået afgørende resultater, der må betegnes som uundværlige i erkendelse af det meget problemfyldte udgangspunkt, der var gældende, da sektionen blev etableret. På trods af uenigheder imellem sektionen og grossistleddet er der opnået resultater, som har fundet anerkendelse også i handelsleddet. Dansk Skovforenings bestyrelse fandt ikke, at man fortsat kunne lade sektionens arbejde være undergivet en usikker økonomisk fremtid.

Umiddelbart efter den ordinære generalforsamling anmodede Skovforeningen om et hurtigt møde med landbrugsministeren og departementschefen. Det viste sig desværre ikke muligt at arrangere dette før i slutningen af august måned, og tiden indtil da blev anvendt til teknisk udredning. Vi måtte efter forhandlingerne konkludere, at løsningsmuligheder, der blev præsenteret på Dansk Skovforenings generalforsamling, ikke længere var opnåelige. Landbrugsministeriet ønskede at definere produktionen af pyntegrønt og juletræer, der udgør mere end 1/3 af skovbrugets dækningsbidrag, som en ren gartneriproduktion, og man ønskede at underlægge det videre arbejde en organisatorisk placering i gartnerisektoren.

Sagens udvikling viste, at den usikkerhed spørgsmålet mødte på Dansk Skovforenings generalforsamling var velbegrundet. Der var kun klarhed over den bevillingsmæssige situation for 1986 og -87, og vi kunne ikke få et tilsagn om tilbageførsel af midler fra grundskylden for 1988 og videre. Dette på trods af mange års overførsel af

amtskommunale grundskyldsmidler fra skovarealer til en indsats i landbruget. På baggrund af det usikre bevillingssystem ønskede Skovforeningen, at Landbrugsministeriet indtil videre godkendte Pyntegrøntsektionens kontingentgrundlag som et tilstrækkeligt udtryk for produktionsafgifter. Vi ville vente med etableringen af en obligatorisk produktionsafgift indtil Landbrugsministeriet kunne opstille en ordning, hvor vi var sikret en langsigtet tilbageførel af grundskyldpenge.

På generalforsamlingen tilkendegav medlemskredsen på linie med bestyrelsen generel modvilje over for produktionsafgifter, og nogle fremførte en total afvisning af et sådant system på trods af muligheden for at opnå offentlig støtte til et nødvendigt arbejde.

På trods af meningsforskelle imellem Landbrugsministeriet og Skovforeningen har der hele tiden eksisteret et positivt forhandlingsmiljø, og det har været os magtpåliggende at nå frem til en politisk accept af de problemer, som pyntegrøntsektoren rummer, og som konsekvens heraf at opnå bidrag fra Landbrugsministeriet til dette arbejde.

Sideløbende med forhandlingerne om produktionsafgifter og amtskommunale grundskyldsmidler har vi fremsat ønsker om konsulentordninger for denne produktion. Vi har anført, at der er satset meget store beløb i jordbrugsvirksomhederne og præsteret meget gode eksportindtægter. Vi har fremført, at Landbrugsministeriet i forbindelse med en bebudet omprioritering af midlerne inden for konsulentordningerne ikke kunne negligere de store problemer, som denne produktion rummer. Der er tale om en ny produktion, og vi har fremført, at ministeren burde effektuere en konsulentordning som en naturlig følge af ønskerne om at fremme jordbrugets alternative produktioner.

Vi har under debatten i Landbrugsministeriets Skovpolitiske Udvalg mødt stor forståelse for vore synspunkter, og vi havde da også den tilfredsstillelse at se vore ønsker fremført som en hovedkonklusion i den endelige betænkning.

Vi har konstant fremhævet, at en endelig løsning ikke kunne afvente en politisk effektuering af de samlede intentioner i Skovpolitisk Betænkning, og vi har anmodet om hurtig og effektiv konsulenthjæp via de omprioriteringer, der løbende foretages af konsulentordningen. Vi mødte forståelse for vore synspunkter hos landbrugsminister Britta Schall Holberg, og ministeriet indarbejdede en konsulenttjeneste for Dansk Skovforening og Pyntegrøntsektionen i et aktstykke til Finansudvalget i marts måned d.å.

Med Finansudvalgets vedtagelse og som en del af de midler, Landbrugsministeren har ønsket at anvende på løsning af strukturproblemer i jordbruget, har vi fået tildelt 2 konsulentstillinger til pyntegrøntarbejde og 2 konsulentstillinger til arbejdet inden for driftsøkonomiområdet.

Vi har hermed opnået to væsentlige resultater, nemlig anerkendelse af sektorens særlige problemer og økonomiske muligheder for en effektiv konsulenttjeneste. Landbrugsministeriet har tilkendegivet, at man støtter disse konsulentordningers fortsættelse i forbindelse med opfølgning af Skovpolitisk Udvalgs betænkning og en mere omfattende diskussion af skovbrugets problemer i Landbrugsministeriets regi. Vi har takket ministeren for denne positive indsats.

Skovforeningens bestyrelse føler sig fortsat forpligtet af beslutningen fra 1984, hvor sektionen blev etableret. Det er vort håb, at producenterne, med de muligheder, der nu er opstillet bl.a. ved velvillig hjælp fra landbrugsministeren, vil slutte fuldt og effektivt op om den produktions- og markedsmæssige indsats og tage positivt imod bestyrelsens forslag om organisatorisk sammenlægning af forening og sektion og fælles obligatorisk kontingentopkrævning. Jeg henviser til materiale, udsendt til generalforsamlingens punkt 4 og 5.

Lov om produktudvikling

I december 1986 fremsatte landbrugsminister Britta Schall Holberg, som et led i regeringens erhvervspolitiske strategi, et forslag til lov om tilskud til produktudvikling i jordbruget.

Tilskuddet kan udgøre indtil 40% af udgifterne ved udviklingsprojekter med hensyn til produkter og produktionsmetoder.

Under henvisning til lovforslagets angivelse af at støtte kan ydes til produktudvikling i jordbruget, forespurgte Dansk Skovforening landbrugs- og fiskeriudvalget om skovbrugets - specielt pyntegrøntproduktionens - muligheder for at komme i betragtning til støtte. Endvidere anmodede vi om, at skovbruget måtte blive tildelt et medlem af det rådgivende udvalg, som skal bistå Jordbrugsdirektoratet i forbindelse med lovens administration. Landboforeningerne, Husmandsforeningerne og Dansk Erhvervsgartnerforening har plads i udvalget.

Landbrugsministeriet har over for landbrugs- og fiskeriudvalget tilkendegivet, at pyntegrønt og juletræer anses for jordbrugsprodukter og derfor er omfattet af lovforslaget. Skovdrift i almindelighed falder derimod udenfor lovforslaget. Landbrugsministeriet har

ikke fundet det nødvendigt, at skovbruget bliver repræsenteret i det rådgivende udvalg. Såfremt der viser sig behov for at tilføre udvalget skovbrugssagkundskab, vil ministeren overveje udvalgets sammensætning.

EF's skovbrugspolitik

I Skovpolitisk Betænkning peges der på, at tilskud til tilplantning af landbrugsjord i dag kun ydes via ordningen om anlæg af fredskovsplantager, der administreres af Hedeselskabet. Denne ordning har igennem mere end 100 år spillet en stor rolle, men har i dag bevillingsmæssigt mistet sin betydning. EF har i 1985 opstillet mulighederne for nationale støtteordninger i forbindelse med tilplantning af landbrugsjord - den såkaldte EF-forordning 797/85. Skovpolitisk Udvalg har peget på behovet for dansk lovgivning på dette område og anbefalet, at der tages nationale initiativer, der vil kunne udløse EF-tilskud. Landbrugsminister Britta Schall Holberg har i marts måned opfordret Dansk Skovforening til at indtræde i det såkaldte Struktur- og Planudvalg, der bl.a. skal udforme forslag til en sådan lovgivning.

Ved møder med EF-kommissionen har vi fået indtryk af, at andre lande, herunder England og Irland, har gennemført den nødvendige lovgivning og allerede opnået ganske betragtelige resultater i form af øget tilplantning. EF-kommissionen ser øget skovplantning som et middel i forbindelse med landbrugspolitikkens vanskeligheder, men ved et møde i februar måned 1987, hvor vi deltog sammen med C.C.P.F., der er skovejernes fællesorgan i EF, blev det klart tilkendegivet, at der ikke kunne forventes stærkt øgede bevillinger på skovbrugsområdet, før end fællesskabets basale budgetmæssige og landbrugspolitiske problemer var løst.

Sammen med de statslige skovadministrationer fra de nordlige EF-lande gør C.C.P.F. en målrettet indsats for at fastholde EF-kommissionen på en konkret og projektorienteret skovpolitik. Med skovbrugsredegørelsen, der blev fremlagt i 1986, blev det med al ønskelig tydelighed illustreret, at en fælles og omfattende EF-skovpolitik ikke har nogen mening. På denne baggrund valgte kommissionen at reorganisere arbejdet med henblik på at prioritere nogle ganske få indsatsområder, der blev defineret som tilplantning af landbrugsjord, skovbrand og skovenes sundhedstilstand.

Vi kunne naturligvis støtte en sådan ændring i politikken, men udviklingen i 1986/87 har på trods heraf ikke bevæget sig særlig konkret.

Med de sandsynlige ændringer i EF's landbrugspolitik og større vægt på de såkaldte socio-økonomiske tiltag, herunder alternativ anvendelse af landbrugsjord, finder vi det berettiget, at Dansk Skovforening søger at følge med i fællesskabets arbejde for skovbruget, hvor den belgiske repræsentant tillige fungerer som organisationens formand og kontaktperson til EF-kommissionen. Vi må dog konstatere, at skov- og træindustrispørgsmålene nu i flere år er behandlet uden reel og praktisk effekt.

Redegørelse om naturfredning og friluftsliv

I marts i år afgav miljøminister Christian Christensen en redegørelse til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg om naturbevaring og friluftsliv, også kaldet grøn strategi. Redegørelsen er en opfølgning af en redegørelse om samme emne, som miljøministeren afgav i maj 1986.

I redegørelsen behandles bl.a. emnerne: naturovervågning, naturbevaring, naturforståelse og friluftsliv, samt revision af skovloven. Redegørelsen skal ses i en større sammenhæng af initiativer på Miljøministeriets område. Der tænkes her på tiltag vedrørende marginaljord, fremme af skovrejsning, naturforvaltning, naturgenopretning, friluftsliv og ikke mindst havmiljøplanen.

Naturovervågning skal tage form som en regelmæssig indsamling og analyse af oplysninger, der kan belyse naturens tilstand og udvikling. Undersøgelser af udviklingen for vilde dyr og planter, som varetages af Skov- og Naturstyrelsen vil blive opprioriteret. Yderligere deltager styrelsen i overvågning af udviklingen af sundhedstilstanden i skovene.

Under Skov- og Naturstyrelsen er nedsat et sådaldt Naturovervågningsudvalg, som i februar i år har udarbejdet en oversigt med forslag til naturovervågningsprojekter.

Om *skovlovsrevisionen* hedder det bl.a. i redegørelsen, at: »En del af indsatsen for at forbedre driften af Danmarks skove vil være en styrkelse af tilsynet med de private skove med oplysning og vejledning til private skovejere om god skovdrift (effektiv vedproduktion) og miljøhensyn.«. Det er for os positivt og interessant, at uddybningen af begrebet »god skovdrift« er sat lig med »effektiv vedproduktion«.

Under emnet *naturbevaring* angives, at fredninger på land i disse år omfatter 3-4.000 ha årligt, og at ialt 170.000 ha - svarende til 4% af Danmarks areal - er fredet.

De af amterne og Hovedstadsrådet udarbejdede fredningsplaner

vil blive anvendt til at udarbejde en sammenhængende prioritering af de kommende års fredningsindsatser. Skov- og Naturstyrelsen vil sammen med de amtslige myndigheder udarbejde en egentlig handlingsplan.

Miljøministeren stiller en sikring af stendiger gennem en ændring af naturfredningsloven i udsigt. Endelig vil der blive taget initiativ til at frede en række sjældne vilde planter via en bekendtgørelse. Det er overfor Dansk Skovforening blevet oplyst, at der i den forbindelse ikke overvejes fredning af træarter.

I den grønne strategis afsnit om *naturforståelse og friluftsliv* omtales en række initiativer til fremme af naturforståelsen, bl.a. »Skolen i Skoven«-projektet, som er udarbejdet af Dansk Skovforening i samarbejde med Skovstyrelsen. Naturforståelsen fremhæves som en nødvendighed for at fremme beskyttelse af naturen.

Mulighederne for friluftsliv sikres bl.a. gennem lov nr. 230 fra 1972 om erhvervelse af fast ejendom til friluftsformål. Redegørelsen nævner, at der gennem loven er erhvervet knap 600 ejendomme med et samlet areal på godt 14.000 ha.

Naturparker har været et element i den politiske debat, og miljøministeren har bedt Skov- og Naturstyrelsen om at igangsætte 3-4 pilotprojekter. Det skal analyseres, om sådanne områder kan udvikles til virkefelter for turisme og friluftsliv, for miljøundervisning og for information om landskabets natur- og kulturværdier.

En arbejdsgruppe har udpeget Det midtjyske Søhøjland, Jyske Ås og Bornholm som pilotområder i 1987. I løbet af året vil det blive afgjort, om projekterne skal sættes i værk. Endelig nævnes under naturforståelse og friluftsliv, at det 3-årige naturvejleder-pilotprojekt allerede under forsøgsordningen kan tænkes udvidet til at omfatte mere end 11 vejledere.

Det er fortsat vores krav, at lokale aktiviteter må være godkendt og tilrettelagt i et aftalemiljø, hvor man tager hensyn til skovbrugsvirksomhederne.

Prioriteret handlingsplan for miljøområdet

I maj 1986 afgav miljøministeren en redegørelse til miljø- og planlægningsudvalget om en prioriteret handlingsplan for miljøområdet. Planen vedrører Miljøministeriets aktiviteter inden for de nærmeste par år.

I redegørelsen tages udgangspunkt i fire overordnede sigtelinier i regeringens miljøpolitik, som er:

- »at sikre sig sund kost og rent drikkevand,
- at forebygge nye forureningsproblemer,
- at beskytte, pleje og genoprette natur og skove, og
- at sikre bedre livsbetingelser i byerne.«

Jeg skal her alene omtale redegørelsens behandling af natur og skove.

Miljøministeren understreger i redegørelsen, at der skal føres en samlet naturpolitik, bestående bl.a. af elementerne naturovervågning, naturbevaring, naturgenopretning, naturforståelse og gode rammer og muligheder for friluftsliv. Der peges på overvågning af naturen som en forudsætning for en effektiv naturpolitik. Overvågning skal udføres for såvel land- som havområder. Med henblik på at fremme naturforståelse oplyses det, at Miljøministeriet vil tilvejebringe et samlet forslag til informationsaktiviteter, bl.a. naturvejledere og flere naturskoler.

I et afsnit om skovdrift anføres den betydelige import af træ og træprodukter. Blandt andet derfor finder miljøministeren, at staten, som ejer 1/3 af landets skove, har et særligt ansvar for at udvikle og effektivisere skovdriften. Denne udvikling skal ske under samtidig hensyntagen til, at værdifulde naturområder, bøgeskove og egnskarakteristiske træk sikres, og at befolkningens friluftsliv sikres. Miljøministeren slutter som tidligere nævnt afsnittet om skove med at love, at der vil blive udarbejdet et lovforslag om revision af skovloven, således at de hensyn, der skal tages ved skovdrift, kommer til at fremgå klarere af loven.

En del af redegørelsen behandler de midler, der tænkes anvendt i miljøpolitikken. Miljøminister Christian Christensen lægger her vægt på, at der skal være bred enighed i Folketinget om de enkelte elementer i miljøpolitikken; skiftende flertal må ikke ændre lovgivningen fra den ene dag til den anden. Ministeren anfører også, at kommuner og amter samt berørte borgere og virksomheder via deres organisationer fortsat skal inddrages i tilrettelæggelsen og gennemførelsen af miljøpolitikken.

Jeg er helt enig med ministeren i såvel kravet om brede flertal i Folketinget som i intentionen om, at organisationerne skal deltage i udformningen af miljøpolitikken. Skovbruget kan med de meget lange tidshorisonter, der karakteriserer erhvervet, ikke leve med risikoen for, at betydningsfulde love skifter lige så hurtigt som politiske flertal.

Inddragelse af organisationer er en forudsætning for at få en fornuftig lovgivning, som erhvervet kan leve med og bakker op om.

Miljøministeren giver endelig udtryk for, at midlerne i miljøpolitikken, som hidtil primært har været baseret på regler, godkendelser, forbud, påbud samt tilsyn og kontrol, fremover i stigende grad vil blive suppleret med information, forsøgsvirksomhed, planlægning og udvidet anvendelse af forureneren-betaler-princippet.

Forureningsskader på skov

Det må konstateres, at der stadig ikke entydigt er tilvejebragt beviser for luftforureningens skadelige indflydelse på de danske skove.

Behovet for forskning inden for områderne atmosfærekemi og plantefysiologi er dog stort. Dette konkluderes i en nyligt udsendt rapport fra Planlægningsrådet for Forskning (PRF) vedrørende »Miljø og luftbåren forurening«, 1986.

På skovbrugsområdet foregår der forsøg på følgende forskningsinstitutioner:

Institut for økologisk botanik, Københavns Universitet, hvor man i kontrollerede feltforsøg (åbne-top-kammerforsøg) undersøger svovldioxid, kvælstofdioxid og ozons indflydelse på nåletræer. Ved parallelle feltundersøgelser og åbne topkammerforsøg undersøges desuden luftforureningens indflydelse på træernes mykorrhizasvampe. En del af dette arbejde foregår i samarbejde med Miljøstyrelsens luftforureningslaboratorium og Miljøstyrelsens center for jordøkologi.

På *Plantefysiologisk Institut,* ligeledes på Københavns Universitet, undersøges gennem feltforsøg årsager til skovskader og midler mod disse. Ved hormonbehandling af unge, skadede nåletræer forsøges det at øge resistensen både mod klimatisk stress og luftbåren forurening.

Ved *Institut for fysiologisk botanik,* Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, undersøges kombinationseffekter af svovldioxid, kvælstofoxider, ozon og sur nedbør på bl.a. rødgran. Undersøgelserne omfatter dyberegående fysiologiske og biologiske analyser af det behandlede plantemateriale. I samarbejde med professor Bo Larsen (Universitetet i Göttingen, Vesttyskland) foretages statistisk sammenligning af skader i naturen og skader induceret i laboratoriet. I et andet projekt sammenlignes skader på samme kloner af rødgran forårsaget af henholdsvis korttids-akut-påvirkning og langtids-lavkoncentrationspåvirkning af svovldioxid, kvælstofoxider og ozon. Undersøgelserne udføres i samarbejde med Miljøstyrelsens luftforureningslaboratorium og Arboretet.

Ved *Danmarks Tekniske Højskole (DTH)* foretages laboratoriesi-

mulering af udskillelsen af svage syrer fra nåletræer under påvirkning af sur nedbør. Desuden undersøges effekten af sur regn på bladoverfladers fysisk-kemiske egenskaber samt samspilseffekter mellem sur regn og organiske kemiske stoffer, især pesticiders effekt på land- og havebrugsplanter.

Statens Forstlige Forsøgsvæsen (SFF) undersøger ved hjælp af karforsøg med rødgran de skadebilleder, som opstår ved deposition af havsalt, og de skadebilleder som opstår ved deposition af ammoniumsalte. Det undersøges, hvilken indflydelse begasning med ammoniak har på planternes overjordiske dele. Endelig undersøges det, hvor små mængder ferroioner i rodrummet, der kan være dræbende. SFF foretager desuden i samarbejde med Miljøstyrelsens luftforureningslaboratorium (ML) ionbalancemålinger i rødgran og bøgebevoksninger af samme alder på forsøgsparceller i Vestjylland og i Nordsjælland.

Forsøgsvæsenet har i 1986 fremstillet årringsindex for gran på 8 lokaliteter fordelt over hele landet. Korrelationer med klimavariationen kunne indikere om nye faktorer som luftforurening har fået indflydelse på væksten. Undersøgelserne er netop afsluttet, og man konkluderer, at materialet ikke viser ændringer, der kunne pege på at luftforureningen skulle have påvirket granens tilvækst.

I samarbejde med Kemisk Institut, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, er der anlagt et kalkningsforsøg på Klosterheden med en løbetid af 20-25 år. Hertil kommer Forsøgsvæsenets ca. 500 permanente forsøg, udlagt i bevoksninger med et meget bredt træartsspekter og forskellige behandlingsmetoder. I forsøgsbevoksningerne foretages der med ca. 4 års mellemrum måling af både højde- og diametertilvækst, og i forbindelse hermed bedømmes sundhedstilstanden ved registrering af eventuelle døde eller svækkede træer.

Afslutningsvis bør *Skov- og Naturstyrelsens* overvågning af statsskovenes sundhedstilstand nævnes. Overvågningen sker ved årlig gennemgang af statsskovenes samlede bevoksede areal på ca. 105.000 ha. Opgørelsen bygger på en helhedsvurdering af den enkelte bevoksnings levedygtighed, foretaget af det lokale forstlige personale. Indberetningerne justeres og underbygges af SFF og Zoologisk Institut, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Den første opgørelse blev foretaget i 1984, og ved den seneste opgørelse i 1986 kunne det konkluderes, at der er sket en tydelig forbedring af sundhedstilstanden på statsskovenes granareal fra 1984 til 1986 - derimod er sundhedstilstanden for fyrrearealet ikke tilfredsstillende. Der synes generelt ikke at være grund til ængstelse for skovenes sundhedsmæs-

sige tilstand på kort sigt. Den langtidige udvikling af sundhedstilstanden kræver dog en fortsat overvågning.

Dansk Skovforening har deltaget i Den Forstlige Forsøgskommissions rådgivende og samordnende udvalg vedrørende forureningsskader på skov. Udvalget, der er nedsat i 1985, har holdt flere møder i 1986. Udvalget skal ses som en underbygning i Planlægningsrådet for forskning's faglige gruppe vedrørende deposition og effektstudier i skov og på landbrugsarealer.

Efter Planlægningsrådet for Forskning's udsendelse af miljørapporten i 1986, tænkes udvalget videreført som et bredt sammensat forum. Således tænkes udvalget udvidet med forskere fra institutter, højere læreanstalter, universiteter, og andre interesserede, som påtænker at forske i emnet.

Dansk Skovforening deltager naturligvis interesseret i dette arbejde, og jeg understreger skovbrugernes grundlæggende interesse i skovens sundhed. Seriøse overvejelser af denne problematik er sat i gang, og vores politik er, at sådant arbejde er nødvendigt også for at undgå religionskrig i stedet for konkret og velbegrundet stillingtagen.

Bekæmpelsesmidler

I december 1986 fremkom Miljøministeriets handlingsplan for nedsættelse af forbruget af bemæmpelsesmidler - et resultat af forhandlinger mellem Miljøstyrelsen og landbrugets og gartneriets organisationer.

Handlingsplanens målsætning er at beskytte mennesker mod sundhedsmæssige risici og skadevirkninger som følge af brugen af bemæmpelsesmidler. Dette gælder såvel for brugere af midlerne som for befolkningen som helhed. Desuden er det handlingsplanens mål at beskytte både jord- og vandmiljø.

Denne overordnede målsætning søges opfyldt ved en reduktion i forbruget af bemæmpelsesmidler med mindst 25% inden 1. januar 1990 og en yderligere reduktion på 25% inden den 1. januar 1997 i forhold til det årlige forbrug i perioden 1981-85. Den samlede vurdering af handlingsplanens effekt skal opnås med en årlig opgørelse af mængden af solgte aktivstoffer og produkter. Desuden søges der indført en kontrol af sprøjtningsintensiteten opgjort som behandlingshyppighed.

Handlingsplanen lægger stor vægt på rådgivning, vejledning og oplysning, og der lægges op til et tæt samarbejde mellem organisationernes rådgivnings- og informationsindsats og ministerierne.

Forskningen spiller en central rolle, og der opfordres til en intensivering af forskningen i begrænsning af forbruget af bemæmpelsesmidler. Ifølge handlingsplanen skønnes disse forskellige tiltag at medføre udgifter på ialt ca. 50 mill. kr. incl. administration og kontrolvirksomhed. Dette beløb vil blive søgt tilvejebragt ved en omlægning og udbygning af den eksisterende gebyrordning efter lov om kemiske stoffer og produkter.

Der blev i maj i år vedtaget en ændring af lov om kemiske stoffer og produkter, hvorefter der kan opkræves afgifter til dækning af bl.a. forskning i kemiske stoffers eller produkters indvirkning på sundhed og miljø.

Dansk Skovforening har ved henvendelse til Miljøstyrelsen og ovennævnte organisationer lagt op til en samlet jordbrugsmæssig dialog på området, og har som udgangspunkt ladet Skovteknisk Institut udarbejde et skøn over skovbrugets forbrug af gødning og pesticider. Hertil kommer, at Hedeselskabet har været behjælpelig med oplysning om selskabets pesticidanvendelse i skovbruget og læplantningen. Skovteknisk Instituts skøn udmunder i samlet pesticidforbrug for hele skovbruget på 25 ton v. st. pr. år fordelt med ca. 21 ton v. st. pr. år til pyntegrøntarealerne (ca. 30.000 ha) og de resterende 4 ton på skovbrugets kulturarealer. Det bør dog fastslås, at ovennævnte tal er behæftet med stor udsikkerhed - dette gælder især forbruget på pyntegrøntarealerne.

Folketingsbeslutning om naturbeskyttelse og -genopretning

Beslutningsforslaget blev også omtalt i den sidste årsberetning. Forslaget blev fremsat af Det radikale Venstre i efteråret 1985.

I maj 1986 afgav miljø- og planlægningsudvalget betænkning over forslaget. Blandt tilkendegivelserne fra ministeren var den andet steds i denne beretning nævnte redegørelse om naturbevaring og friluftsliv fra forsommeren 1986. På basis af denne redegørelse samt tilsagn fra miljøministeren om bl.a. en særlig gennemgang af naturfredningslovens § 43 indstillede regeringspartierne og Det radikale Venstres medlemmer af udvalget beslutningsforslaget til vedtagelse med nogle få ændringer. En af ændringerne var, at regeringen inden udgangen af februar 1987 skulle afgive en ny redegørelse om arbejdet på det grønne område.

Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti ønskede en stramning af forslaget, herunder en udvidelse og ændring af naturfredningslovens § 43 samt indførelse af naturpligt på arealer langs vandløb, søer, skove og på arealer, som varigt ønskes genskabt i en natur-

tilstand. Endvidere ønskede Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti, at jorder, der udgår af intensiv landbrugsdrift, skal omfattes af en samlet planlægning, hvor hensynet til naturgenopretning har stor vægt.

Beslutningsforslaget blev vedtaget af Folketinget ved 2. behandling.

Folketingsbeslutning om danske naturparker

Folketingets miljø- og planlægningsudvalg afgav i maj 1986 betænkning over socialdemokratiets forslag til folketingsbeslutning om danske naturparker.

Et flertal af udvalget (udvalget med undtagelse af de frie demokraters medlem) konstaterede, at den af miljøministeren i maj 1986 afleverede redegørelse om grøn strategi samt de tilkendegivelser, udvalget modtog fra miljøministeren under udvalgsbehandingen af forslaget, var i god overensstemmelse med forslagets intentioner. Flertallet indstillede derfor beslutningsforslaget til vedtagelse, hvilket også skete ved 2. behandlingen i Folketinget.

I miljøministerens grønne strategi er angivet, hvilke egne der skal fungere som pilotprojektområder.

I Dansk Skovforening finder vi, at det vil være særdeles uheldigt, hvis naturparktanken kun udvikler sig til at blive »velplejede naturområder«. Den erhvervsmæssige anvendelse af det åbne land må indgå som en naturlig del af de områder, der udlægges til naturparker. Den dyrkningsmæssige anvendelse af det danske land har gennem århundreder gået fint i spand med et godt og sundt miljø. Skønhedspletter på denne miljømæssigt helt forsvarlige arealanvendelse må ikke i frustration føre til, at jordbrugsmæssig anvendelse nedprioriteres i de områder, som udlægges til naturparker.

Lov om hjortehold

Landbrugsminister Britta Schall Holberg fremsatte i december 1986 et lovforslag vedrørende hjorteavl. Denne ny jordbrugsproduktion har fremkaldt mange reaktioner, og landbrugsministeren tilsigter med forslaget at skabe faste rammer for hold af hjorte med henblik på erhvervsmæssig kødproduktion eller salg af levende avlsdyr.

Foruden en række etiske spørgsmål støder denne lovgivning på en række praktiske forhold, der berører skovene.

Der har fra hjorteavlernes sides været et ønske om, at hjorte fra farme skulle opnå samme status som husdyr, og man har yderligere ønsket uindskrænket ret til at eftersøge og indfange undslupne

farmhjorte på anden mands grund. Vi har over for Landbrugsministeriet gjort gældende, at dette ville være ganske uacceptabelt og iøvrigt give hjorteavlerne større beføjelser end de, der i dag eksisterer for andre hysdyr i medfør af mark- og vejfredsloven. Ministerens lovinitiativ gav da heller ikke hjorteavlen disse ønskede indrømmelser.

Det har været væsentligt for Skovforeningen, at den kommende lovgivning ikke medførte uacceptable ændringer for de velkendte dyrehaver i fredskov. Som forudsætning har man dog måtte acceptere generel registrering af samtlige indhegninger med hjorte – altså både dyrehaver og de nye hjortefarme. På dette grundlag kan hjortefarmene herefter vælge en mere detaljeret registrering med krav bl.a. til dyrenes mærkning og indhegningens art og størrelse.

Råvildt og sikavildt er ikke omfattet af loven om hjortefarme, og ministeren angiver i bemærkningerne til lovforslaget, at dispensation til hold af eksempelvis sika- og råvildt tænkes givet til dyrehaver, i hvilke disse dyr ved lovens ikrafttrædelse allerede har været holdt igennem en årrække. Lovforslaget har medført ganske mange spørgsmål til ministeren, hvor der bl.a. er blevet udtrykt stor betænkelighed ved eventuel »forurening« af den danske kronvildtstamme med importeret vildt. Vildtforvaltningen har undersøgt spørgsmålet, og man har ikke kunnet anføre en entydig dansk kronvildtstamme, men arbejder ud fra antagelsen om mindst 2 genetiske grupperinger. Skovforeningen har ved møder i Landbrugsministeriet gjort opmærksom på, at der bør være en betryggende veterinærkontrol ved indførsel af hjorte.

Under det lovforberedende arbejde har vi flere gange afgivet vore bemærkninger til ministeriet, og i forbindelse med lovens behandling i folketinget har vi over for landbrugs- og fiskeriudvalget bl.a. fremført, at der bør være en dispensationsmulighed for lovens regler om jagtforbud på vildtlevende hjorte af samme art som de, der holdes under hegn. Loven arbejder med et jagtforbud inden for 300 m fra selve hegningen. Af hensyn til en nødvendig nedbringelse af vildtbestand, f.eks. i forbindelse med skader i nærliggende bevoksninger, bør der være en dispensationsmulighed i loven. Det er almindeligt kendt, at hjortefarme tiltrækker vildtlevende hjorte i ganske stort tal, bl.a. i forbindelse med brunsttiden. Der bør i tilfælde af sådanne unaturlige koncentrationer af hjortevildt selvfølgelig være en fornøden mulighed for regulering af den vilde bestand.

Loven er færdigbehandlet og vi må konstatere, at man ikke har fulgt vores ønske om en reguleringsmulighed for hjorte nærmere

end 300 m fra hegnet. Dyrehaver skal nu registreres, men der er en 6 måneders frist fra lovens ikrafttrædelse. Landbrugsministeriet forventer ikke disse bestemmelser sat i kraft før oktober 1987.

Vildtforvaltningsrådet

I marts måned underskrev landbrugsminister Britta Schall Holberg en ny forretningsorden for Vildtforvaltningsrådet, der bl.a. angiver, at: »Vildtforvaltningsrådet er rådgivende for landbrugsministeren og administrator ved Landbrugsministeriets Vildtforvaltning i spørgsmål om vildtforvaltning samt spørgsmål om prioritering af de forskningsopgaver, der varetages af Vildtbiologisk Station.«

Dansk Skovforening har i nogle år været repræsenteret i Vildtforvaltningsrådet, og vi vil gerne fremhæve det gode samarbejde, det har været muligt for Landbrugsministeriet at etablere imellem repræsentanter og embedsmænd. Resultaterne fra Vildtforvaltningsrådet og samarbejdsklimaet understreger de store muligheder, Landbrugsministeriet ser i en indsats på området, og vi finder, at der er grund til at støtte den ressort-mæssige fordeling, som statsminister Poul Schlüter har valgt i forbindelse med vildtforvaltningens placering.

Med den nye forretningsorden blev det pålagt Rådet at vælge et af sine medlemmer som næstformand. Vi har haft den glæde, at Dansk Skovforenings repræsentant, Vilhelm Bruun de Neergaard, er udpeget til denne post. Landbrugsministeren udpeger Rådets formand, og professor, dr.agro. Per Ole Olesen gør på denne post et stort arbejde.

Efteruddannelse i jordbruget

Folketinget vedtog den 18. december 1986 et lovforslag om tilskud til efteruddannelse inden for jordbrugserhvervene. Loven er en videreførelse af en lignende ordning med lovgrundlag i et lovforslag fra 1982, - en forsøgsordning med efteruddannelse for landmænd, der udløb med udgangen af 1986.

I forbindelse med vedtagelsen af 1986-loven vil det nu være muligt også for skovbruget at opnå kursstøtte for skovejere, forpagtere, bestyrere og brugere af jordbrugs- og skovbrugsbedrifter til kurser, hvis varighed er mindst 5 sammenhængende undervisningsdage. Endvidere vil det være muligt at opnå tilskud som støtte til planlægnings-, koordinations- og oplysningsvirksomhed, der har tilknytning til disse 5-dages kurser.

Der et et stort efteruddannelsesbehov for skovbruget. Specielt for

småskovbrugets vedkommende, må det antages, at der er mulighed for en betydelig produktionsforøgelse ved overgang til en mere rationel skovdrift. Et minimumskrav på 5 kursusdage gør det påkrævet, at skovbruget samler og koordinerer sine kursusudbud, der skal kunne fremtræde attraktivt for et bredt spekter af skovejere. Det må samtidig være et krav til disse kurser, at der opnås den bedste overensstemmelse mellem målsætninger for kursus og den anvendte kursusform. Dansk Skovforening har gennem deltagelse i et rådgivende udvalg i forbindelse med lovens administration mulighed for at fremføre skovbrugets specielle efteruddannelsesbehov og samtidig sørge for, at initiativer på efteruddannelsesområdet samles og koordineres på bedste måde.

Tilplantningstilbud

I den seneste årsberetning kunne jeg berette om den da netop vedtagne lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget. I loven er der hjemmel til at yde tilskud til etablering af skov m.v. på jordbrugsbedrifter, som opfylder visse betingelser.

Umiddelbart efter lovens vedtagelse opfordrede Dansk Skovforening Landbrugsministeriet til at udarbejde en bekendtgørelse om skovbrugsforanstaltningerne, så loven kunne få praktisk virkning. Bekendtgørelsen er dog endnu ikke udarbejdet, og i ministeriet henviser man til, at der skal tages initiativer efter Skovpolitisk Udvalgs betænkning, før der kan arbejdes videre med sagen. Det nedsatte Struktur- og Planudvalg vil komme med forslag om tilskud til tilplantning af marginale landbrugsjorde.

I regeringens marginaljordsredegørelse fremføres det som en målsætning: »gennem tilskyndelse til den enkelte landmand og gennem skovrejsning, som et led i den fremtidige skovpolitik, at forøge skovtilplantningen væsentligt«. Et effektivt middel for at opnå denne målsætning vil være – enten at indføre skattemæssigt straksfradrag for – eller et egentligt tilskud til – tilplantning af ubevoksede arealer.

Nordens Skovejerorganisationers Forbund

Nordens Skovejerorganisationers Forbund (NSF) er samarbejdsorgan for den danske, finske, norske og svenske skovejerorganisation. Det er NSF's formål at fremme skovbrugets økonomiske og erhvervspolitiske interesse i de nordiske lande, og Dansk Skovforening deltager med stor interesse i dette arbejde.

I juli 1986 blev der afholdt styrelsesmøde i NSF, hvor især skovpolitiske og markedsmæssige emner blev drøftet.

Der blev aflagt rapport fra prisgruppen, der betår af en repræsentant fra hver af landene. Denne gruppe mødes ca. 2 gange om året, hvor man udveksler oplysninger om markedsforhold og priser for råtræ.

Vi kommer herved i besiddelse af de seneste data fra de øvrige markeder, hvilket er af stor betydning for vort arbejde inden for Handelsudvalget.

Prisgruppen udarbejder hvert år en prisbog, hvor der sker sammenligning af prisudviklingen inden for råtræ til forskellige anvendelser for de 4 deltagerlande.

Den i 1985 i NSF regi nedsatte lønsomhedsgruppe rapporterede sine foreløbige resultater på NSF's møde i Helsingfors. De opstillede sammenligninger af driftsøkonomien i de respektive nordiske lande viser - som forudsigeligt - at de produktionsmæssige betingelser er vidt forskellige. Trods - disse fundamentale forskelle i skovbruget var det konklusionen på NSF-mødet, at sammenligningerne afdækkede interessante forskelle i sammensætningen af indtægter, omkostninger samt beskatnings- og vurderingspraksis i de nordiske lande. Det blev derfor besluttet at videreføre arbejdet. Gruppen mødes 1-2 gange om året.

De øvrige nordiske lande er først ved at etablere egentlige regnskabsoversigter. Dansk Skovforening finder det værdifuldt at deltage i diskussionerne om, hvilke analyser der bør foretages for skovejendommens driftsøkonomi.

FORMANDENS MUNDTLIGE BERETNING

Ved generalforsamlingen onsdag d. 17. juni på Hotel Nyborg Strand omtalte foreningens formand bl.a. flg. emner:

Skovlovgivning

I den skriftlige årsberetning har jeg udtrykt en stor tilfredshed med den eksisterende skovlovgivning. Det har for Dansk Skovforening været glædeligt, at denne tilfredshed ligeledes er blevet udtrykt for næsten alle, der har involveret sig i debatten om skovlovsrevisionen.

Socialistisk Folkeparti og Danmarks Naturfredningsforening har i deres fælles arbejde med beslutningsforslaget til folketinget anerkendt resultaterne med den hidtidige skovlovgivning, og det samme har samtlige politikere i folketingets debatter.

Den eksisterende skovlov har ubrudt i mere end 50 år stået som skovbrugets grundlov. Der har hos den enkelte skovbruger ikke på

noget tidspunkt været sat spørgsmåltegn ved rimeligheden af, at denne skovlov skal efterleves.

Med denne loyale holdning som udgangspunkt er det vigtigt for mig at understrege, at den reviderede skovlov også må fremstå som et lovværk, der aftvinger hele skovbruget respekt og loyalitet.

I den omfattende debat, der politisk igennem de senere år har været om arealanvendelseslovgivning, er der fra mange sider givet udtryk for en uhyre skematisk og virkelighedsfjern opfattelse af, hvilke problemer og hvilke muligheder der ligger i jordbruget.

Der er for mig ingen tvivl om, at vi i jordbruget selv har medvirket til denne misforståede debatform, og med stadigt flere borgeres engagement i miljø og natur, må vi acceptere, at erhvervets argumentation skal være i orden.

Jeg har slet ikke opfattelsen af, at skovbruget ikke har haft argumentationen i orden i tidligere tider. Vi har dog som et lille erhverv vænnet os til at tale til hinanden og om hinanden i stedet for at afsætte de fornødne ressourcer til en forklarende indsats over for de kræfter, der nu engang sætter en væsentlig del af vore arbejdsvilkår.

Dansk Skovforening vil efter bedste evne og nødvendigvis under hensyn til vore ressourcer gå ind i debatten. Men vi må også forvente, at politiske beslutningstagere vil gøre sig den umage at opbygge et detailkendskab til skovbrug og lade dette få indflydelse, før man tager beslutninger udelukkende på baggrund af tidstypiske og populære holdninger, der for en hel del slet ikke lader sig forene med skovbrugets langsigtede produktionshorisont og vores status som erhverv.

Skovbruget er heldigt, når man vurderer produktionsprocessen, der er præget af lange perioder uden synlige indgreb, der forstyrrer opfattelsen af naturen. Vi er dog omvendt lige så uheldige, når vi af hensyn til økonomi og langsigtet stabilitet er nødt til at foretage de relativt få, men i sådanne tilfælde ganske synlige og for udenforstående måske voldsomme indgreb med tyndinger og ikke mindst med afdrifter. Vi er simpelt hen i den situation, hvor objektivt sympatisk opførsel vender tilbage som en boomerang, når erhvervet udøves. Man kunne godt være nervøs for, hvilke konsekvenser landbruget måtte føle, såfremt deres dyrkningshorisont var blot tilnærmelsesvis så lang som skovbrugets, og den almindelige samfundsborgers dyrkningsviden tilsvarende lille.

Vi beder om politisk forståelse for skovdyrkningen, og jeg understreger, at det i høj grad er op til skovbruget at informere bedre – det hele vil dog være afhængigt af politisk velvilje.

Vi har modtaget flere positive tilkendegivelser, bl.a. i forbindelse med folketingets to behandlinger af beslutningsforslag om skovlovgivning. Dansk Skovforening vil sætte flere ressourcer ind i de politiske kontakter, og det har glædet os, at et bredt politisk spektrum har taget imod vores tilbud om dokumentation, og med en saglig arbejdsform må vi kunne få fortsat forståelse.

Bestyrelsens arbejdsudvalg vedrørende Skovlovens revision har været pålagt en stor arbejdsbyrde, når der har skullet gennemlæses flere udkast med omfattende bemærkninger. Man har desuden måttet tage stilling til vigtige punkter som Skovlovens formålsparagraf, regler om god skovdrift, løvtræarealets udvikling, pyntegrønt og juletræer og udstykningsregler.

I den skriftlige beretning er der redegjort for en del af de overvejelser, dette arbejdsudvalg har været igennem før bestyrelsens stillingtagen. Vi har lagt vægt på ligeledes at informere detaljeret gennem tidsskriftet Skoven, og morgendagens møde (»Skovenes dag«) er yderligere et udtryk for, at vi ønsker et godt beslutningsgrundlag i forbindelse med Skovforeningens politik på dette område.

Jeg vil gerne takke mine kolleger i Arbejdsudvalget for dette samarbejde, der nødvendigvis må strække sig over en endnu længere periode – frem til skovlovens endelige revision.

Når man bliver stillet over for spørgsmålet om tilskud til løvtrædyrkning, må jeg understrege, at der i bestyrelsen for Dansk Skovforening er en generel manglende lyst til at gøre en væsentlig del af skovbruget afhængigt af tilskud.

Vi mener da heller ikke, at dette er tilfældet, når vi blot kan forsvare det udgangspunkt, vi har, forinden der etableres en eventuel tilskudsordning til løvtrædyrkning – måske kun i forbindelse med visse træarter og visse arealtyper.

Skovbruget er tilfreds med den seneste arealudvikling på løvtræområdet, og vi ser derfor en tilskudsordning som en slags samfundets forsikringspræmie for løvtræandelen i skovbruget.

Vi kan, hvis andre væsentlige problemer i skovbruget løses, give tilsagn om en fortsat væsentlig løvtræandel i det danske skovbrug, men forsikringspræmien giver selvfølgelig mulighed for, at der på enkeltejendomme kan tages større og mere præcise hensyn, end tilfældet vil være uden støtte. Jeg tænker her specielt på løvtrædyrkning på lokaliteter, hvor kulturformen kan være vanskelig, eller tilvæksten og økonomien utilfredsstillende.

Vi kan, om end uden begejstring, gå ind for en frivillig tilskudsordning, men vi kan ikke acceptere, hvis man politisk udlægger en

sådan ordning som et instrument til obligatorisk og detaljeret regulering af vores fremtidige løvskovsdrift.

Det danske skovbrug har opført sig forsvarligt, også i perioder med lavkonjunktur for én eller flere af vore træarter. Alle er opmærksomme på, at bøgedyrkningen i øjeblikket er præget af gunstig økonomi på grund af gode råtræpriser og brændemarkedets genopståen, men den seneste prisudvikling understreger dynamikken også i denne opfattelse.

Vi må, som jeg tidligere har nævnt, have et skovbrug med mange varer på hylderne, og vi må tillade, at disse varer opnår en maksimal kvalitet, hvorfor man nødvendigvis må overlade træartsvalg og dyrkningsmåde til skovbruget.

Vi hører ofte, at tilhængere af detaljeret regulering forsvarer denne holdning med henvisning til langsigtet ansvarlighed. Uden at anvende et dramatisk ordvalg kan jeg blot konstatere, at skovbrugserhvervet har vist vilje og evne til at opføre sig langsigtet forsvarligt. Vi har nået et godt resultat under skiftende konjunkturer og stormfald i såvel løvtræ som nåletræ - ingen må glemme, at vi i 1967 var udsat for et stormfald i bøg på mere end halvanden million kubikmeter.

Vi har på trods af flere antydninger om det modsatte i skovbruget kunnet bevare småbiotoper og attraktive miljøer i en langt større udstrækning, end det har været muligt for andre erhverv. Jeg skal ikke benægte, at der selvfølgelig er sket ændringer i skovnaturen, men under indtryk af erhvervets byrder vil jeg kalde de senere års reguleringer for absolut marginelle og uden betydning. Skovbruget står som producent af rekreative og varierede værdier. Vi kan udstrække denne produktion til et langt større areal i forbindelse med ændret anvendelse af visse typer af landbrugsjorder.

Hvor vi ikke kan tilslutte os regionalplanlægning eller detaljeret regulering, f.eks. i den grad som det udtrykkes fra Danmarks Naturfredningsforening, er i forbindelse med jordbrugers frivillige og egenfinansierede arronderingstilplantning i forbindelse med eksisterende skov og de eksisterende skoves almindelige drift, herunder træartsfordelingen. Vi anser sådanne tanker som et urimeligt indgreb imod de resultater, der hidtil er opnået. Vi frygter en modsat rettet reaktion fra erhvervsudøvere, der hidtil har undladt at tage drastiske forholdsregler, hvilket nok kunne have været naturligt for nogle i forbindelse med økonomiske problemer og stærkt ensidige træartsfordelinger. Jeg må simpelt hen henstille at vi undgår en sådan markant front fra organisationsmæssige eller politiske ambitioner om detailregulering af snart sagt alting.

Vi rummer arbejdspladser og arbejdsglæde, men ingen af delene synes med almindeligt kendskab til lovregulering at blive fremmet, når reguleringen overdimensioneres, og derved fremmedgør den almindelige erhvervsudøvers ansvarsfølelse over for resultaterne.

Skovbrugets økonomiske forhold

Jeg har i flere tilfælde haft glæden af at kunne aflægge en årsberetning under indtryk af økonomisk positive forventninger for skovbruget. Herunder specielt til vore priser for træprodukter m.v. Handelsudvalgets beretning vil afspejle den aktuelle konjunktur og de desværre ganske negative realiteter.

Jeg kan ikke her undlade at komme ind på de overordnede konjunkturer for vores erhverv, hvor vi ser resultaterne af faldende råvarepriser, stigende omkostninger i forbindelse med produktion og skovdyrkning samt skatter og afgifter. Regnskabsoversigterne for dansk privatskovbrug viser en stagnerende indtægt i skovbruget, og vores umiddelbare og eneste mulighed for at kompensere er en øget hugst til katastrofalt faldende priser.

Vi driver et erhverv, der desværre ikke umiddelbart lader sig vurdere alene ud fra kasseregnskaberne. Mange af omverdenens afgifter og reguleringer på skovbrugserhvervet – i øvrigt ofte utilsigtede virkninger af anden lovgivning – tager udgangspunkt i en antagelse om, at der ikke er nogen sammenhæng imellem de umiddelbare driftsvilkår og det økonomiske resultat.

Vores planlægningshorisont og produktionstid er simpelt hen for lang og nærmest grotesk i forhold til viden og politisk vilje hos omverdenen. Jeg må dog her advare imod, at man fortsat benægter disse forhold.

Skovbrug er en alsidig forretning, hvor vi må sikre såvel likviditet som stabilitet. Vi har opbygget løvtrædriftsklasser igennem årelang planlægning. Benyttelsen af disse ressourcer er en forudsætning for at kunne klare specialsituationer som generationsskifte, perioder efter stormfald og alle skovbrugeres ønske om vidtgående naturhensyn på mange af de ikke højt producerende arealer i skovbruget.

Vi satser i disse år store beløb på bedre produktionsviden og afsætning inden for pyntegrønt og juletræer. Denne satsning er helt nødvendig, og på trods af problemer ser denne produktion i øjeblikket ud til at være om muligt endnu vigtigere end i tidligere perioder. Jeg vil derfor her understrege, at vi i skovbruget og Dansk Skovforening finder det nærmest utidigt, at man på det nuværende dyrkningsareal og de erfaringer, skovbruget har indsamlet, ønsker at un-

derkaste dyrkningen af juletræer og pyntegrønt i kort omdrift bureaukratisk regulering efter Skovloven.

På denne overhead-planche har vi ud fra de sidste tre års regnskabsoversigter for det danske privatskovbrug illustreret juletræ- og pyntegrøntdyrkningens betydning for skovbrugets økonomi. Vi beder om, at disse resultater tages alvorligt i den politiske proces.

Vi har også ud fra de allerseneste regnskabsanalyser for driftsåret 1986 kunnet sammenligne med 1985 og 1984, hvorved vi ser en betænkelig udvikling i skovbrugets overskud. Situationen bliver endnu mere urovækkende, når vi tager konjunkturudviklingen i det seneste halvår i betragtning, og samtidig tænker på den vanskelige prissituation, der også er gældende i landbruget.

Jeg er opmærksom på, at der i øjeblikket er et politisk modeord i form af »brugerbetaling«. Nogle partier uden for regeringen går imod en brugerbetaling, undtagen for landbrugets miljøafgifter, medens andre partier i regeringen går ind for øget brugerbetaling på andre områder.

Det må være åbenbart for enhver, at jordbruget og i særdeleshed skovbruget ikke hverken likviditets- eller rentabilitetsmæssigt kan pålægges yderligere byrder.

Det må være på tide at gennemføre en brugerbetaling, hvor det øvrige samfund kommer skovbruget i møde med rimelige erhvervsvilkår som følge af både reguleret og ureguleret brug af skovarealet til rekreativ udfoldelse m.v.

Generationsskifteproblemer

Jeg har flere gange været inde på generationsskifteafgifternes betydning for skovbrugets situation. Der er for hele erhvervslivet tale om overordentligt store og indviklede problemstillinger, hvilket vel bedst understreges af den meget lange periode, som Generationsskifteudvalget har virket. Siden 1983 har udvalget med embedsmænd og organisationsrepræsentanter vendt mange sten. Et flertal er endelig nået frem til den konklusion, som Dansk Skovforening varslede i sit allerførste bidrag til udvalgsarbejdet, der blev afleveret sammen med Tolvmandsforeningerne.

Vi anmodede om nedslagsregler i forbindelse med beregning af afgiftsgrundlaget, og vi henviste til formueskattereglerne for fysiske erhvervsaktiver og skove.

Vi oplever ikke en betænkning, hvor der er taget stilling til procentnedslagenes størrelse, men det vil for skovbruget være meget

skuffende og uforståeligt, hvis der ikke i den kommende folketingssamling fremsættes forslag om nedslagsregler.

Skatte- og afgiftsminister Isi Foighel har i dagspressen udtalt sig positivt om en såkaldt successionsordning, hvor en ny ejer skal kunne indtræde i den tidligere ejers afskrivningsmæssige situation. En sådan ordning vil selvfølgelig være positiv for erhverv, hvor afskrivningsberettigede aktiver er til stede i noget omfang, men der ligger ikke nogen løsning for skovbruget.

Vi vil derfor umiddelbart efter Skovforeningens generalforsamling sammen med Tolvmandsforeningerne rette henvendelse til skatte- og afgiftsminister Isi Foighel og anmode om et snarligt møde for at drøfte de kommende lovgivningsinitiativer på grundlag af den foreliggende betænkning, som netop er offentliggjort.

Skovpolitisk Betænkning, regeringens skovpolitiske redegørelse, de lovforberedende arbejder i forbindelse med revision af skovloven og sandsynligvis også en kommende betænkning fra det såkaldte »Herregårdsudvalg« peger alle på generationsskifteproblemernes destruktive betydning for skovene.

Når vi så ydermere må modtage voldsom kritik fra politikere og organisationer, der ikke umiddelbart tager stilling til skovbrugets økonomiske forudsætninger, men blot kommenterer miljø og rekreative værdier, som kan være påvirket af anden lovgivning, så må vi forvente, at en ansvarlig regering vil komme os i møde.

Jeg er vidende om, at talrige generationsskifter i jordbruget er udskudt som følge af forventninger til en kommende lovgivning. Regeringen må være sig dette ansvar bevidst, og midt i lavkonjunkturer for hele jordbruget tør vi ganske enkelt ikke tænke tanken til ende, hvis der ikke med Generationsskifteudvalget har været anden hensigt end at få tiden til at gå.

Marginaljorder

Folketingets miljø- og planlægningsudvalg afgav den 3. juni beretning om en samlet strategi på marginaljordsområdet.

Udvalgets beretning bygger i vidt omfang på regeringens marginaljordsstrategi fra 3. marts 1987. Miljøministeren har tilkendegivet, at der i begyndelsen af den kommende folketingssamling vil ske en revision af bl.a. naturfredningsloven og erhvervsloven, som skal resultere i en stærkere sikring af miljøinteresser. I relation til tilplantning har Miljøministeren henvist til regeringens skovpolitiske redegørelse.

Et flertal i udvalget, bestående af Socialdemokratiet, SF og Det

radikale Venstre har på en række punkter ønsket ændringer i regeringens marginaljordsstrategi.

Flertallet ønsker en planlægning for skovrejsning, som udpeger tilplantningsegnede arealer. Det anføres, at en væsentlig forøgelse af vedproduktionen er ønskelig, både samfundsøkonomisk og beskæftigelsesmæssigt. Mindre skovarealer bør også fremmes og der skal generelt tages såvel produktionsmæssige og miljømæssige hensyn. Der peges på både privat og statslig skovrejsning.

Flertallet finder, at naturfredningsloven skal ændres, så ferske enge, overdrev og småbiotoper inddrages under lovens bestemmelser. Begrebet småbiotoper er ikke defineret, hvorfor det vil være helt uacceptabelt om en sådan formulering blev indføjet i naturfredningsloven. Loven ønskes ændret til en dispensationslov, hvor der nu er tale om en tilladelseslov, og det skal fremgå, at dispensation kun gives i helt særlige tilfælde, medens hidtidig brug kan fortsætte.

Flertallet ønsker endvidere en afklaring af, om der bør etableres sprøjtefrie bræmmer langs skovbryn, levende hegn og lignende. Af hensyn til at bevare interessen for at etablere og opretholde levende hegn, vil det nok være uheldigt at indføre sprøjtefrie bræmmer. Langs skove er det vanskeligt at få øje på hvilket argument, der kan berettige sprøjtefrie zoner.

Endvidere har flertallet peget på behovet for en redegørelse for, om reglerne i landbrugsloven om landbrugspligt vil modvirke strategiens målsætninger.

Endelig anmoder flertallet Miljøministeren om at opstille en række større naturgenopretningsprojekter, som bør gennemføres indenfor en samlet økonomisk ramme på 300-400 mill. kr. for de nærmeste 6 år.

For såvidt angår skovbrugsforanstaltningerne, vil regler om støtte til tilplantning blive behandlet i Struktur- og Planudvalget under Landbrugsministeriet, hvor Dansk Skovforening er repræsenteret.

Tak til medlemmerne

1986/1987 har understreget den gode kontakt, Dansk Skovforening har til medlemmerne, og det er mig en stor glæde at kunne takke for fremmødet, der kun kan tages som udtryk for en engageret holdning.

Der er mange enkeltmedlemmer, som beredvilligt stiller sig til rådighed for ekskursioner og arrangementer, når Dansk Skovforening kalder på assistance. Vi har i år kunnet arrangere ekskursion for landbrugspressen, åbne ekskursioner i forbindelse med miljøåret er

faglige arrangementer i forbindelse med skovkredsene og Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion. I alle tilfælde har skovdistrikterne stillet sig imødekommende, og jeg vil rette en tak for dette.

Mange skovdistrikter og enkeltpersoner yder som folkevalgte i Dansk Skovforenings system en stor indsats, der kun ganske undtagelsesvist er honoreret. Vi er klar over, at hensynet til helheden og en politisk ansvarlighed motiverer denne indsats. Vi er også glade for, når indsatsen tillige kan vise sig at være motiveret i et betydeligt bidrag i form af viden og indflydelse på grund af Skovforeningens tilbagespil.

Jeg siger dette for at kunne rette en tak til alle, der har gjort en indsats for skovene, skovbruget og Dansk Skovforening, og for at motivere den store indsats, der også må påregnes nødvendig for kommende år.

Afslutning

Årsberetningen til generalforsamlingen indeholder ikke en detaljeret gennemgang af forslagene vedrørende kontingent- og lovændringer, som senere fremstilles for generalforsamlingen.

Dette er helt bevidst, idet beretningen indeholder en beskrivelse af vore aktiviteter, og vi efterlyser en stillingtagen til disse.

De øvrige punkter på generalforsamlingens dagsorden beskriver konsekvensen af disse aktiviteter, nemlig et regnskab med driftsunderskud - et forslag om stigende kontingent - og et forslag om lovændringer, der bevirker en organisatorisk sammenlægning af Dansk Skovforening og Pyntegrøntsektionen.

Vi har til disse punkter på dagsordenen udsendt detaljeret materiale forud for generalforsamlingen, og jeg vil, når punkterne kommer op, motivere disse. Jeg vil blot her understrege, at der i Foreningen gøres et omfattende stykke arbejde, som bestyrelsen vurderer er nødvendigt og godt, og som en logisk konsekvens heraf må regningen også betales.

Ved et effektivt organisationsarbejde opnås der resultater, som påvirker hele erhvervet positivt, og omkostningerne til dette arbejde må nødvendigvis udredes, og af hensyn til helheden fordeles på så mange som overhovedet muligt og allerhelst alle.

Beretning for Danske Skoves Handelsudvalg 1986/87 v. formanden skovrider Torben Brüel

Blyhagl/stålhagl

I sommeren 1986 opfordrede Dansk Skovforening Miljøstyrelsen til at foranstalte en undersøgelse af aspekterne for træindustrien ved overgang til brug af stålhagl.

En styringsgruppe med repræsentanter fra Skovstyrelsen, Miljøstyrelsen, Skovteknisk Institut og Dansk Skovforening har fulgt de undersøgelser, som blev foretaget af Skovteknisk Institut. Undersøgelserne inkluderede bl.a. oparbejdning på flere træindustrier samt bearbejdning på forskellige maskintyper på Teknologisk Institut.

Skovteknisk Institut's rapport over de udførte forsøg blev afleveret til Miljøstyrelsen i marts 1987 og offentliggjort i maj 1987.

Hovedkonklusionerne er, at finérknive og bearbejdende dele af snedkerimaskiner absolut ikke tåler at arbejde i træ med stålhagl. De skærende dele beskadiges i en sådan grad, at de emner, der kan produceres, efter at et stålhagl er blevet ramt, er ubrugelige. Udskiftning eller opslibning af de bearbejdende dele – med heraf følgende driftsstop – bliver derfor nødvendig. Arbejdssikkerhedsmæssige problemer i forbindelse med forekomst af stålhagl i træ opstår kun for enkelte af de undersøgte oparbejdningsprocesser.

Lov om produktansvar

I foråret 1986 fremsatte justitsministeren et lovforslag om produktansvar. Forslaget blev ikke færdigbehandlet i folketingsåret, og blev derfor genfremsat den 14. oktober 1986. Samtidig med den førte fremsættelse blev forslaget sendt til udtalelse hos berørte myndigheder og organisationer, heriblandt Dansk Skovforening.

Lovforslagets sigte er at gennemføre et EF-direktiv om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning på området. Lovforslaget pålægger producenten erstatningsansvar for person- og tingskader, som skyldes fejl ved produktet. Tingskader ved erhvervsmæssig udnyttelse af produktet er undtaget. Uforarbejdede jordbrugsprodukter er ikke omfattet af lovforslaget. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at afgrænsningen af, hvilke råvarer der hermed undtages, sker i overensstemmelse med en EF-traktats fortolkning af begrebet »landbrugsvare«. Skovbrugets produkter betragtes i denne sammenhæng ikke som jordbrugsprodukter og er derfor omfattet af lovforslaget. Dette har vi påtalt over for Justitsministeriet, idet vi

findet det urimeligt, at skovbrugets produkter skal stilles ringere end de øvrige jordbrugsprodukter med hensyn til produktansvar. Vores produktion er iøvrigt en råvare, hvor hverken prisniveau eller fremstillingsproces giver baggrund for udvidede ansvarsregler.

Da lovforslaget blev genfremsat var der ikke ændret på dette punkt. Vi henvendte os derfor til folketingets retsudvalg, som havde fået lovforslaget til behandling, og anmodede om at få undtaget skovbrugets produkter fra loven. Retsudvalget har bedt justitsministeren svare på anmodningen. Ministeren har svaret, at EF-direktivet er ufravigeligt på dette punkt, og at man derfor ikke har mulighed for at undtage skovbrugets produkter fra lovens anvendelsesområde. I skrivende stund er loven stadig i udvalgsbehandling, og det må forventes, at der vil gå nogen tid, inden loven kommer til 2. behandling i folketinget. Ifølge lovforslaget skal loven træde i kraft 1. januar 1988.

Løvtræpriser

Kort tid efter Skovforeningens generalforsamling i 1986 mødtes Danske Skoves Handelsudvalg med Foreningen Danske Træindustrier for at gennemføre prisforandringer for savværkskævler af bøg og ær. Situationen var desværre præget af det uheldige forløb, den foregående sæson havde fået, med prisuenighed og købsvægring fra savværkernes side ved sæsonens start. Senere skete der en stor import, og til sidst viste det sig, at der var skovet en del træ, der først blev udbudt til salg meget sent på sæsonen. De fleste forbrugere af bøgekævler havde derfor købt rigeligt med råtræ og havde et lager, man først ville være færdig med at opskære i løbet af efteråret.

På baggrund af denne situation var der ikke mulighed for prisforhøjelser, og meddelelserne fra vore omkringliggende markeder var på forhandlingstidspunktet ikke så overbevisende, at der kunne gennemføres en for skovene ensidig forhøjelse af priserne.

Afsætningssituationen for bøg i efteråret begrundede ikke noget prisforhandlingsinitiativ fra vor side. Savværkerne skar for en stor del i udenlandsk træ på trods af en umiddelbart dyrere råvare, og vi kan være uforstående over for dette, når fornuftige sæsontillæg ville skaffe råvaren frem. Savværkerne har ikke i nævneværdig grad fulgt op på de redskaber, man selv var med til at anbefale i den fællesrapport, som træindustrien og Skovstyrelsen afleverede til miljøministeren i eftersommeren.

Ved en prisforhandling i midten af januar måtte vi konstatere en

ganske stor afstand i markedsopfattelsen imellem Handelsudvalget og træindustrien.

Vi blev præsenteret for ønsker om prisfald på ca. 17%, og dette kom ganske bag på vore forhandlere. Vi har valgt at holde fast ved den pris, der var gældende før forhandlingerne. Denne pris er jo oprindelig aftalt i oktober 1985, og der har ikke været prisjusteringer siden, selvom bøgepriserne er steget i andre europæiske lande i indeværende sæson.

Træindustriens forhandlere endte med at anbefale savværkerne en prisliste med reducerede priser for kvaliteterne B og C over 40 cm, ligesom man skærpede kravene til forekomsten af sund rødkærne meget væsentligt.

Rødkærnen har længe været et debatpunkt ved vore forhandlinger, og Handelsudvalget var da også indstillet på at komme savværkerne i møde, hvorfor vi i forbindelse med offentliggørelsen af de for skovene ensidigt vejledende priser anbefalede en skærpelse af den maksimalt tilladte rødkærne for klasse A indtil 33%, hvor der hidtil har været tilladt 50%, og for klasse B 60%, hvor der hidtil har været tilladt 66%. Savværkerne ønskede med det samme at reducere den maksimalt tilladte rødkærneandel for klasse B ned til 50%.

Vi har ikke kunnet tilslutte os denne fremgangsmåde, idet der ikke var gennemført systematiske overvejelser vedrørende betydningen af en sådan skærpelse for skovenes samlede afsætning.

Rødkærneudvalg

I forbindelse med Danske Træindustriers ønske om en skærpelse af kravene til sund rødkærne hos bøg er industriens løvtræsektion og Danske Skoves Handelsudvalg enedes om at nedsætte et udvalg til at undersøge konsekvenserne af en sådan skærpelse. Rødkærneudvalget har holdt sit første møde. På mødet blev rødkærnens forskelligartede udseende diskuteret, og man enedes om at indsamle den seneste viden på området samt at foretage en måling af sund rødkærne på et antal bøgepartier jævnt fordelt i landet. Danske Skoves Handelsudvalg har iværksat dette opmålingsprojekt, og træindustrien lovede fra sin side at dokumentere de hvide bøgetræers betydning for økonomien på løvtræsavværkerne.

Vi står desværre i en situation, hvor en ganske beskeden afstand imellem organisationernes opfattelse giver en stor forstyrrelse på markedet. Det er uheldigt, men af principielle årsager må skovene holde rimeligt fast i et sorteringsreglement, indtil konsekvensen af eventuelle ændringer er sandsynliggjort.

Vi kunne forudse denne situation, og Handelsudvalget udsendte derfor en nytårsmeddelelse til Dansk Skovforenings medlemmer, hvor vi opfordrede skovene til allerede fra starten af 1987 at planlægge hugsten, således at der kun skoves med faste og periodiserede ordrer fra køber. Vi fremsatte denne udtalelse som konsekvens af den meget uheldige situation, vi oplevede i foråret 1986, hvilket har forstyrret industriens planlægning i hele efterårssæsonen og vel også især præget forhandlingssituationen i januar 1987. Der er i Handelsudvalget ingen tvivl om, at skovene må indrette sig på en mere professionel betjening af savværkerne, og en stærk prispolitik fra Handelsudvalget må nødvendigvis finde støtte i skovenes handlemåder.

Junckers Industrier A/S

Handelsudvalget er ved halvårlige møder blevet orienteret om udviklingen på Junckers Industrier. Industrien har i det forløbne år fortsat været inde i en positiv udvikling med en god indtjening til følge. Det ser vi fra Handelsudvalgets side med stor tilfredshed på, da man må forvente et løbende behov for store investeringer, såfremt virksomheden fortsat skal være konkurrencedygtig i det internationale marked, produkterne afsættes på. Junckers Industrier købte i 1986 400.000 tons råtræ med et lager i bøg på 3 måneders forbrug til følge ved årsskiftet 1986/87. Lageret af ask svarede ca. til 1 års forbrug.

Man planlægger i 1987 et indkøb på 345.000 ton, hvilket har resulteret i, at man i første halvår 1987 fra de danske leverandører aftager alle tilbudte mængder i finérkævler, cellulosetræ, bøgegulvtræ og egekævler, medens man har nedskåret i leveranceønskerne vedrørende bøgeplankekævler samt askekævler. Derudover foretager man en vis reduktion i importen af bøg.

Junckers Industrier har i andet halvår af 1986 og i første halvår af 1987 hævet priserne med 6% henholdsvis 2% for gulvtrækævler samt 2% begge gange for cellulosetræet.

Nåletræspriser 1986/87

Den 28. januar 1986 forhøjede Handelsudvalget priserne for uafkortet nåletræstømmer uden der var opnået enighed med Træindustrien. Med dette udgangspunkt mødtes parterne den 26. juni 1986 til fornyede prisforhandlinger, hvor Træindustrien fremførte, at man ønskede en fælles vejledende pris, der svarede til det niveau, der var aftalt ved prisforhandlinger den 25. oktober 1985.

På grund af forventede celluloseprisstigninger, fortsat omfattende tillægsbetaling fra savværkerne i forbindelse med skoves leverancer af nåletrætømmer og savværkernes udsagn om, at disse tillæg blev betalt for leverancer, der ikke var forbundet med særlige fordele, fandt Handelsudvalget ingen anledning til at komme Træindustrien i møde.

Savværkerne konkluderede, at når der ikke var enighed, så måtte de frie kræfter råde, og vi opfordrede skovene til at benytte prislisten fra januar.

Medio august rettede Træindustrien henvendelse for at få arrangeret et kontaktudvalgsmøde, hvilket blev afholdt 26. august. En mindre gruppe fra Handelsudvalget uden egentligt forhandlingsmandat mødte savværkerne, som fremhævede, at råtræprisniveauet i omgivende lande var uholdbart lavere end det danske. Savværkerne nævnte, at der var skove, der over for Træindustrien havde udtrykt ønske om at få standset markedsuroen, og man nævnte, at der var sympati for Træindustriens prisrække.

Skovenes repræsentanter gjorde opmærksom på, at Træindustriens argumentation meget lignede den, vi mødte i juni måned, og der var stadig tendens til at springe de positive tendenser over, nemlig den stigende flispris. Skovenes forudsætning for at holde fast i juni var positive forventninger til celluloseprisen, og disse var blevet bekræftet. Vi fremførte endvidere, at savværksregnskabernes store røde tal for hovedparten var begrundet i voldsom intern konkurrence både om råtræ og færdigvarer, og disse problemer havde vi for længe siden advaret imod, og arbejdet for en konstruktiv løsning af. Vi kunne med problemernes dimension og den aktuelle råtræpris ikke komme imøde med en prisnedsættelse, som tilnærmelsesvis kunne kompensere. Det ville betyde en reduktion i råtræprisen på i gennemsnit 50-80 kr. pr. kubikmeter.

Vi erindrede om, at Handelsudvalget mange gange havde gjort opmærksom på, at visse »tillæg« har bragt prissystemets troværdighed i alvorlig fare, og vi måtte holde fast ved, at et fortsat ønske fra nogle savværker om at kunne honorere aftaler, som de siden udtalte ikke gav nogen valuta ikke kunne kommes imøde over en generel prissænkning. Dette ville ikke være i overensstemmelse med Handelsudvalgets opgave. En af savværkernes forhandlere nævnte, at en nedregulering af de vejledende priser efter hans opfattelse forpligtede savværkerne til at afholde sig fra yderligere grundprisdiskussion i nedadgående retning, før tillæg var borte fra markedet. Vi gjorde opmærksom på, at denne argumentation var bagvendt, og vi bad

savværkerne diskutere tillægsproblematikken yderligere forinden en prisforhandling, som blev aftalt til 17. september 1986.

Forhandlingerne resulterede her i nye priser, der for hovedpartens vedkommende ligger midt imellem savværkernes og skovenes udgangspunkter. For den mindste dimension kunne vi ikke opnå enighed, idet savværkerne ikke fandt at kunne honorere de priskrav, der var rimelige, når vi tager celluloseprisen i betragtning. For den største diameter vest for Storebælt var der heller ikke mulighed for enighed. Savværkerne anser, at den største diameter ikke prismæssigt bør sættes højere end diametergruppen 26-30 cm.

I Handelsudvalget og hos de associerede medlemmer var der enighed om, at vi ved forhandlingen den 17. burde prioritere en fælles prisliste meget højt, og savværkerne havde samme udgangspunkt.

Det kan til tider være vanskeligt at gennemføre den medlemsservice, som en fælles vejledende prisliste er udtryk for, og det er ikke behageligt med prisuenighed, som i dette tilfælde har strakt sig over ca. 9 måneder. Vi har hele tiden været klar over, at vor dokumentation har været i orden med henblik på at anbefale den grønne prisrække, men den seneste udvikling i savværksforholdene og specielt ordrenedgangen samt en vis imødekommenhed fra savværkerne gav endelig baggrund for en ny fælles prisrække.

Foreningen Danske Træindustrier henvendte sig igen i begyndelsen af december med ønske om en prisforhandling allerede den 16. december 1986. Dette var ikke muligt for Handelsudvalget at opfylde, så parterne mødtes i stedet til kontktudvalgsmøde og aftalte ny prisforhandling til 5. januar 1987.

På baggrund af den svage afsætningssituation for træindustrierne, herunder prisfald for flis til eksport til Sverige, måtte Handelsudvalget acceptere en prisreduktion på 5% for de vejledende priser vest for Storebælt og ca. 4%'s prisfald for priserne øst for Storebælt.

Skov- og Naturstyrelsen praktiserede forud for prisforhandlingerne et større spænd imellem sortringsklasserne. Det sædvanlige spænd imellem klasserne var 10%, hvor Skov- og Naturstyrelsen praktiserede 15%. Ved forhandlingerne blev der enighed om, at etablere en afstand på 12,5% mellem klasserne, alt sammen med udgangspunkt i klasse B. Der er således tale om, at prisfaldet er relativt stort for klasse C, medens klasse A er blevet opvurderet.

Træindustrien har udsendt ny færdigvare-prisliste med virkning fra 1. marts 1987. Man arbejder nu med en ny afsætningsstrategi, hvor listen for de såkaldte specifikationsleverancer og småordrer er hævet med 5% i forhold til listen fra 1986. På grund af den store kon-

kurrence på større ordrer, de såkaldte pakkeordrer, har man måttet nedsætte prislisten for sådanne leverancer med 5% i forhold til den liste, der var gældende fra marts 1986. Savværkerne ligger for disse leverancer i stærk konkurrence med bl.a. svensk trælast.

Vi har gennem lang tid opfordret træindustrien til en større prisdisciplin på leverancer til det danske marked, og ifølge oplysninger fra Foreningen Danske Træindustrier praktiseres denne prisdisciplin nu i større udstrækning end tidligere.

Jeg bliver nødt til her – svarende til det jeg sagde under bøgekævlerne – kraftigt at understrege nødvendigheden af, at alle udbydere af råtræ sørger for at have klare aftaler med deres købere, inden træet skoves. Vi må forvente, at vi i den kommende tid vil have et marked, der ikke vil være i stand til at aftale ubegrænsede mængder tømmer.

I maj måned rettede træindustrien fornyet henvendelse til Handelsudvalget og anmodede om en prisforhandling, hvor de vejledende priser kunne nedsættes betydeligt. Man berettede om en anstrengt markedssituation og henviste bl.a. til betalingsstandsningen hos Matrup Savværk. Vi har naturligvis imødekommet træindustriens ønsker om en prisforhandling og vi blev ved mødet den 19. maj overbevist om de ganske betragtelige problemer, der i øjeblikket er i denne branche. For prislisten vest for Storebælt opnåede vi fælles vejledende priser ved en reduktion på ca. 7,5% i forhold til listen fra januar. Øst for Storebælt var der tilsyneladende ikke noget forhandlingsmandat, der kunne mobilisere en imødekommenhed for vore ønsker og træindustriens udspil måtte vi betragte som ultimativt. Vi kunne naturligvis ikke på dette grundlag etablere nogen enighed, og Handelsudvalget valgte derfor at udsende den fælles vejledende prisliste, som er gældende vest for Storebælt, som skovenes egen prisliste – såkaldt grøn prisliste – øst for Storebælt.

Markedssituationen med savværkskapacitet og udbud/efterspørgsel begrunder efter vores opfattelse ikke nogen forskel imellem priserne øst og vest for Storebælt, medens de traditionelle konkurrencetilbud fra Sverige selvfølgelig giver sjællænderne et hårdere pres. Vi har dog måtte registrere et lignende pres på det jydske marked fra både Sverige og Nordtyskland og ligeledes er det sjællandske færdigvaremarked i høj grad påvirket af vestdanske nåletræsavværkers salgsbestræbelser. Vi har anført, at denne sidstnævnte konkurrence ikke kan belaste skovenes prissætning, men problemet må her løses som et organisationsproblem hos træindustrien.

Vi har været i kontakt med træindustrien på Sjælland efter pris-

forhandlingerne i maj, og 3. juni gjorde parterne et nyt forsøg på at nå til enighed. Handelsudvalget demonstrerede vidtgående imødekommenhed med reduktioner, der svarede til de nedsættelser der blev opnået vest for Storebælt ved forhandlingerne i maj. På trods af tidligere udsagn om det tilfredsstillende i en sådan pris var savværkerne ikke indstillet på noget kompromis og vi måtte pånyt konstatere uenighed, hvorefter Handelsudvalget har valgt at anbefale fortsat ens pris for nåletræ for hele landet.

Vi vil fortsat være åbne for en forhandlingsløsning, men skovene må afvente prisopgange på de udenlandske markeder samt følgevirkninger af de sandsynlige celluloseprisstigninger på det danske marked, førend afgørende nyt kan imødeses.

Kort-tømmer

Der har ikke i det forgangne år været fælles vejledende priser for kort-tømmer. Handelsudvalget må konstatere, at priserne og afsætningsmulighederne er blevet væsentligt forringet inden for det sidste års tid. I efteråret kunne kort-tømmer handles til 263,- kr. pr. rm, hvor markedsmulighederne i dag er 240,-/245,- kr. pr. rm. Generelt er savværkernes appetit på kort-tømmer noget beskeden.

Spånpladetræ

Med Novopan Træindustri A/S har der været gennemført 2 forhandlinger i det forgangne år. Pr. 1. september 1986 med det resultat, at løvtræet steg med 10,- kr. pr. ton. 1 m nål steg med 10,- kr. pr. rm, og de længere længder i nål blev hævet med 5,- kr. pr. m^3 for diametergruppen 7-80 cm, og 10,- kr. pr. m^3 for diametergruppen 12-80 cm.

Pr. 8. december 1986 var vi allerede på besøg hos Novopan igen, og generelt kan vi sige, at vi altid modtager en grundig og seriøs orientering om såvel virksomhedens som om branchens forhold, hvilket er af stor værdi og meget tilfredsstillende for Handelsudvalget.

Resultatet af prisforhandlingerne gav uændrede priser for løvtræ, medens 1 m nåletræ igen blev sænket de 10 kr. pr. rm, og de længere længder blev sænket med 20 kr. pr. m^3 for diametergruppen 7-80 cm og 15 kr. pr. m^3 for diametergruppen 7-80 cm og 15 kr. pr. m^3 for diametergruppen 12-80 cm.

Når vi betragter det øvrige nåletræsmarked, anser vi denne prisnedsættelse for realistisk.

Ved Novopan har vi desuden haft et udvalgsarbejde løbende, der skulle forsøge at finde et sammenligningsgrundlag for de forskellige opmålingsmetoder, der anvendes hos Novopan, sammenlignet med

opmåling ved salg til celluloseproduktion. Arbejdet afsluttedes i december uden noget egentligt resultat. Der er ingen af parterne, som på nuværende tidspunkt er villige til at betale det, en tilbundsgående undersøgelse ville koste.

Handelsudvalget har ikke i det forgangne år ført prisforhandlinger med Dansk Spånplade Kompagni A/S. Vi må stadig undre os over, at Dansk Spånplade Kompagni ikke ser sig i stand til at betale samme pris i Jylland, som man betaler på Sjælland.

Novopan Træindustri A/S har som følge af stærk priskonkurrence på indenlandsk producerede plader og importkonkurrence fra specielt Belgien, anmodet Handelsudvalget om en prisforhandling den 12. juni. Resultatet herfra vil bl.a. blive omtalt i min mundtlige beretning på generalforsamlingen.

Priser for emballagetræ

Den 17. september 1986 forhandlede vi med kassetræ-fabrikkerne, der ønskede at vende tilbage til priserne fra efteråret 1985. Vi måtte afvise under henvisning til reguleringerne på Novopan og cellulosepristigningerne.

Der var enighed i Handelsudvalget om denne politik, selvom visse leverandører i sommertiden havde haft vanskeligheder med at disponere kassetræet. Vi forventede, at disse vanskeligheder ophørte.

Den 29. oktober mødtes vi igen med emballageindustriens forhandlere. Disse berettede om priskonkurrence fra billige importvarer, men industriens mulighed for at købe råtræ under de vejledende priser fra dele af det danske skovbrug havde også medvirket til at gøre det hidtidige prisniveau uholdbart.

Inden mødet havde vi modtaget et oplæg fra industriens side, der havde følgende afslutning:

»Lad nu skovfolket og savværksfolket forenes som et træfolk, der til alles bedste finder en løsning med priser og samarbejdsbetingelser, der gør fortiden til skamme, nutiden gladere og fremtiden til en fremtid.«

Forhandlingerne resulterede i enighed om nye vejledende priser, der gav en beskeden reduktion i prisen for det korte kassetræ og en noget større reduktion for de længere længder.

Samtidig med prisforhandlingerne for nåletrætømmer fremsatte emballagesektionen under Foreningen Danske Træindustrier ønske om nyforhandling af de vejledende priser for kassetræ. Forhandlingerne blev gennemført den 9. januar 1987 og resulterede i et prisfald, bl.a. inspireret af gode muligheder for import af halvfabrikata, en

del heraf fra Østlande. Endvidere er råtræforbruget i emballageindustrien reduceret væsentligt, og bl.a. må vi konstatere, at en af de største industrier har indstillet egen opskæring af råtræ.

Prisfaldet blev for længderne op til 2 m og over 2 m på 10 kr. henholdsvis 15 kr. pr. rm for granarterne og 9 kr. henholdsvis 14 kr. pr. rm for andre nåletræarter.

Udviklingen i lameltræprisen har i beretningsåret fulgt udviklingen for det øvrige nåletræ hvilket betyder, at prisen reduceredes med 8 kr. pr. rm den 4. november og med 15 kr. pr. rm den 9. januar 1987. Kassetræfabrikkerne og lameltræindustrien har været mål for et ganske betydeligt leverancepres fra skovene, specielt i foråret 1987. Umiddelbart efter forhandlingerne for tømmer rettede industrierne derfor henvendelse til Handelsudvalget og bad om nye og lavere priser. Man ønskede en nærmest automatisk nedregulering af råtræpriserne i lighed med den reduktion, der var opnået enighed om for tømmer vest for Storebælt. Vi har fra skovene ærlig talt ikke kunnet følge industriens argumentation og bl.a. på grund af de sikre forventninger vi har om prisstigninger i cellulosetræ har vi afvist industriens krav. For kassetræ under 2 m har vi sat en egen, vejledende pris, der giver en reduktion på 10 kr. pr. rm og dette er udtryk for at de afsætningsmæssige problemer findes i denne type. Handelsudvalget vil ikke forsvare en listepris, der ligger lavere end cellulosepriserne, hvor dette er et konkret alternativ.

Vi er i forbindelse med overenskomststigningerne og markedskonjunkturerne nået et punkt, hvor vi som forhandlere må konstatere at – bunden er nået –, hvor vi må anbefale kritisk sans for hugstplanlægning og aflægning.

Vejledende priser for skovflis

Undersøgelsen vedrørende fliskvaliteter, der er omtalt i sidste årsberetning, resulterede i en rapport fra Skovteknisk Institut den 25. september 1986.

Rapporten blev behandlet på et møde den 31. oktober 1986 med repræsentanter fra Skovstyrelsen, Hedeselskabet, Skovteknisk Institut og Handelsudvalget. Dette møde resulterede i et forslag til kvalitetsnormer for brændselsflis. Vi anser det for ideelt, såfremt der kan etableres enighed om normerne for såvel køber- som sælgerorganisationers side, hvorfor vi har anmodet Danske Fjernvarmeværkers Forening om at tage stilling til, om de vil være medudgivere af et sæt kvalitetsnormer for brændselsflis. Det venter vi en afklarig af.

Træindustri år 2000

Dansk Skovforening har medvirket i en styregruppe, nedsat af Træ-rådet, i anledning af redegørelsen vedrørende »Savværksindustriens udviklingsmuligheder frem til år 2000«.

Denne undersøgelse blev der taget initiativ til i 1985. Der er tale om en naturlig videreføring af det arbejde, som er gjort i forbindelse med Landbohøjskolens beskrivelse af »Den danske skovsektors samfundsmæssige betydning« fra 1984 og Skovpolitisk Betænkning af 1986.

Rapporten foreligger nu i udkast, og det konkluderes, at der i de kommende år må tages stilling til omfattende struktur- og kapacitetsproblemer inden for savværksindustrien. Man peger på, at der er rigeligt af den almindelige opskæringskapacitet, medens der er et efterslæb med hensyn til investeringer for videreforædling.

Handelsudvalget har ved flere lejligheder gjort opmærksom på disse forhold og efterlyst en mere fremtidsorienteret indstilling i savværksindustrien. Det er glædeligt, at disse holdninger nu bringes til udtryk i Træ-rådets redegørelse, hvor også opinionsdannerne fra savværksorganisationen deltager i arbejdet.

Det anføres, at den traditionelle savværksindustri på det nuværende stade sandsynligvis skal investere langt mindre end de ønskede 100 mill. kr. på årsbasis. Hvis der skal tages et afgørende skridt imod investeringer, som kan gøre produktionen mere markedstilpasset og introducere ny teknologi, forventes det, at man må satse endnu større beløb. I rapporten hæfter man sig ved, at opskæringskapaciteten for nåletræ teknisk er ført frem til et godt niveau, og man stiller spørgsmålet, om det ikke er på tide, at der gøres en tilsvarende indsats for løvtræ.

Den væsentlige hovedkonklusion i redegørelsen er, at der uundgåeligt må satses med henblik på markedstilpasning og produktudvikling, og der opfordres til, at markedsviden indsamles og formidles effektivt i savværkskredsene, hvorefter afsætningsmulighederne efter forfatternes opfattelse kan udvides.

Lektor, cand.merc. Hanne Hartvig Larsen fra Københavns Handelshøjskole, har givet en vurdering af markedsmulighederne og herunder opfordret til, at man gennemfører en detaljeret undersøgelse af de afsætningsled, der følger efter savværkerne. Man bør her kunne finde sandsynlige udviklingstendenser for den strukturændring, savværksindustrien må undergå. Hanne Hartvig Larsen peger på, at der er en afstand imellem aftagernes markedsopfattelse og savværkernes. Dette er ifølge forfatteren udtryk for, at der er en

række uopfyldte ønsker hos aftagerne, og såfremt den danske savværksindustri ikke er i stand til at opfylde disse ønsker, vil det marked, der i stadig højere grad bliver internationalt, blot vende sig imod andre lande.

Den danske savværksindustri er efter min opfattelse i en ganske gunstig udgangsposition, bl.a. på grund af fleksibiliteten som følge af virksomhedernes gennemsnitlige beskedne størrelse. Jeg håber på og regner også med, at en forbedret markedsviden samt større tendenser til samarbejde på tværs af virksomhederne vil give den danske savværksindustri den fornødne slagkraft. Jeg håber, at der følger en god debat efter offentliggørelsen af Trærådets undersøgelse, og der skal ikke herske tvivl om, at skovbruget gerne medvirker konstruktivt. Vi kommer ikke uden om, at skærpede krav til savværksindustrien nødvendigvis må påvirke skovene.

Bestyrelsens beretning blev enstemmigt vedtaget.

Pkt. 3. Aflæggelse af det reviderede regnskab
Regnskabet blev enstemmigt godkendt.

Bilag til pkt. 4: Forslag, der på lovlig måde er forlangt afgjort på generalforsamlingen.

Bestyrelsens forslag til ændring af Dansk Skovforenings love
Dansk Skovforenings bestyrelse fremsætter følgende forslag til ændring af Dansk Skovforenings love, hvorved der ændres i kontingentberegningen med nyt beregningsgrundlag og kontingent til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion. Der ændres ligeledes i bestyrelsens sammensætning og endelig ændres det organisatoriske tilhørsforhold imellem Dansk Skovforening og Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion.

Ændringer i kontingentberegning
I bilaget til dagsordenens pkt. 5: »Bestyrelsens forslag til kontingentsats for det næste regnskabsår« er der redegjort for bestyrelsens ønsker om en ændring af kontingentgrundlaget og kontingentberegningen for skovejende medlemmer af Dansk Skovforening. For en detaljeret gennemgang af den nye beregning henvises til dette bilag.

Dansk Skovforening er under alle omstændigheder nødt til at gennemføre en ændring i lovene for dette spørgsmål, da de nugældende bestemmelser ikke længere kan opfyldes ved oplysninger fra vurderingsmyndighederne med henblik på værdien af skovenes bevoksede areal.

Bestyrelsens sammensætning

Som konsekvens af nedenstående ændring i lovene vedrørende det organisatoriske forhold - Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion, hvor det er magtpåliggende for Dansk Skovforenings bestyrelse at udbygge og understrege samhørigheden, stilles der forslag om optagelse af formanden for Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion som lovsikret medlem af Dansk Skovforenings bestyrelse. Pyntegrøntsektionens formand skal tildeles samme status som formanden for Danske Skoves Handelsudvalg i Dansk Skovforenings bestyrelse. I Foreningens arbejder er man herved sikret god kontakt til nogle af de væsentligste arbejdsopgaver, der udføres indenfor det danske skovbrug i Dansk Skovforenings regi. For både Handelsudvalgets formand og Pyntegrøntsektionens formand gælder det, at disse vælges af kontingentbetalende skovejende medlemmer af Dansk Skovforening. Handelsudvalgets formand vælges af det samlede Handelsudvalg, der består af formændene for skovkredsene, hvor skovejende medlemmer er stemmeberettigede. Pyntegrøntsektionens ledelse vælges af kontingentbetalende medlemmer af Dansk Skovforening, der tillige betaler kontingent til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion. Sektionens formand udpeges af denne ledelses midte.

Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion

Det er nu tre år siden, at Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion blev dannet, og Dansk Skovforenings bestyrelse har sammen med Sektionen fundet det rigtigt at overveje arbejdet og herunder især se på sektionens organisatoriske tilhørsforhold samt finansieringsgrundlaget.

I 1984 valgte man en organisationsform med egne vedtægter og en selvstændig bestyrelse for at afprøve ideen med en særlig indsats for denne produktionsgren samt for at give den enkelte producent en valgmulighed til at gå ind i Sektionens arbejde og finansiering eller stå udenfor.

Tiden har vist, at der har været, og stadig er et stort behov for cen-

tralt at koordinere en række tiltag på såvel afsætnings- som produktionssiden. Ligeledes har tiden vist, at Pyntegrøntsektionen for en væsentlig del af de initiativer, der er taget, og de resultater der er opnået, har gennemført et arbejde, der er kommet alle producenter af pyntegrønt og juletræer til gavn.

Dagligdagen i »Skovenes Hus« med at adskille informationer til medlemmer og ikke-medlemmer af Pyntegrøntsektionen er ikke særligt befordrende for samarbejdet mellem skovbrugets organisationer og foruden at give vanskelige arbejdsbetingelser, har det resulteret i flere tilfælde af utilfredshed i medlemsskaren, når nogle informationer naturligvis må forbeholdes den medlemsskare, der har valgt at finansiere dette arbejde.

Sektionen finansieres i øjeblikket udelukkende ved kontingentbetaling fra en stor del af de skovejende medlemmer af Dansk Skovforening. Da det i eftersommeren 1986 viste sig umuligt at opnå acceptable vilkår for skovbrugserhvervet (se SKOVEN-Nyt, 26.11.1986, løbenr. 48) ved de fortsatte forhandlinger om indførelse af produktionsafgifter, er muligheden for større offentlige tilskud begrænset væsentligt. Finansieringen må derfor også i fremtiden hvile på kontingentbetaling, men efter bestyrelsens opfattelse allerhelst fra flere producenter, således at kontingentsatserne kan reduceres, hvilket fremgår af bestyrelsens forslag under punkt 5. Der er her tale om en reduktion i kontingenterne til pyntegrøntarbejdet på ca. 25%.

Bestyrelsen i Dansk Skovforening finder det efter de sidste 3 års erfaringer rigtigt, at Pyntegrøntsektionens arbejde gennemføres som en generel del af Dansk Skovforenings aktiviteter, fortsat med særligt, men obligatorisk kontingentgrundlag, der fastsættes på den årlige generalforsamling og afspejler medlemmernes vurdering af de ønskede aktiviteter.

Pyntegrøntproduktionen udgør mere end 25% af skovbrugets bruttoomsætning, og vi oplever i år endnu en markedspolitisk situation, hvor grossistforeningen på meget bastant måde søger at diktere, hvorledes handelen skal gennemføres. Der er derfor fortsat væsentlige grunde til at have et slagkraftigt organ, der igennem en bred opbakning i skovbruget kan håndtere denne problemstilling.

Der har tidligere været talt og skrevet meget om den hastigt voksende produktion af juletræer og pyntegrønt. De klimatiske påvirkninger har indtil nu reduceret dette udbud, men alligevel så vi en meget markant mængdemæssig stigning i eksporten i 1986 (+40% i mængden af nordmannsgranjuletræer). Såfremt det skal lykkes os at afsætte denne stigende produktion til rimelige priser, er det efter

Dansk Skovforenings opfattelse nødvendigt at hele det danske skovbrug står sammen om fastlæggelse og gennemførelse af den politik samt løsning af de praktiske problemer, der skal føre til positiv afklaring af et af de vigtigste afsætningsmæssige spørgsmål i skovbruget.

Dansk Skovforening ønsker at fremstå som erhvervets organisation, der varetager interesserne for hele skovbrugets samlede produktion. Dansk Skovforenings bestyrelse skal derfor opfordre medlemmerne til at stemme for lovændringerne, som de er anført i bestyrelsens forslag.

Forslag til lovændringer

Nedenfor er anført love for Dansk Skovforening, vedtaget på generalforsamlingen den 10. juni 1970 – mindre ændringer er vedtaget på generalforsamlingen den 15. maj 1973 og den 6. juni 1984. De nugældende love er anført med normale typer, medens ændringsforslagene er skrevet med kursiv sidst i hver paragraf.

Love for Dansk Skovforening

(Vedtaget på generalforsamlingen den 10. juni 1970. Mindre ændringer er vedtaget på generalforsamlingerne den 15. maj 1973 og den 6. juni 1984).

1. Navn og hjemsted

Foreningens navn er Dansk Skovforening. Dens hjemsted er København.
§ *1. Uændret.*

2. Formål

Foreningens formål er er fremme dansk skovbrug og varetage dettes erhvervsmæssige og faglige interesser.

I bestræbelserne herfor bør foreningen tillige tage hensyn til bevarelsen af danske skoves naturværdier.
§ *2. Uændret.*

3. Medlemmer

Som medlemmer kan optages:

1. Ejere af danske skovejendomme (herunder skovejende stiftelser, selskaber m.fl.). Medlemmerne repræsenteres personligt. Stiftelser og selskaber m.fl. repræsenteres af kurator, formand eller direktør.
   Repræsentationen kan ske ved en dertil ved fuldmagt bemyndiget person.
   Ejere af danske skovejendomme kan ikke optages i gruppe 2 som personlige medlemmer.
2. Personlige medlemmer, d.v.s. enkeltpersoner, der ikke ejer skov, men som har interesse for foreningens formål. Medlemmerne repræsenteres personligt eller af en dertil ved fuldmagt bemyndiget person.

3. Ikke skovejende foreninger, institutioner og selskaber med interesse for skovbruget. Optagelse finder sted efter særlig overenskomst. De pågældende medlemmer repræsenteres efter særlige i overenskomsten fastsatte regler.
4. Associerede medlemmer, d.v.s. medlemmer som kun har interesse i en del af foreningens aktiviteter, og som ikke betaler fuld kontingent. Optagelse finder sted efter særlig overenskomst.

Begæring om optagelse indgives skriftligt til foreningens sekretariat. Bestyrelsen træffer afgørelse om optagelse og bestemmer i tvivlstilfælde under hvilken medlemsgruppe, optagelsen kan finde sted og vilkårene herfor.

Udmeldelse af foreningen skal ske skriftligt med mindst 3 måneders varsel til den 31/12 og med virkning fra denne dato.

Generalforsamlingen kan efter indstilling fra bestyrelsen ekskludere medlemmer. For at en eksklusionsbeslutning skal have gyldighed, skal mindst to trediedele af de på generalforsamlingen fremmødte stemmer gå ind herfor.

§ 3. 4 første linier ændres til:

3. Medlemmer.

Som medlemmer kan optages:

1. Ejere af danske skovejendomme (herunder skovejende stiftelser, selskaber

m.fl. samt ejere af ejendomme med pyntegrønt- og juletræsproduktion).

Resten uændret.

4. Kontingent

Kontingentet for medlemskab af foreningen fastsættes årligt af generalforsamlingen for det nærmest efterfølgende regnskabsår.

Udover nedennævnte kontingenter kan generalforsamlingen vedtage ekstra kontingenter med henblik på løsning af særlige opgaver.

Kontingentet forfalder til betaling den 1. januar i henhold til kontingentopkrævning fra foreningens sekretariat. Opkrævning finder sted i henhold til beslutning om opkrævningstakst på generalforsamlingen i maj-juni foregående år.

1. Kontingent for ejere af danske skovejendomme. Kontingentet fastsættes som et vist beløb pr. påbegyndt 1000,- kr. af den pr. 1. januar hvert år gældende ejendomsværdi af bevokset areal, dog mindst et af generalforsamlingen vedtaget minimumsbeløb og højst et ligeledes af generalforsamlingen vedtaget maximumsbeløb.

   Ejere af mere end en selvstændig skovejendom skal stedse have samtlige disse tilmeldte.
2. Kontingent for personlige medlemmer. Kontingentet fastsættes som et vist beløb pro persona.
3. Ikke skovejende foreninger, institutioner og selskaber betaler kontingent efter særlig overenskomst med Dansk Skovforening.
4. Associerede medlemmer betaler kontingent efter særlig overenskomst med Dansk Skovforening.

3. afsnit ændres til:

Det ordinære kontingent opkræves af foreningens sekretariat i tiden mellem 1. januar og 1. april. Opkrævning sker i overensstemmelse med generalforsamlingens kontingentfastsættelse i maj-juni foregående år.

1. ændres til:

1. Kontingent for ejere af danske skovejendomme. Kontingentet fastsættes af generalforsamlingen på grundlag af bevokset areal. Værdiforholdene for bevokse-

de arealer fastsættes landsdelsvis af generalforsamlingen. Afviger værdien af en skovejendoms bevoksede arealer væsentligt fra dets landsdelsvis fastsatte beregningsgrundlag, kan bestyrelsen efter ansøgning tillade, at kontingentet betales med et reduceret beløb.

For arealer med pyntegrønt og juletræer kan generalforsamlingen vedtage et kontingent baseret på såvel areal som produktion i sæsonen umiddelbart før opkrævningsåret.

Kontingenterne fastsættes indenfor rammerne af de af generalforsamlingen vedtagne minimums- og maksimumsbeløb.

Ejer et medlem flere skovejendomme i Danmark og/eller arealer med pyntegrønt og juletræer, skal samtlige ejendomme og arealer være tilmeldt.

5. Stemmeret på generalforsamling

Stemmeretten udøves således:

1. Ejere af danske skovejendomme har 1 stemme pr. påbegyndt og betalt 1000,- kr. kontingent, dog maximalt 5 stemmer.
2. Personlige medlemmer har 1 stemme.
3. Ikke skovejende foreninger, institutioner og selskaber har 1 stemme pr. påbegyndt og betalt 1000,- kr. kontingent, dog maximalt 5 stemmer.
4. Associerede medlemmer har ikke stemmeret.

Ved afstemning om kontingent for skovejende medlemmer er alene skovejende medlemmer stemmeberettigede.

§ *5. Der tilføjes følgende:*

Ved valg af repræsentanter til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion og ved afstemning om kontingent for medlemmer, der ejer arealer med pyntegrønt og juletræer, er alene medlemmer, der er pålagt dette kontingent, stemmeberettigede. Ved valg til sektionen og afstemning om kontingent hertil, udøves stemmeretten på følgende måde: Hvert medlem har mindst 1 stemme. For medlemmer, der betaler mere end minimumskontingentet, beregnes antallet af stemmer som det fastsatte kontingent til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion divideret med minimumskontingentet, hvor afrunding sker nedad til hele tal. Intet medlem har dog flere end 50 stemmer.

Stemmeretten fastlægges i alle tilfælde på grundlag af den senest forudgående kontingentbetaling.

6. Generalforsamling

På generalforsamling stemmes ved personlig nærværelse eller gennem skriftlig fuldmagt til en anden person.

Enhver afstemning foregår hemmeligt, såfremt eet tilstedeværende medlem kræver det.

Valg til bestyrelsen, samt afstemninger vedrørende lovændringer og eksklusioner skal dog altid ske hemmeligt.

Stemmesedler udleveres ved indgangen til generalforsamlingslokalet, om nødvendigt mod forevisning af legitimation og/eller fuldmagt.

Ved afstemninger træffes afgørelsen ved almindelig stemmeflerhed, når anden ordning ikke udtrykkeligt er nævnt i lovene. Ved stemmelighed gør bestyrelsens indstilling udslaget. Hvis en sådan indstilling ikke foreligger, bortfalder forslaget; dog afgøres bestyrelsesvalg, hvor stemmelighed er indtrådt, ved lodtrækning mellem de pågældende valgkandidater.

Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed.

Generalforsamlingen er enten ordinær eller ekstraordinær.

Den ordinære generalforsamling indkaldes af bestyrelsen ved bekendtgørelse i et af foreningens tidsskrifter og ved direkte indvarsling pr. brev med mindst 4 ugers varsel. Samtidig med indvarslingen bekendtgøres generalforsamlingens dagsorden.

Generalforsamlingen ledes af en dirigent, der vælges af forsamlingen.

Over generalforsamlingens forløb optages en protokol, der underskrives af dirigenten samt bestyrelsens formand.

Foreningens ordinære generalforsamling afholdes hvert år i maj eller juni måned. Forslag, herunder forslag til lovændringer, der ønskes behandlet på den ordinære, årlige generalforsamling, må skriftligt være bragt til bestyrelsens kundskab inden 1. april det pågældende år, og forslagene skal da opføres på generalforsamlingens dagsorden.

Ethvert medlem kan forebringe sager for generalforsamlingen. Forslag, der ikke rettidigt er indbragt til bestyrelsen, kan forebringes under behandlingen af punktet: eventuelt på dagsordenen, og kan sættes under vejledende afstemning.

Generalforsamlingens dagsorden skal indeholde:

1) Valg af dirigent.
2) Beretning fra bestyrelsen om foreningens virksomhed.
3) Aflæggelse af det reviderede regnskab.
4) Forslag, der på lovlig måde er forlangt afgjort på generalforsamlingen.
5) Bestyrelsens forslag til kontingentsats for det næste regnskabsår.
6) Valg af medlemmer til bestyrelsen i henhold til bestemmelserne for dennes sammensætning.
7) Valg af revisor.
8) Eventuelt.

Ekstraordinær generalforsamling afholdes efter bestyrelsens beslutning eller skriftligt forlangende af mindst 25 af foreningens stemmeberettigede medlemmer eller 2 bestyrelsesmedlemmer med angivelse af de forslag, der ønskes afgjort.

Bestyrelsen er forpligtet til at indkalde til ekstraordinær generalforsamling således, at denne afholdes senest 3 uger efter, at lovligt forlangende herom er kommet bestyrelsen i hænde.

Indkaldelsesvarslet er 10 dage, og indkaldelsen skal angive de forslag, der ønskes afgjort på den ekstraordinære generalforsamling.

Generalforsamlingens dagsorden punkt 6 ændres til:

6) Valg af medlemmer til bestyrelsen i henhold til bestemmelserne for dennes sammensætning og eventuelt af repræsentanter til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion.

Efter 8) og Før »Ekstraordinær generalforsamling« indføjes:

Bestyrelsen kan beslutte, at valg til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion kan ske på et årsmøde i sektionen. Spørgsmål vedrørende kontingentfastsættelse skal dog altid ske på Dansk Skovforenings generalforsamling.

7. Bestyrelsen

Foreningens bestyrelse består af 11 medlemmer:

7 medlemmer vælges af generalforsamlingen.

1 medlem udpeges af Det danske Hedeselskab.

1 medlem udpeges af Småskovsforeningerne.

1 medlem udpeges af bestyrelsen og repræsenterer skovbrugsundervisning og forsøgsvirksomhed.

1 medlem er Handelsudvalgets formand.

Valg til bestyrelsen sker ved afstemning i henhold til paragraf 5 og 6.

Til medlemmer af bestyrelsen kan vælges medlemmer af foreningen eller disses faste repræsentanter i henhold til paragraf 3.1.

Såfremt der ikke fra medlemmer, der er stemmeberettigede ved det pågældende bestyrelsesvalg, foreligger forslag til kandidater til de bestyrelsesposter, der skal besættes, har bestyrelsen pligt til at fremsætte kandidaturforslag herunder evt. forslag om genvalg.

I forbindelse med opstillingen af kandidater til de 7 valgte bestyrelsesmedlemmer skal den siddende bestyrelse drage omsorg for, at både skovejere og andre medlemmer samt de forskellige landsdele har mulighed for at blive repræsenteret i bestyrelsen.

Forud for opstilling af kandidater skal disses indvilligelse være indhentet.

Valgperioden er 2 år, således at 3 bestyrelsesmedlemmer afgår i ulige år og 4 i lige år.

Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden.

Ved afstemning i bestyrelsen har hvert medlem 1 stemme.

Bestyrelsen vælger af sin midte og ved hemmelig afstemning selv sin formand samt en næstformand.

Ved stemmelighed i bestyrelsen er formandens stemme afgørende. Bestyrelsen har ansvaret for ledelsen af foreningen og kan på foreningens vegne afgive erklæringer, fremsætte andragender og antage medhjælpere. Den repræsenterer foreningen udadtil.

Bestyrelsen holder møde mindst 4 gange årligt, men iøvrigt så ofte formanden eller mindst 2 af bestyrelsens medlemmer finder det nødvendigt.

Bestyrelsen antager det fornødne faste, lønnede personale til varetagelse af foreningens sekretariatsarbejde o.lign., og fastsætter personalets lønnings- og øvrige arbejdsvilkår.

Medlemmer af bestyrelsen og udvalgsmedlemmer kan modtage honorar for deres arbejde og godtgørelse for direkte udgifter i forbindelse med deres hverv.

Forslag til honorarer og godtgørelser forelægges af bestyrelsen og vedtages af den ordinære generalforsamling.

§ *7. Vedr. bestyrelsens sammensætning (8 første linier) ændres til:*

7. Bestyrelsen

Foreningens bestyrelse består af 12 medlemmer:

7 medlemmer vælges af generalforsamlingen.

1 medlem udpeges af Det danske Hedeselskab.

1 medlem udpeges af Skovdyrkerforeningerne.

1 medlem udpeges af bestyrelsen og repræsenterer skovbrugsundervisning og forsøgsvirksomhed.

1 medlem er Handelsudvalgets formand.

1 medlem er Pyntegrøntsektionens formand.

Resten uændret.

8. Forretningsudvalg

Bestyrelsen nedsætter et forretningsudvalg bestående af mindst 3 og højst 5 medlemmer og fastsætter retningslinier for dette udvalgs opgaver.

§ *8. Uændret.*

9. Skovkredse og handelsudvalg

Landet deles i lokale skovkredse, hvis antal, grænser og medlemsforhold fastsættes af bestyrelsen.

Endvidere fastsætter bestyrelsen forretningsorden for skovkredsenes arbejde.

Formændene for skovkredsene udgør handelsudvalget.

§ *9. Uændret.*

10. Pyntegrøntsektion

Til fremme af produktion, markedsføring og afsætning af pyntegrønt kan etableres en afdeling under navnet Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion. Sektionens aktiviteter finansieres ved særlige kontingentbidrag fra de af foreningens medlemmer, der er tilsluttet sektionen.

Som medlemmer af Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion kan optages producenter af pyntegrønt samt efter overenskomst foreninger, institutioner og selskaber med interesse for pyntegrøntproduktion. Kun medlemmer af Dansk Skovforening kan opnå tilslutning til sektionen.

Sektionens virksomhed forestås af en bestyrelse, valgt af sektionens medlemmer. Sektionen fastsætter egne vedtægter, der godkendes af Dansk Skovforenings bestyrelse.

§ *10. ændres til:*

10. Pyntegrøntsektionen.

Til fremme af produktion, markedsføring og afsætning af pyntegrønt og juletræer er etableret en sektion under Dansk Skovforening, Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion. Sektionens aktiviteter finansieres ved kontingentbidrag fra medlemmer tilsluttet sektionen.

Tilsluttet Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion er alle Dansk Skovforenings medlemmer, der er ejere af arealer med pyntegrønt og juletræer samt efter overenskomst foreninger, institutioner og selskaber med interesser for pyntegrønt- og juletræsproduktion.

Sektionens virksomhed forestås af et antal medlemmer eller disses faste repræsentanter, der vælges af de sektionen tilsluttede medlemmer. Sektionen fastsætter i en vedtægt bestemmelser for sin virksomhed; vedtægten skal godkendes af Dansk Skovforenings bestyrelse.

11. Udvalg

Bestyrelsen kan herudover nedsætte udvalg til varetagelse af forskellige opgaver. Disse udvalg kan bestå af såvel medlemmer som ikke-medlemmer af foreningen.

Udvalgene skal nedsættes for en nærmere fastsat periode.

§ *11. Uændret.*

12. Regnskab og revision

Foreningens regnskabsår er kalenderåret.

Til *revision* af foreningens regnskaber vælger generalforsamlingen årligt et statsautoriseret revisionsfirma.

Revisoren skal årligt i en autoriseret revisionsprotokol afgive revisionsprotokollat til bestyrelsen samt påføre årsregnskaberne revisionspåtegning. Regnskaberne udsendes til foreningens medlemmer inden den ordinære generalforsamling.

§ *12. Uændret.*

13. Medlemskab i anden forening

Foreningen kan efter bestyrelsens beslutning melde sig ind i eller på anden måde knytte sig til andre foreninger, organisationer, institutioner, råd el. lign.

§ *13. Uændret.*

14. Lovændringer

Lovændringer kan foretages, når forslag hertil er optaget på dagsordenen for generalforsamlingen og dernæst vedtaget af denne med mindst to trediedele af de afgivne stemmer.

§ *14. Uændret.*

15. Ophør og likvidation

Foreningens ophør skal for at være gyldig vedtages med mindst to trediedele af de afgivne stemmer på 2 på hinanden følgende generalforsamlinger, der afholdes med mindst 3 måneders og højst 6 måneders mellemrum. Afstemning foregår som angivet i paragraf 6.

§ *15. Uændret.*

16. Formuens anvendelse efter ophør og likvidation

Hvis foreningen ophører at bestå, skal dens formue ved en generalforsamlings beslutning og på bestyrelsens foranstaltning anvendes således, at den kommer til nytte for skovbruget i Danmark.

§ *16. Uændret.*

17. Ikrafttræden

Nærværende love er vedtaget på generalforsamlingen den 10. juni 1970 med mindre ændringer, vedtaget på generalforsamlingerne 15. maj 1973 og 6. juni 1984 og træder i kraft umiddelbart efter denne.

Valg af bestyrelsen finder sted ved en ekstraordinær generalforsamling i september 1970. Indtil denne ekstraordinære generalforsamling varetager den siddende bestyrelse ledelsen af foreningen.

De tre bestyrelsesposter, der er på valg i henhold til de hidtidige – i 1967 vedtagne – love besættes ikke.

Første gang afgøres det ved lodtrækning, i hvilken rækkefølge de 7 på den ekstraordinære generalforsamling i september 1970 valgte medlemmer skal afgå.

Første nyvalg til bestyrelsen finder sted ved den ordinære generalforsamling i 1972.

De på generalforsamlingen den 10/6 1970 valgte revisorer fungerer for hele regnskabsåret 1970.

Kontingentsats for 1971 fastsættes på Dansk Skovforenings ordinære generalforsamling den 10/6 1970.

§ *17. ændres til:*

17. Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

Nærværende love er vedtaget på generalforsamlingen den 17. juni 1987 og træder i kraft straks, for så vidt angår kontingent dog først med virkning for regnskabsåret 1988. Endvidere træder de i paragraf 10 vedtagne ændrede bestemmelser angående Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion først i kraft den 1. januar 1988.

Ved generalforsamlingens fastsættelse og vedtagelse af kontingent for 1988 til Dansk Skovforening og skovejende medlemmer og til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion finder de hidtidige bestemmelser i Dansk Skovforenings love om stemmeret for skovejende medlemmer anvendelse.

De nye love blev vedtaget med stort flertal ved en skriftlig afstemning.

Bilag til pkt. 5: Bestyrelsens forslag til kontingentsats for det næste regnskabsår.

Beregning for kontingent til Dansk Skovforening for ejere af danske skovejendomme er i en årrække blevet fastsat som et vist beløb pr. 1.000 kr. ejendomsværdi af bevokset areal.

Der har længe været overvejet et nyt kontingentgrundlag, da vurderingsmyndighederne har meddelt, at man ikke længere administrativt kan påtage sig arbejdet med at oplyse de enkelte ejendommes værdi af bevokset areal. Man anser denne værdi for en intern mellemregning, som man ikke er forpligtet til at opgive.

På Dansk Skovforenings generalforsamling 1986 orienterede bestyrelsen i forbindelse med kontingentfastsættelsen om nye muligheder for kontingentberegning. Vi præsenterede en beregningsform, hvor kontingentet opgøres ud fra bevokset areal, og kontingentsatsen fastsættes landsdelsvist på grundlag af de værdiforhold for bevokset areal, der har kunnet konstateres ved den alm. ejendomsvurdering. For hver skyldkreds udarbejdes der ved den almindelige vurdering et vurderingsresultat for samtlige skove over 50 ha. Statsskattedirektoratet har stillet dette materiale til rådighed for Dansk Skovforening, og vore videre beregninger har taget udgangspunkt i dette grundlag.

Skyldkredsene opdeler landet i et rimeligt detaljeret net, der bevirker, at det gennemsnitlige vurderingsresultat i skyldkredsen giver et godt udtryk for produktionsmulighederne på skovejendommene i området. På trods af detaljeringsgraden bibeholdes der fuldstændig anonymitet omkring den enkelte skovejendoms vurderingsværdi.

Dansk Skovforening har analyseret den gennemsnitlige ejendomsværdi for det bevoksede areal i samtlige landets skyldkredse (ejendomme med bevokset areal over 50 ha) på baggrund af statistikken for 18. alm. vurdering. Ved generalforsamlingen i 1986 kunne vi fremlægge tilsvarende analyseresultater for 16. og 17. alm. vurdering, hvor der kunne konstateres grupperinger af skyldkredse med stort set ensartede vurderingsresultater. På denne baggrund blev der beregnet kontingentsats i kr. pr. ha for de forskellige grupperinger af skyldkredse. Nedenfor findes denne analyse for de seneste tre alm. vurderinger – 16., 17. og 18. alm. vurdering.

Tabel 2 viser ganske konstante relationer imellem de skyldkredsvise vurderingsresultater for det bevoksede areal, og Dansk Skovforenings bestyrelse har på denne baggrund konkluderet, at det er forsvarligt i en situation, hvor man ikke kan indhente de individuelle

Tabel 1

Kontingent område	Skyldkredse i følgende områder	Vurdering 18.	17.	16.
I	Sjælland, Lolland, Falster, Fyn	22.576	17.944	10.213
II	Sønderjylland, Vejle og Århus amter	18.108	13.993	8.173
III	Nordjyllands amt syd for Limfjorden, Viborg Syd og Bornholm	15.537	11.927	7.000
IV	Nordjyllands amt nord for Limfjorden, Viborg Nord, Ringkøbing og Ribe amter	10.972	8.724	4.786

På denne baggrund er der i tabel 2 opstillet relationer imellem kontingentgrupperne og vurderingsresultaterne fra de seneste 3 alm. vurderinger.

Tabel 2

Kontingent område	Vurdering 18.	17.	16.
I	1	1	1
II	0.80	0.78	0.80
III	0.68	0.67	0.68
IV	0.49	0.49	0.47

Tabel 3

Kontingentsats kr./ha som kontingent 1987 og 16. alm. vurdering.
17.55
14.05
11.95
8.60

vurderingsresultater for ejendommens bevoksede areal, da at overgå til kontingentsatser fastsat for samlinger af skyldkredse på baggrund af skyldkredsens gennemsnitlige ejendomsvurdering af bevokset areal.

Med udgangspunkt i 16. alm. vurdering og kontingentgruppe I samt kontingentsatsen for 1987, (1,72 kr. pr. 1.000 kr. ejendomsværdi af bevokset areal), er der i tabel 3 opstillet kontingentsatsen udregnet som en parallel til Dansk Skovforenings kontingent for 1987. Det har ved overgangen fra et kontingentgrundlag til et andet ikke været hensigten at opnå nogen stigning på denne baggrund. Kontingentsatsen opstillet i tabel 3 skal således ses som udgangspunkt for den kontingentstigning Dansk Skovforenings bestyrelse foreslår Dansk Skovforenings generalforsamling 17. juni 1987.

Som konsekvens af ovenstående analyse, skal Dansk Skovfore-

nings bestyrelse anbefale ændringen i Dansk Skovforenings love, som omtalt i bilag til generalforsamlingens dagsorden punkt 4, med konsekvens for paragraf 4 pkt. 1: Kontingent for ejere af skovejendomme. (Se bilag til dagsordenes pkt. 4.).

Medlemmerne sættes i kontingent efter opkrævningsadresse med mindre medlemmet oplyser ejendommens eller ejendommenes beliggenhed i de respektive kontingentområder.

Dansk Skovforening har ved skrivelse af 3. september 1986 anmodet samtlige skovejende medlemmer om ajourførte oplysninger vedr. blandt andet skovens bevoksede areal. På baggrund af de indkomne besvarelser, er der med ovenstående data gennemført konsekvensberegninger for kontingentområderne, og man har kunnet konstatere en forventelig spredning i forhold til eksisterende kontingent. Medlemmernes kontingentgrundlag er senest ajourført i 1979 i forbindelse med 16. alm. vurdering. Udvikling i bevokset areal og øvrige vurderingsforhold forklarer givet den væsentligste del af denne spredning, men bestyrelsen er også opmærksom på, at der kan eksistere særlige forhold, der begrunder individuel stillingtagen til kontingentgrundlag.

På denne baggrund er bestyrelsen indstillet på, såfremt overgang fra kontingent udregnet på baggrund af ejendommens almindelige ejendomsværdi for bevokset areal ved 16. alm. vurdering, til kontingent udregnet på baggrund af ejendommens bevoksede areal, medfører væsentlig kontingentstigning i forhold til kontingent 1987 reguleret med den af generalforsamlingen 1987 vedtagne kontingentstigning fra 1987 til 1988, da at behandle anmodning om kontingentregulering fremsendt til Dansk Skovforenings bestyrelse.

Dansk Skovforenings bestyrelse foreslår en almindelig kontingentstigning fra 1987 til 1988 på 10%.

Kontingentreguleringen vil blive imødekommet, hvis ejendommens dokumenterede vurderingsmæssige forhold anses for væsentligt afvigende i forhold til gennemsnittet for skovejendomme i skyldkredsen. Regulering kan gennemføres ved en niveaukorrektion i forhold til kontingentsatsen gældende for den skyldkreds, hvori ejendommen ligger, eller ved kontingentberegningsmæssigt at overføre ejendommen til beregning efter kontingentsats fastsat for anden kontingentområde (skyldkreds).

Bestyrelsen vil ved sin stillingtagen tage udgangspunkt i forudsætningen om identitet imellem ejendommenes størrelse og karakter ved 16. alm. vurdering og på tidspunktet for indførelsen af den ny kontingentberegning. Såfremt der ikke er identitet imellem ejen-

dommenes bevoksede areal på sammenligningstidspunkterne, vil der blive korrigeret herfor.

Hvor der ud fra ejendommens vurderings- og produktionsmæssige forhold ved 18. alm. vurdering ikke foreligger nogen væsentlig afvigelse i forhold til skyldkredsens gennemsnit, medens dette har været tilfældet i forbindelse med 16. alm. vurdering, kan kontingentregulering gennemføres som forholdsmæssig tilnærmelse til nyt kontingentniveau fra gammel kontingentniveau over en periode på indtil 3 år.

Bestyrelsen har besluttet at anbefale, at skovejende medlemmer med nyt kontingentgrundlag ikke skal kunne opnå kontingent, der er mindre end 85% af nuværende kontingent. Såfremt bevokset areal multipliceret med kontingentsatsen for ejendommens kontingentområde efter tabel 3 giver et kontingent mindre end 85% af nuværende kontingent, anbefaler bestyrelsen at kontingentet forhøjes til 85% af kontingentet 1987, og senere regulering med kontingentstigning fra 1987 til 1988 foretages på dette grundlag.

Vi opfordrer alle, der endnu ikke har tilbagesendt oplysningsskemaet af 3.12.1986 til snarest at indsende dette til foreningen. Nyt skema kan om fornødent rekvireres hos sekretær Anne Maas.

Som konsekvens af generalforsamlingens eventuelle vedtagelse af forslag til lovændring, som fremsat under dagsordenens pkt. 4, fremsættes nedenfor bestyrelsens forslag til kontingentsatser for Dansk Skovforening 1988.

Forslag til kontingentsatser 1988

1. Kontingent for ejere af danske skovejendomme (herunder skovejende stiftelser, selskaber m.fl. samt ejere af ejendomme med pyntegrønt- og juletræsproduktion).

Kontingentområder	Kontingent kr./ha
I	19.30
II	15.45
III	13.15
IV	9.45
Minimumskontingent for skovejende medlemmer:	945 kr.

Skovejende medlemmer, der betaler minimumskontingent, og som samtidig er medlem af en skovdyrkerforening eller medlem af og med skovadministration fra Hedeselskabet eller ejere af ejendomme med pyntegrønt- og juletræsproduktion med minimumskontingent

til Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion, modtager en rabat på kr. 350,- således at medlemskontingentet for disse bliver 595 kr.

Maksimumskontingent for skovejende medlemmer 34.375 kr.

Forslag til kontingent for Dansk Skovforenings Pyntegrøntsektion
Udgangspunktet for fastsættelse af kontingent er at holde næsten samme provenue som i 1987. Ved at gå ud fra en produktion hos de nuværende ikke-medlemmer på ca. 25% af Pyntegrøntsektionens medlemsproduktion, vil der kunne opnås et lidt mindre provenue ved at anvende følgende satser, der indstilles af bestyrelsen til generalforsamlingens vedtagelse:

25 kr./ha tilplantet NOB + NGR.
0.75 kr./solgt juletræ af NOB + NGR.
40 kr./tons af solgt NOB + NGR grønt
0.20 kr./solgt juletræ af andre arter.
15 kr./tons af solgt andet klippegrønt - dog ikke RGR klip.
Maximumkontingent: 1,2% af omsætningen for de kontingentberegnede produkter.
Minimumskontingent: 500 kr. til dem der ønsker løbende information tilsendt.
De nye kontingentsatser blev vedtaget
2. Kontingent for personlige medlemmer: 485 kr.
De nye kontingentsatser og beregningsmetode blev vedtaget uden afstemning.

Pkt. 6. Valg af medlemmer til bestyrelsen
I henhold til lovene afgik i år flg.:
Godsejer Anders Hillerup, statsskovrider Steffen Jørgensen og skovrider Niels Bjerg. Alle blev genvalgt.

Pkt. 7. Valg af revisor
Revisionsfirmaet Strobel v. Hans Børge Nielsen og Mogens Henriksen blev genvalgt.

Pkt. 8. Eventuelt
Under eventuelt orienterede revisor Hans Børge Nielsen om de nye fradragsregler for kontingenter til faglige foreninger. Formanden sluttede med at takke skovdirektør Hakon Frølund for de 25 år han havde siddet i bestyrelsen. Frølund udtrådte i løbet af beretningsåret og er erstattet som repræsentant for statsskovbruget af direktør Leo Bjørnskov og underdirektør Anders E. Billeschou (begge uden stemmeret).

SKOVTEKNISK INSTITUT (ATV)

Uddrag af årsberetning 1986

Parkteknisk Institut

I 1986 indledtes forhandlinger med initiativgruppen for oprettelse af et Parkteknisk Institut. Skovteknisk Instituts bestyrelse besluttede i slutningen af året at tilbyde et kommende Parkteknisk Institut »husly«, og på grundlag af økonomisk støtte fra en række organisationer med tilknytning til det parktekniske område kunne landskabsarkitekt, lic. agro. Jon Pape ansættes i Skovteknisk Institut med det formål at undersøge det forretningsmæssige grundlag for et Parkteknisk Institut. Samtidig nedsattes en styringsgruppe for arbejdet med landskabsarkitekt Per Stahlschmidt som formand og institutleder Per Tutein Brenøe som næstformand.

5.1.1 Kulturetablering og kulturpleje

Jordbearbejdning (NSR projekt)

I 1986 blev enkelte udstyr studeret m.h.t. præstation og arbejdsresultat. Dette arbejde fortsætter i 1987 og forventes at resultere i præsentation af nye udstyr og behandlingsmetoder på SIs maskindemonstration i september 1987.

Dokumentation:

Petersen, F.B.: Afprøvning af Hedseselskabets kombinerede plov/grenknuser. Stencil 1986-10-10.

—: Afprøvning af Bradha markberedare. Stencil 1986-10-10.

Løvtræbekæmpelse (NSR projekt)

I 1986 blev der anlagt et forsøg til belysning af behandlingstidspunktets indflydelse på effekten af en påsmøring af herbicid på ærstubbe. Forsøgets anlægsfase strakte sig fra november 86 til marts 87. Foreløbige resultater vil foreligge til efteråret 1987.

Snudebillebekæmpelse

Teknologirådet har sammen med Skovstyrelsen, Skovbrugets Arbejdsgiverforening og flere skovbrugsfonde finansieret undersøgelsen af Pesticidpåføringsteknik ved snudebillebekæmpelse. Undersøgelsen er afsluttet i 1986.

Der er etableret nye forsøg med rodhalssprøjtning med spraydåser, en behandling der synes at virke godt.

Dokumentation:

Christensen, P.: Afsluttende rapporter over kemikalieforsøg I 10 A og B. Bekæmpelse af nåletræsnudebille i rødgran på Nødebo og Esrum skovdistrikter. Afprøvning af forskellige insekticider. Stencils 1986-11-21 og 1986-11-24.

—: Afsluttende rapport over kemikalieforsøg I 11. Repellerende virkning ved rodhalssprøjtning mod snudebiller på Esrum skovdistrikt. Stencil 1986-11-26.
—: Foreløbige rapporter over kemikalieforsøg I 15 A og B. Afprøvning af insekticider og metoder til forebyggelse af snudebilleangreb på Frederiksborg og Nødebo statsskovdistrikter. Stencils 1986-11-27 og 1986-11-28.

Forsøg med vækstrør

Formålet med forsøgene var at afprøve plastrørene på forskellige følsomme kulturtræarter, idet nyplantede træer ofte er udsat for en række påvirkninger, som resulterer i ringe tilvækst og dårlig overlevelse. Med fremkomsten i England af vækstrør til at sætte over planterne er der måske åbnet mulighed for en hurtigere og sikrere kulturstart. I vækstrør skabes der et lunt og fugtigt vækstfremmende mikroklima, samtidig med at planterne beskyttes mod vildtbid.

Forsøgene gav meget forskellige resultater. I to forsøg med bøg og eg på sandet jord var højdetilvæksten for vækstrørsplanterne nul eller negativ, men med færre skader. I et forsøg med nobilis var skaderne større på træer i vækstrør end på træer uden. I et andet forsøg med eg på god jord var der en signifikant større højdetilvækst hos træerne i vækstrør, og sundhedstilstanden var klart bedre end for træer uden rør.

Forsøgene fortsætter i 1987 med forskellige typer vækstrør kombineret med forskellige former for pletvis ukrudtsbekæmpelse. Der vil blive udført metode- og tidsstudier.

Forsøg med træflis til bunddækning

Formålet med forsøget ved at afprøve træflis og andre afdækningsmaterialers effekt på ukrudt i nordmannsgrankulturer. Forsøget skal ses som et led i bestræbelserne på at finde frem til alternativer til herbicidanvendelse, da der i visse kredse er stigende modvilje mod anvendelse af pesticider i skovbruget og i »grønne områder«.

Forsøget viste, at med forudgående ukrudtsbekæmpelse på arealet har bunddækning med træflis en signifikant ukrudtsdæmpende virkning. Kun enkelte steder var totter af ukrudt trængt igennem hhv. 7 og 14 cm tykke flislag. Uden forudgående ukrudtsbekæmpelse vil ukrudtet trænge igennem flislaget, især lige omkring kulturtræerne. Tagpap (50×50 cm) udlagt omkring træerne holdt ukrudtet effektivt nede, og der var tydeligt færre skader på træerne.

Udsåning af enårigt rapgræs som bundvegetation var ikke nogen effektiv metode til ukrudtsbekæmpelse. Forsøget følges i 1987 for at registrere flisdækningens holdbarhed og langtidseffekt.

Forsøget var finansieret af Skov- og Naturstyrelsen.

Anlæg af skov og andre vegetationstyper på tør marginaljord

Som en del af Miljøministeriets marginaljords-pilotprojekt nr. 2.4 har Skovteknisk Institut udarbejdet en rapport i samarbejde med Hornum, RUC og Skovbruginstituttet. Rapporten beskriver en række metoder til anlæg og pleje af kulturer. Den kan rekvireres gennem Skov- og naturstyrelsen.

Dokumentation:

Christensen, P. (red.): Anlæg af skov og andre vegetationstyper på tør marginaljord. December 1986.

Opkvistning af løvtræ

Instituttet prøvede den svensk-fabrikerede Algoma K12 motormanuelle opkvistningssav i løvtræ. Den motormanuelle savs produktivitet blev sammenlignet med forskellige manuelle opkvistningsjern og -save. Den er et velegnet redskab ved afskæring af grene og vanris med en diameter på afskæringsstedet over ca. 1 cm. Derimod er almindelige manuelle opkvistningsjern og -save bedre til aftagning af tyndere grene og vanris.

Litteraturstudier viste, at den måde, grenene afskæres på og afskæringstidspunktet spiller en vigtig rolle for et godt resultat. For at begunstige træets naturlige anlæg for overvoksning, *skal grenene afskæres lige uden for grenkraven, som ikke må beskadiges.* Den bedste årstid for opkvistning er formentlig sen vinter og tidligt forår.

Undersøgelser af flækkede stammer på henholdsvis opkvistede og ikke-opkvistede 80-årige bøge fra samme bevoksning viste, at den foretagne opkvistning har haft en gunstig virkning på veddets kvalitet. Se figur 1.

Undersøgelsen er støttet af Carlsen-Langes Legatstiftelse og Dalhoff Larsen og Horneman Fonden. Bregentved og Bidstrup skovdistrikter har velvilligt stillet praktisk hjælp til rådighed.

Resultaterne præsenteredes ved en mindre demonstration på Bidstrup skovdistrikt.

Dokumentation:

Heijnen, B.: Opkvistning af løvtræ. SI-rapport 1-1986.

Skovning og transport

Nye afregningsprincipper

På rekvisition af Skovbrugets Arbejdsgiverforening er mulighederne for at ændre afregningen af skovning i nåletræ undersøgt. Hovedformålene hermed er

— at gøre afregning af skovning og handelsopmåling uafhængige af hinanden

— at forenkle overenskomstens inddeling i tariffer

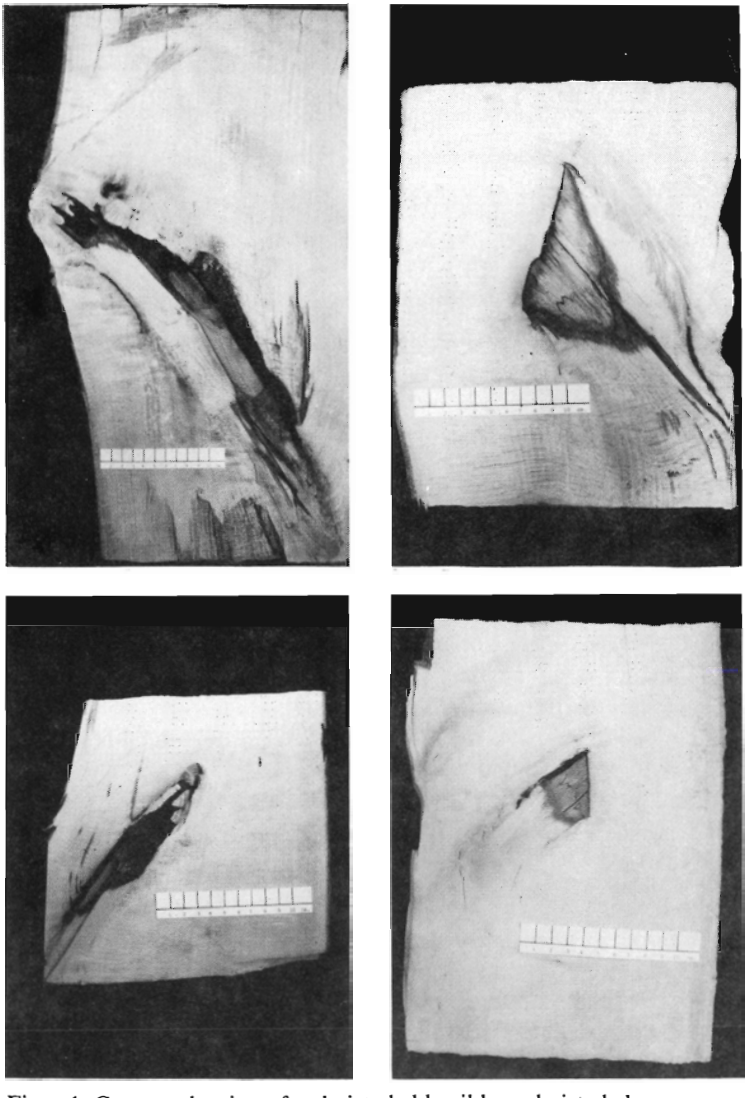

Figur 1. Gennemskæring af opkvistede hhv. ikke-opkvistede bøge.

— at smidiggøre tarifferne for indførelse af nye effekter og arbejdsmetoder
— at muliggøre hurtig og løbende beregning af indtjeningen ved skovning

På basis af gennemgang af aflønningsprincipperne inden for det

øvrige grønne område samt skovbrugets overenskomster i en række andre europæiske lande, er der opstillet et forslag til forenklet akkordafregning.

I forslaget afregnes skovning af nåletræ efter tre sæt tariffer:

— Et sæt tariffer for *hugst* (fældning, afkvistning og fraskæring af top).

Afregningsformen er stykløn (kr/træ) med indgang enten for brysthøjdediameter eller stammelængde. Det vil blive undersøgt, hvorvidt brysthøjdediameteren eller stammelængden skal benyttes. Klassegrænserne er endnu ikke endelig fastlagte. Tarifferne er opdelt i det eksisterende skovningsklassesystem (tre klasser), idet skovningsklasserne tages som udtryk for forskelle i stammeform, grenlængde/-tykkelse, kronegrænse mv.

— Et sæt tariffer for *eventuel udmåling og afkortning.*

Afregningsformen er stykløn (kr/rm eller kr/stk) med indgang for effekternes gennemsnitlige midtdiameter og længde uafhængig af inddelingen i skovningsklasser.

— Et sæt tariffer for *eventuel sammenlægning af afkortede effekter.*

Afregningsformen er stykløn (kr/rm eller kr/stk) med indgang for effekternes gennemsnitlige midtdiameter uafhængig af inddelingen i skovningsklasser.

Forslagets tariffer beregnes på basis af gældende overenskomst og sigter mod, at den totale lønsum er af samme størrelse som efter gældende overenskomst. Forslaget vil blive afprøvet på en række distrikter i 1987.

Dokumentation:

Skyum, J: Oplæg til nye aflønningsprincipper for skovning i nåletrå. SI-stencil 1986-11-04.

Effektivisering af nåletræleverancer

Et andet nyt udviklingsprojekt i 1986 er »Udvikling af teknologi til effektivisering af råtræleverancer til nåletræssavværker«, som støttes økonomisk af Foreningen af danske Træindustrier, Skov- og Naturstyrelsen, Danske Skoves Handelskontor samt Det teknologiske Udviklingsprogram administreret af Teknologirådet.

Projektets formål er at udvikle en teknologi, som kan gøre produktion og levering af uafkortede nåletræstammer konkurrencedygtige overfor produktion af afkortet nåletræ. Projektets hovedområder vil derfor være

1. udvikling af velegnede maskiner til produktion af hele nåletræstammer

2. flytning af arbejdsprocesser fra skov til savværk
3. indførelse af informationsteknologi til kommunikation mellem skov og savværk, opmåling af råtræ samt optimering af opskæringen

Under projektet forventes det at kunne analysere og igangsætte en række aktiviteter, der vil kunne bidrage til en rationalisering af stammeleverancerne og en bedre udnyttelse af råtræet på danske nåletræsavværker.

Såfremt dette ikke sker, vil det på længere sigt betyde, at sortimentsmetoden med fremstilling af korttømmer på standardlængder i skoven vil udkonkurrere stammemetoden. En sådan udvikling kan betyde, at danske nåletræsavværker må opgive deres nuværende nicheproduktion (specifikationsskæring) og i stedet producere standardvarer i direkte konkurrence med de skandinaviske savværker. Ved en sådan produktionsomlægning vil de (i skandinavisk sammenhæng) relativt små danske savværker næppe kunne klare sig i konkurrencen. I sin yderste konsekvens kan dette betyde nedlæggelse af store dele af danske nåletræsavværker og eksport af råtræ i tømmerdimension til nordiske savværker. Herfra må træet så igen importeres som savede færdigvarer.

Vegetabilsk kædeolie

Formålet var at undersøge, om rapsolie kunne bruges til kædesmøring, da brug af mineralske smøreolier kan give eksem og andre gener. Undersøgelsen er udført i samarbejde med Dansk Soyakagefabrik.

I 1986 er rapsolien blevet testet af seks skovarbejdere med godt resultat. Dens smøreevne var bedre, den var uskadelig for hud og slimhinder, og tøj og værktøj var lettere at rengøre.

Projektet er nu afsluttet, og rapsolie til brug ved kædesmøring er i handelen.

Dokumentation:

Bøllehuus, E.: Rapsolie til kædesmøring. Skovbrugstidende 5, s. 25.
—: Vegetabilsk kædeolie. Skovbrugstidende 12, S. 32.

Maskinteknik

Maskinudvikling

Skovteknisk Institut har siden 1977 medvirket ved gennemførelsen af statsskovvæsenets omfattende maskinudviklingsprogram, der i 1977/78 kroner beløber sig til 11 mio. kr., bevilget over en seksårig periode. Det alsidige udviklingsprogram har haft stor betydning for det relativt høje teknologiske stade, som skovmaskinerne befin-

der sig på i Danmark. Mange af de udviklede maskiner og redskaber er fremstillet i større serier, og en betydelig eksportindtægt er opnået for en række maskiner. Skovteknisk Institut har i 1986 medvirket til opfølgning på de senest udviklede prototyper, Gremo 603 flismaskine, Gremo 603 udkørselstraktor og Rollo kombitraktor.

Som dokumentation for det seksårige udviklingsprogram har SI for Skov- og Naturstyrelsen udarbejdet et katalog over de udviklede maskiner og redskaber.

Statsskovvæsenets maskinudvikling er ikke ophørt med ovennævnte program, idet enkelte projekter stadig er under udvikling.

Valmet-Rollo skovtraktor

Den velkendte Rollo skovtraktor, som er opbygget hos Rowitek over en IH-Hydro 84, er gået ud af produktion, og da traktoren var gået hen og blevet velanskrevet på mange skovdistrikter, var det naturligt at se sig om efter en afløser med samme gode egenskaber. Da der ikke fandtes andre hydrostatisk drevne traktorer på markedet, måtte der udvikles et brugbart alternativ. Det bedste ville være at ombygge en af de velegnede landbrugstraktorer, som i forvejen er på markedet. Det blev en Valmet traktor i mellemserien, som blev fun-

Figur 2. Valmet-Rollo skovtraktor.

det mest egnet for påbygning af hydrostatisk hjælpedrift (figur 2). Dette skyldes dens særlige opbygning med kardanaksel fra kobling til gearkasse, som er helt speciel for denne traktor.

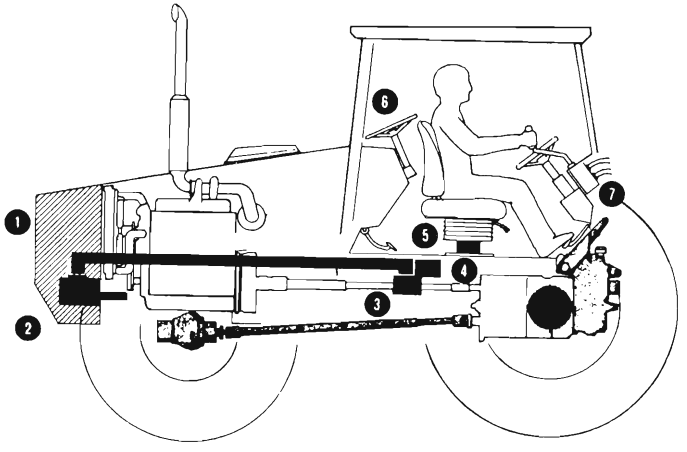

Figur 3. Opbygning af traktor med hydrostatisk transmission.

Transmissionstyper.

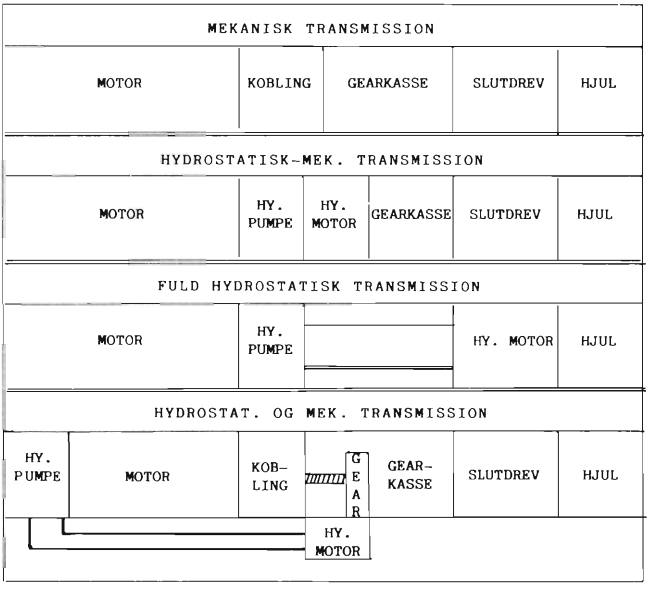

Figur 4. Skitse for transmissionstyper.

Den hydrostatiske hjælpetransmission består af en frontmonteret pumpe med variabelt deplacement, der via en oliemotor og gearkasse overfører kraften til traktorens gearkasse (figur 3). Kapaciteten muliggør en effektoverførsel på ca. 50 kW og en kørehastighed mellem 0 og 9 km/h. Der er altså tale om hastigheder ved terrænkørsel, og det er også her, der er brug for hydrostatisk drift.

Det specielle ved transmissionen på Valmet-Rollo skovtraktoren er, at den *enten* er en rent mekanisk transmission til brug ved hurtig kørsel (0-30 km/h) og maksimal kraftoverføring, *eller* den er en hydrostatisk-mekanisk transmission til brug under arbejdskørsel i terrænet (0-9 km/h). Der er således som noget helt nyt tale om et tostrenget transmissionssystem, hvor man har den hydrostatiske transmissions fordele og ingen af dens ulemper (figur 4). Traktoren har nu kørt i et år uden større problemer, bortset fra nogen transmissionsstøj. To nye Valmet-Rollo skovtraktorer er under opbygning, og her vil man fjerne de konstaterede fejl og gener.

Dokumentation:

Honore, S.: Statsskovvæsenets maskinudvikling 1978-86.

—: Nyt transmissionssystem. Skoven 12, s. 528.

Udnyttelse af giverteknologi i skovbruget (NSR-projekt)

Projektets formål er at belyse anvendelsen af signalgivere (transducere) på skovmaskiner. Fra Sverige deltager Forskningsstiftelsen Skogsarbeten, Skogshögskolan og TräteknikCentrum, for Norge Norsk Institut for Skogforskning, fra Finland Metsäteho og fra Danmark Skovteknisk Institut.

Projektrådet fungerer som styregruppe for Nordisk Industifonds projekt »Udvikling af længde/diameter-signalgiver til skovbruget«. Under dette projekt er udviklet en prototype til berøringsfri diametermåler baseret på infrarødt lys. Prototypen er udviklet i samarbejde med et finsk og et svensk firma og er patenteret.

I 1986 er prototypen afprøvet under forskellige betingelser. Prototypen er ved årsskiftet 86/87 monteret på en skovningsmaskine og har fungeret ca. 400 driftstimer under normale driftsforhold. I januar 1987 gennemføres en afsluttende afprøvning.

Projektet afsluttes 1987 med afholdelse af et nordisk seminar, hvor bl.a. diametermåleren demonstreres.

På grund af patentrettigheder er ingen rapporter af diametermåleren publiceret.

Dokumentation:

Skyum, J.: Sensorer, transducere, transpondere - hvad er det, og hvad kan de? Skoven 11, 1986 p. 494-495.

Automatisk driftsopfølgning på skovmaskiner

I 1986 fik Skovteknisk Institut bevilliget støtte fra Teknologirådet til første fase i et projekt med titlen »Forsøg med teknologi til automatisk driftsopfølgning på mobile arbejdsmaskiner«. Projektet er støttet inden for rammerne af Det teknologiske Udviklingsprogram.

Projektets formål er at gennemføre forsøg med eksisterende registreringsudstyr (transducere, mobile mikrodatamater mm) til montering i arbejdsmaskinerne. I den første fase udføres forsøg på maskiner, som arbejder under meget forskellige og ofte vanskelige forhold (skovmaskiner).

Registreringsudstyret skal benyttes til automatisk registrering af tids- og produktionsdata. De opsamlede data skal kunne overføres elektronisk til et centralt EDB-anlæg for analyse af

- maskinudnyttelse med bl.a. reparationsstatistik
- produktivitet
- driftsomkostninger

For maskinfabrikanter vil en sådan løbende driftsopfølgning kunne betyde hurtig tilbagemelding om fejl og mangler. Dette indebærer mulighed for hurtige forbedringer, eventuelle omkonstruktioner, færdiggørelse af prototyper og nul-seriemaskiner. Tillige vil det være muligt at rationalisere og effektivisere reservedelsservice.

For maskinbrugerne betyder den løbende driftsopfølgning mulighed for en bedre og mere sikker planlægning, gennemførelse og kontrol af maskinindsatsen.

Projektet vil i starten blive koncentreret om enkle registreringer på enkelt udstyr:

1. tidsregistrering på udkørselsmaskine
2. tidsregistrering på flishugger
3. tidsregistrering på skovningsmaskine

Når tidsregistreringen fungerer tilfredsstillende, udføres forsøg med produktionsregistrering prioriteret i samme rækkefølge.

Driftsstatistik for udkørselstraktorer

Formålet med opgaven er at tilvejebringe en central statistik for tidsudnyttelse, præstationer og omkostninger for skovbrugets udkørselstraktorer, og at give den enkelte ejendom et sammenligningsgrundlag gennem muligheden for at holde egne resultater op mod andre tilsvarende maskinløsninger.

Den udarbejdede statistik er tilsendt de deltagende virksomheder. Aktiviteten fortsætter i 1987.

Dokumentation:
Ejlersen, B.O.: Driftsstatistik for udkørselstraktorer. Stencil 1986-08-86.

Overskudstræ

Lagring af normalflis og grovflis, »chunkwood« (EF-projekt)

I december blev et større lagringsforsøg af chunk udlagt i Birkebæk plantage. Chunken blev hugget med en forsøgsmaskine udlånt fra Sveriges Lantbruksuniversitet i Garpenberg. Der blev hugget ialt 540 rm chunk fordelt på længder på 7, 10 og 16 cm. For hver længde blev 90 rm lagret overdækket og 90 rm uafdækket. Desuden er 90 rm almindelig flis udlagt overdækket som en nulparcel. Forsøgene, som kun har kunnet gennemføres takket være megen beredvillighed og hjælpsomhed fra Hedeselskabet og Sveriges Lantbruksuniversitet, skal vise, hvordan tørring og tørstoftab i chunk forløber i forhold til den almindelige brændselsflis. Resultaterne vil foreligge sidst i 1987.

Bedre presenninger til dækning af flis (EF-projekt)

Normalt bruges polyesterforstærkede polyethylen presenninger til dækning af flis. Presenninger af polyethylen er praktisk taget vand- og damptætte.

Når flis stakkes, udvikler stakken varme og begynder at afgive vand i form af damp. Polyethylenpresenningerne forhindrer dampen i at forlade stakken, hvorpå dampen kondenserer på presenningens inderside. For at modvirke dette kan man efterlade en smal revne (10 cm) i stakkens top. Fremgangsmåden gør pålægningen af presenningerne noget vanskeligere, og selvom der forsvinder en del damp gennem revnen, så regner det dog også derigennem, således at den samlede virkning på stakkens gennemsnitlige vandindhold er vanskelig at klarlægge. Placering af plasticdrænrørsslanger under presenningerne, der nu lukkes helt til med undtagelse af »skorstenene« er en anden metode, som har en vis virkning, men som også besværliggør tildækningen.

Projektets formål er at undersøge, om der findes (billige) presenninger, som holder nedbør ude og samtidig lader damp gå igennem. På Emballage- og Transportinstituttet er forskellige presenninger undersøgt for vandafskærmning i regnkammer og for dampermeabilitet i laboratoriet. En vævet presenning af polypropylen lagt dobbelt afviste 90% af regnen i regnkammeret og viste samtidig høj dampermeabilitet.

Disse presenninger er udlagt for praktisk afprøvning på Thy statsskovdistrikt og Frederiksdal plantage i november og december 1986.

Flishugning i vanskeligt terræn (EF-projekt)

Projektets formål er at undersøge og om muligt forbedre metoder og midler til flishugning i vanskeligt (hovedsageligt bakket) terræn. Undersøgelsen er påbegyndt i Rold skov i august 1986 med indsamling af oplysninger om produktivitet og fremgangsmåder ved flishugning af ung gran i henholdsvis bakket og jævnt terræn. Samtidig foretages forsøg med forskellige trædelsmetoder og med nyt udbringningsudstyr på Buderupholm og Lindenborg.

Harvesting Early Thinnings

Initiativet til projektet kommer fra en arbejdsgruppe nedsat af det Internationale Energi Agentur og ledet af Skovteknisk Institut, som forestod det indledende møde i forbindelse med Interforst udstillingen i München i juli 1986, hvor strategien for 1987 og 1988 blev fastlagt. Den danske del af projektet er finansieret af Energiministeriet og indgår i EF-projektet »Flishugning i vanskeligt terræn«.

Der er gennemført indledende studier af fældning og sammenføring med Piraya miniskidder og udkørsel af sommertørrede heltræer og trædele. Studierne viste, at begge de afprøvede metoder fungerede godt. Videre forsøg med maskinerne er planlagt for 1987.

En større undersøgelse af flisprocessoren på Lindenborg gods er igangsat med tidsstudier i to bevoksninger og driftsopfølgning i flere andre bevoksninger.

Dokumentation:

Kofman, P.D.: Pilot studies on the Piraya Miniskidder. Stencil 1987-01-08.

Driftsmålinger på flisfyringsanlæg i størrelsen 0,1-1 MW

Sammen med Jysk Teknologisk er 7 flisfyringsanlæg blevet besøgt i 1986. Der er indsamlet driftserfaringer fra ejerne og foretaget driftsmålinger på anlæggene. Resultater og vurderinger er debatteret med anlægsproducenterne, og der er foreslået forbedringer, som vil blive indført på nye anlæg.

De bearbejdede resultater og anlægsvurderinger er samlet i delrapporter for hvert anlæg samt i en hovedrapport. Materialet skal anvendes bl.a. i forbindelse med påtænkte informationsdage om valg og drift af mellemstore flisfyringsanlæg.

Projektet er afsluttet ved udgangen af 1986.

Dokumentation:

Jakobsen, H. Houmann og P.E. Bollerup: Erfaringer med flisfyringsanlæg i størrelsen 0,1-1 MW. Delrapport 1-7 samt hovedrapport. Jysk Teknologisk Forlag, marts 1987.

Langtidsmålinger på flisfyringsanlæg

Sammen med Jysk Teknologisk og Teknologisk Institut påbegyndte Skovteknisk Institut i 1986 et langtidsmåleprogram på to flisfyringsanlæg i størrelsen 0,4-0,8 MW. Projektet udføres for midler bevilget af Energiministeriet under Energiforskningsplan 85.

Anlæggenes drift og produktion følges i ca. 1 år med daglig rapportering fra anlæggets varmemester. Med mellemrum suppleres med mere intensive målinger af en dags varighed. Hensigten med projektet er at tilvejebringe et mere nøjagtigt grundlag for vurdering af de faktiske drifts- og vedligeholdelsesomkostninger for flisfyrede anlæg, end hvad der er til rådighed i dag.

Dokumentation:

Jacobsen, H. Houmann: Energiøkonomi og forbrændingskvalitet - et samarbejdsprojekt om langtids-driftsmålinger på igangværende flisfyringsanlæg. Projektomtale bragt i Energiministeriets årlige beskrivelse af EFP-programmet.

Udvikling af en dansk kondenserende røggaskøler til flisfyringsanlæg

Energiministeriet har under Energiforskningsplan 86 bevilget midler til, at Skovteknisk Institut i samarbejde med virksomheden Ran Heat A/S kan udvikle og konstruere en kondenserende røggaskøler specielt til flisfyringsanlæg. Holder teorien, vil en sådan enhed kunne forøge udnyttelsen af skovflisens energiindhold med 15-25% med en fordelagtig lille investering. Eksisterende kondenserende røggaskølere er ikke optimale til flisfyringsanlæg. Enten er de fremstillet til svovlholdige brændsler og dermed dyre, eller også kan de ikke klare den partikelholdige røggas fra flis.

Der er ansøgt om midler fra Energiministeriet til fremstilling af en full-scale prototype i 1987 som en naturlig næste fase af projektet.

Kravspecifikationer til flisfyringsanlægs interne transportsystemer

For Energiministeriet er under Energiforskningsprogram 85 undersøgt og beskrevet flisfyringsanlægs interne systemer til brændselstransport. Der er fokuseret på fordele og svagheder ved forskellige transportsystemers opbygning og funktion, og der er opstillet krav-specifikationer til de enkelte elementer i transportkæden. Arbejdet er udført på grundlag af indhøstede erfaringer med eksisterende anlæg og litteraturstudier.

Dokumentation:

Jakobsen, H. Houmann: Flisfyringsanlægs interne transportsystem. Beskrivelse af dets elementer og hyppge fejlkilder. Stencil 1986.

Energiskove (EF-projekt)

I 1986 tog EF-Kommissionen initiativ til en undersøgelse af de muligheder, som dyrkning af energiskove i de 12 EF-lande indebærer. Denne undersøgelse er suppleret med en udredning for Energiministeriet om status i det ambitiøse svenske energiskovsprogram. De foretagne undersøgelser og beregninger indicerer så store produktionsomkostninger og så små produktionsudbytter i stordrift, at økonomien er tvivlsom. Statssubsidiering er formentlig påkrævet for at nå lønsom drift.

Dokumentation:

Heding, N.: Energiskov i Skåne. Stencil 1987-01-08.

—: The use of forest as a source of biomass energy. Stencil.

Flisens rumtæthed

På Lindenborg Gods er påbegyndt en undersøgelse af flisens rumtæthed. Undersøgelsen er foranlediget af det volumensvind, som optræder i lagret flis. Nogle læs af henholdsvis friskhugget flis og ca. 1 år gammel flis blev vejet og opmålt på lastbilen, og vandindholdet blev bestemt. Det viste sig mod forventning, at den friskhuggede flis havde større rumtæthed end den lagrede.

For at skabe bedre grundlag for bedømmelse er omkring 600 rm flis lagt i depot. Med jævne mellemrum fordelt over et halvt årstid køres flisen til varmeværket, og læssene vejes og måles. Indtil videre har resultaterne bekræftet, at rumtætheden er lavere i lagret flis end i friskhugget.

Forsøget, der er finansieret af Energiministeriet, forventes afsluttet i maj 1987 med en rapport.

Nye sønderdelingsmetoder og anvendelsesmuligheder for affaldstræ fra skoven

Projektets formål er at undersøge nye sønderdelingsmetoder og anvendelsesmuligheder, der på langt sigt kan fremme en bedre udnyttelse af affaldstræ til industriformål, men også til energiformål.

Projektet indgår på linie med andre nationale projekter fra USA, Sverige, Finland og Norge i det Internationale Energi Agenturs IEA/BIA CPC12 projekt »Chunkwood Technologies for Comminution and Utilizing Forest Biomass as an Energy Source«.

Selv om det internationale projekt udelukkende beskæftiger sig med træ til energiformål, er det den industrielle anvendelse, der er hovedformålet med det danske projekt. Nye sønderdelingsmetoder kan åbne op for produktion af en række nye industriprodukter baseret på sammenlimede spåner. Det er produkter, der kan erstatte ikke

bare træbaserede materialer, men også plast- og metalmaterialer, når sønderdelingsmuligheden ses i sammenhæng med muligheden for kemisk manipulation af veddet i tynde spåner.

For at danne et billede af de nye sønderdelingsmetoders betydning er der foretaget en undersøgelse af, hvor store mængder træressourcer der kan blive berørt. Undersøgelsen viste, at kun 50% af det træ, der kan udnyttes industrielt fra danske skove, bliver anvendt på danske træindustrier.

1.245.000 m^3 bestående af 642.000 m^3 eksporteret råtræ i form af rundt cellulosetræ og flis, 334.000 m^3 brænde, 19.000 m^3 industrielt anvendbart ved i brændselsflis og 250.000 m^3 anvendeligt ved i overskudstræ, kan danne udgangspunkt for nye industrier i Danmark. Dette træ kræver nye sønderdelingsprincipper for at kunne anvendes.

466.000 m^3 træ fra skovene anvendes i dag på industrier, hvor det sønderdeles til flis eller spåner. Der er stadig behov for udvikling af sønderdelingsmetoderne for dette træ.

410.000 m^3 kunne samlet blive anvendt til energiformål, hvor flis ikke nødvendigvis er den bedste sønderdelingsmetode.

Den samlede mængde træ, hvor sønderdeling er af betydning for anvendelsen, er altså af næsten samme størrelse som hele hugsten i 1985.

En rapport, der beskriver anvendelsesmuligheder og krav til sønderdelt træ, forventes færdiggjort i begyndelsen af 1987.

Brændselsfliskvalitet

For Danske Skoves Handelsudvalg har instituttet udført en undersøgelse med det formål at kunne opstille en kvalitetsnorm vedrørende størrelsesfordeling for almindelig brændselsflis. Undersøgelsen er finansieret af Dansk Skovforening, Skov- og naturstyrelsen og Hedeselskabet.

Flis på en række varmeværker blev undersøgt. Desuden blev flis fra en Flistærsker, en Sasmo HP-25 og en TP-960 undersøgt ved hugning af forskellige træarter under forskellige forhold.

Udfra undersøgelsen blev følgende størrelsesfordelinger foreslået som norm:

Fin ensartet brændselsflis:

Soldskuffer	*Tilladelige mængder*
45 mm runde huller	< 5%
8mm spalter	< 25%

7mm runde huller	> 40%
3mm runde huller	< 20%
Soldbund	< 10%
Stikkere 10-20 cm	< 2%
Stikkere > 20 cm	< 0.5%

Grov brændselsflis:

Soldskuffer	*Tilladelige mængder*
45 mm runde huller	< 15%
8mm spalter	< 40%
7mm runde huller	> 23%
3mm runde huller	< 15%
Soldbund	< 7%
Stikkere 10-20 cm	< 12%
Stikkere > 20 cm	< 6%

Aske fra flisfyrede varmeværker

Da flere og flere varmeværker går over til flisfyring, har Energiministeriet ønsket en udredning om den deraf følgende askeproduktion og -anvendelse.

En rundspørge til flisbrugere viste, at størstedelen af asken deponeres på lossepladsen; kun i enkelte tilfælde genanvendes den som gødning eller vejfyld.

Askeprøver fra 16 flisfyr blev indsamlet og sendt til analyse på Kemisk Institut, KVL. Indholdet af mineraler svingede meget, og asken indeholdt udover makro- og mikronæringsstoffer også tungmetaller. På baggrund af det svingende indhold af næringsstoffer og tilstedeværelsen af tungmetaller anbefales det i rapporten af udbringe asken i skoven, eventuelt sammen med kvælstofgødning.

Dokumentation:

Kofman, P.D.: Aske fra flisfyrede varmeværker. Kemisk sammensætning og anvendelsesmuligheder. SI-rapport 3-1987.

Pyntegrønt og juletræer

Høstning og transport af pyntegrønt og juletræer

Projektet blev påbegyndt i 1981 og er nærmere beskrevet i tidligere årsberetninger. I 1986 blev der foretaget studier af udstyr til mekaniseret snøring af juletræer.

Slutrapport forventes færdiggjort i løbet af 1987.

Dokumentation:

Petersen, F.B.: Observationer af udstyr til mekaniseret netning af juletræer.

Vækstregulering af juletræer

Mange juletræer udvikler i de første vækstår en lav og tæt vækstform, hvorefter de har tendens til at blive åbne og langstrakte med stor afstand mellem grenkransene, hvilket ofte medfører en uønsket juletræsform.

Formålet med denne udredningsopgave var dels at gennemgå den eksisterende viden om vækstregulerende midlers effekt på specielt nåletræer, dels at finde frem til egnede midler og metoder til regulering af væksten, således at der udvikles en passende juletræsform.

Resultatet af undersøgelsen var en udpegning af flere vækstregulerende midler, som det ville være anbefalelsesværdigt at afprøve på juletræskulturer.

Der blev etableret forsøg med 5 vækstreducerende midlers effekt på nordmannsgran. Kun et af midlerne, Ethrel-480, viste signifikant vækstreduktion på topskudslængden i 1986. Forsøget følges i 1987 for at registrere midlernes langtidseffekt, idet nogle af midlerne først har virkning efter et år eller mere.

Dokumentation:

Rolev, A.-M.: Anvendelse af vækstregulerende midler i skovbruget. Stencil 1986-05-27.

Afmodning og nåletab hos juletræer

Uregelmæssig forekomst af nåletab i juletræskulturer, specielt hos nordmannsgran, har i de senere år været noget af en gåde. Som en mulig forklaring på det uens nålefaldsmønster har der været peget på et varieret klimatisk betinget afmodningsforløb fra år til år.

Afmodningen er en proces, som bestemmes af samspillet mellem indre fysiologiske og ydre miljømæssige faktorer. Udviklingsforløbet i ændring af dagslængde og temperatur, som finder sted om efteråret, er altafgørende for træets udvikling af resistens over for vinterens stressfaktorer som frost og tørke.

Formålet med denne udredning var dels at klarlægge, hvilke fysiologiske og miljømæssige faktorer der er involveret i nåletræers afmodningsproces, dels at redegøre for selve nåletabet og dets årsager.

Undersøgelsen konkluderer, at valg af træart og proveniens er af største betydning for at opnå en god juletræskvalitet. Der bør være nøje overensstemmelse mellem de vækstbetingelser, der findes på proveniensens ophavssted, og de vækstbetingelser, den kan få under danske forhold.

Man bør vælge et høsttidspunkt, hvor der er størst sandsynlighed for, at træerne er afmodnet og dermed mest resistente over for stressfaktorer, ligesom man bør undgå gødskning og vanding sidst på

vækstsæsonen, da dette forlænger træets vækstperiode og forsinker afmodningen.

De enkelte træer ses ofte at være »individualister« med hensyn til afmodningstidspunkt, hvorfor det ville være hensigtsmæssigt at finde frem til en hurtig og nem metode, hvormed man kan måle træernes hærdningsgrad i felten. En sådan løsning skal muligvis findes inden for optikteknik og farvebestemmelse.

Udvikling af målemetoder til bestemmelse af hårdførhed vil dog forudsætte omfattende undersøgelser og forsøg gående ud på at finde frem til, hvilke biokemiske, fysiologiske og cellebiologiske forhold, der kan tages som direkte udtryk for graden af hårdførhed.

Sådanne forsøg kunne omfatte kunstigt fremstillede afmodningsforløb ved kunstig simulering af lysforhold, dagslængder m.m., hvor man løbende registrerer (kemisk, elektronmikroskopisk), hvorledes dette påvirker træerne og deres nåle.

På længere sigt vil man kunne finde frem til metoder (hæmning af enzymer og hormoner) til at hindre nåletab og sikre lang holdbarhed af juletræer. I dag kan man forlænge juletræers holdbarhed ved at holde dem kølige og fugtige ved oversprøjtning eller sætte dem i vand.

Dokumentation:
Rolev, A.-M.: Afmodning og nåletab hos juletræer. Stencil 1986-07-17.

EDB-opgaver

SIWORK programmet

SIWORK, som er et kombineret arbejdsstudie- og dataindsamlingsprogram udviklet ved instituttet, er i 1986 solgt i flere eksemplarer bl.a. til New Zealand, Frankrig og Irland. En ny version, SIWORK 2, er under udarbejdelsen.

Andre opgaver

Hagl i træer

Miljøministeriet har anmodet Skovteknisk Institut om at gennemføre undersøgelser af betydningen af stålhagls forekomst i træ leveret til træindustrien. Under projektet blev der indhentet erfaringer fra træindustrier i lande, hvor der anvendes stålhagl til jagt. Formålet med projektet var

— at klarlægge eventuelle forskelle på stålhagls og blyhagls indlejring i levende træer og at belyse det levende veds korroderende virkning på stålhagl
— at få en oversigt over omfanget af hagl i træ leveret til danske træindustrier

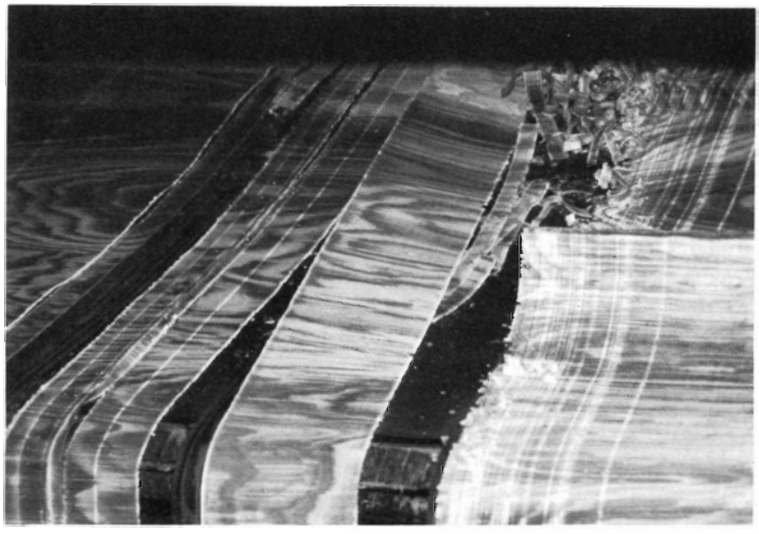

Figur 5. Skrælning af finér med stålhagl.

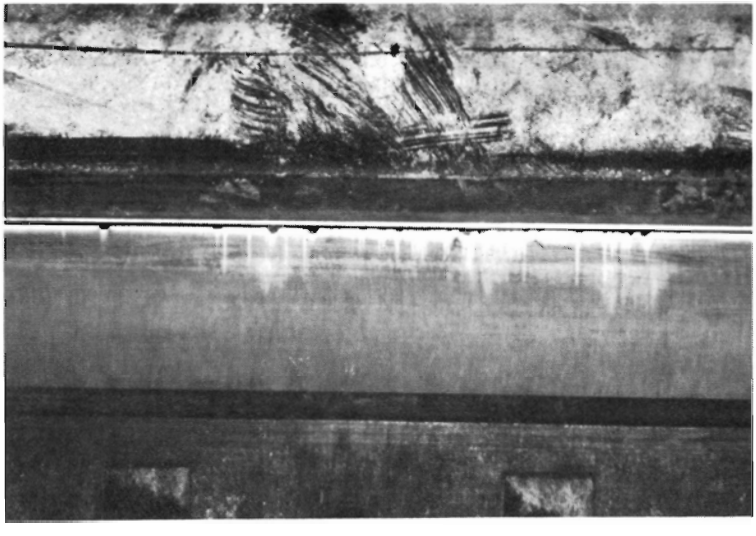

Figur 6. Finérkniv efter skrælning af træ med stålhagl.

— at belyse skadeomfanget på udvalgte træbearbejdningsmaskiner ved bearbejdning af træ med indlejrede stålhagl
— at belyse de arbejdssikkerhedsmæssige aspekter omkring de samme maskiner ved bearbejdning af træ med indlejrede stålhagl
— at indhente viden om brug af metaldetektorer i træindustrien

Arbejdet er udført i samarbejde med konsulent E. Svendsen fra Teknologisk Instituts trætekniske afdeling.

Det var ikke muligt at give en samlet vurdering af stålhagls betydning som fremmedlegeme i træ leveret til træindustrien. Specielt var det forbundet med stor usikkerhed at vurdere omfanget af stålhagls fremtidige anvendelse og dermed forekomst i industrifaget.

Efter beskydning af træer med stålhagl og blyhagl på 20-30 m afstand blev der ikke observeret forskel i indlejring af de to hagltyper. Begge blev indlejret under barken uanset træart og skudafstand. Forsøgene omfattede skud lige på stammer af bøg, eg og rødgran.

Ved den efterfølgende opskæring af træerne på savværker (figur 5) viste det sig, at træ med stålhagl giver skader på oparbejdningsmaskinernes skærende dele. Omfanget af disse skader er meget forskelligt fra maskine til maskine. Blokningsmaskinen fik skår i knivene udover et almindeligt slid, men kunne stadig give et acceptabelt produkt. Selv et dagligt møde med stålhagl i mindre mængder vil næppe kunne give anledning til driftstop eller større hyppighed af opslibning. For bånd- og rundsavene derimod blev der observeret skader, som må nødvendiggøre driftstop i forbindelse med udskiftning af klinger. For finerknive vil enhver forekomst af stålhagl blive ramt. Ved en sådan påvirkning af kniven vil det være nødvendigt med udskiftning og opslibning (figur 6). For både snedkerbåndsaven, tykkelseshøvlen og den tosidede kehlemaskine vil et enkelt hagl kunne påvirke skæret, så det ikke længere giver et acceptabelt produkt.

Kun i ganske få tilfælde påvirker disse skader arbejdsmiljøet, og for de fleste maskiner vil det ikke være nødvendigt at træffe yderligere sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med forarbejdning af træ med stålhagl.

Projektet er nu afsluttet. De træer, som blev beskudt under forsøget, vil være til rådighed for videre undersøgelser.

Dokumentation:

Petersen, F.B. og E. Kofod: Stålhagls betydning for træindustrien. Arbejdsrapport udarbejdet for Miljøstyrelsen. Udgives af Miljøstyrelsen i 1987.

ER DER OVERHOVEDET NOGEN DER HAR MAXIMALT KASSEOVERSKUD SOM MÅLSÆTNING?

Af PER HOLTEN-ANDERSEN
Skovbruginstituttet,KVL

Oxford class: 651.1

Terminologi

Formelt angiver *rente* en procent, mens *rentefod* angiver et decimaltal (0,0 p). I praksis bruges ikke denne skelnen – de to udtryk anvendes i flæng, som også i det følgende.

Kasseoverskud bruges i skovbrugsøkonomien til tider synonymt med dækningsbidrag, til andre tider synonymt med dækningsbidrag ÷ faste omkostninger. I efterfølgende artikel bruges kasseoverskud i betydningen dækningsbidrag. Dette har ingen indflydelse på artiklens konklusioner iøvrigt.

Indledning

Egedyrkning og egeøkonomi var hovedtemaet for en ekskursion. Under ekskursionen forevistes bla. det af distriktet praktiserede »forcerede« hugstprogram i eg, og sammenhængen mellem hugststyrke og tilvæksttab blev diskuteret.

Under diskussionen om egedyrkningens økonomi udtalte skovrideren på distriktet: »Det eneste, der betyder noget her på distriktet er højt kasseoverskud. Det er derfor, vi dyrker så meget eg. Vi regner slet ikke med renter«.

Efter denne tilkendegivelse var det naturligt at spørge, hvorfor man praktiserede så forceret et hugstprogram – bl.a. med den konsekvens, at tilvæksttab var sandsynligt. Den ønskede dimension kunne nås ved lidt højere omdriftsalder – og uden risiko for tilvæksttab ville man samtidig opnå et højere kasseoverskud som følge af den højere omdriftsalder (se tabel 1).

Tabel 1: Kasseoverskud og omdriftsalder – eg, bonitet 1. Kilder: Skovøkonomiske tabeller, 1985. Møller, 1933.

Omdriftsalder, år	100	110	120	130	140	150
Kasseoverskud, kr/ha	2200	2800	3300	3600	4000	4300
Kasseoverskud, Index-%	68	85	100	110	122	130
Diameter -CMM, cm	48	53	59	65	71	77

Svaret på dette spørgsmål var, »at sådan skulle det heller ikke forstås«. Når man nærmede sig omdriftsalderen, blev den bundne kapital mere og mere likvid – og distriktet havde ikke likviditet til blot fortsat at øge omdriftsalderen.

Det fremførte synspunkt synes ganske rimeligt og realistisk – det stemmer blot ikke overens med, at distriktet følger en kasseoverskudsmålsætning. Skovrideren siger med sit svar, at likviditet åbenbart koster noget, og beviser dermed indirekte, at han regner med renter.

Det var derfor naturligt videre at spørge, om distriktet nu også i realiteten følger en kasseoverskudsmålsætning. Det var faktisk naturligt at spørge mere generelt, »*om der overhovedet er nogen, der har størst muligt gennemsnitligt årligt kasseoverskud som målsætning*«. Ikke på driftsplanens første sider, hvor driftsformål og andet glamourøst nedfældes, men i hverdagens dispositioner, når det afgøres om en udgift kan retfærdiggøres, eller hvornår en indtægt skal hjemtages. Da spørgsmålet således stedse antog mere generel karakter, blev det til denne korte artikel i stedet for endnu et spørgsmål!

Hovedforskelle mellem to målsætninger

Som begrundelse for at vælge størst muligt gennemsnitligt årligt kasseoverskud som målsætning – modsat størst mulig kapitalværdi – høres ofte det synspunkt, »*at hvis vi regner med renter i skovbruget, er der jo ingenting, der kan betale sig*«. Kasseoverskudsmålsætningen bliver altså nødløsningen, der tyes til, fordi indførelse af renter vil dræbe stort set al skovbrugsfaglig foretagsomhed (se f.eks. Abell, 1957, hvorfra udtrykkene »den rationelle fornufts morter«, »rentens støder« og »ligegyldighedens vinde« stammer). Er det nu også rigtigt?

Lad os først se på hovedforskellene mellem målsætningerne a) størst muligt gennemsnitligt årligt kasseoverskud og b) størst mulig kapitalværdi.

Under kasseoverskudsmålsætning har man definitionsmæssigt ingen likviditetsproblemer. En krone i indtægt i dag er lige så værdsat som en krone i indtægt i morgen.

I tabel 2 er vist en omsætningsbalance for eg, bonitet 1. Likviditetsforløbet i kolonne (7) er desuden vist i figur 1A. Likviditetsforløbet i figur 1A giver et gennemsnitligt årligt kasseoverskud på 3300 kr/ha/år (389.601/118). I figur 1B vises et likviditetsforløb, der blot er et spejlbillede af 1A – alle indtægterne kommer før udgifterne.

Hvem vil ikke vælge likviditetsforløbet i 1B frem for likviditetsforløbet i 1A? Skovejeren, der har størst muligt gennemsnitligt årligt kasseoverskud som målsætning, er indifferent – for både 1A og 1B giver samme gennemsnitlige årlige kasseoverskud, 3300 kr/ha/år. Intuitivt forstår vi dog alle, at intet fornuftigt handlende menneske vil vælge forløbet i 1A frem for forløbet i 1B!

Skovejeren, der vælger størst mulig kapitalværdi som målsætning, er da heller ikke tilfreds med kasseoverskudsmålsætningens »een krone i dag er lig een krone i morgen«. Han erkender, at kapital er et knapt gode og dermed forbundet med en omkostning – en omkostning vi kalder renten.

Skal vi låne kapitalen, er renten en direkte omkostning. Har vi derimod selv kapitalen, er renten en offeromkostning i form af det, vi går glip af ved ikke at kunne investere kapitalen et andet sted. Den kalkulationsrentefod, der anvendes ved kapitalværdiberegningen, er således et udtryk for skovejerens omkostning på den investerede kapital.

Umiddelbart må vi sige, at personen med størst mulig kapitalværdi som målsætning bevæger sig i en økonomisk mere realistisk verden end personen med størst muligt gennemsnitligt årligt kasseoverskud som målsætning. Men er de to målsætninger uforenelige?

To sider af samme sag

De fleste opfatter vel disse to målsætninger som to væsensforskellige metoder til vurdering af en investering. I virkeligheden er de to betragtningsmåder to sider af samme sag – den ene betragtningsmåde er blot et grænsetilfælde af den anden betragtningsmåde. Dette vil fremgå af en lidt nærmere analyse af kapitalværdimetoden i det følgende.

I figur 2 er vist kapitalværdien af omsætningsbalancen i tabel 2, kolonne (7), beregnet for forskellige rentefødder. Det ses, at kapitalværdien vokser mod uendelig når renten (p) nærmer sig 0%.

Tabel 2: Omsætningsbalance og kapitalværdiberegning (p = 2 %, excl. fradrag for faste omkostninger), for 1 ha eg, bonitet 1. Kilde: Skovøkonomiske Tabeller, 1985.

(1) AKL Alder fra frø	(2) Hugst m^3	(3) Diam. cm	(4) NPR kr/m^3	(5) Hugst ialt kr	(6) Dyrkn. omk. kr	(7) Ialt kr	(8) Disk. tid år	(9) Disk. faktor (p=2%)	(10) Disk. beløb kr
2(primo)					-35.400	-35.400	0	1.000	-35.400
2- 9					-2.400	-2.400	4	0.924	-2.217
10- 19	6	5.2	40.7	244	-5.700	-5.456	13	0.773	-4.218
20- 29	41	8.6	77.1	3.163	-2.600	563	23	0.634	357
30- 39	66	13.8	131.0	8.648		8.648	33	0.520	4.499
40- 49	66	18.9	180.3	11.898		11.898	43	0.427	5.078
50- 59	58	24.1	221.9	12.871		12.871	53	0.350	4.506
60- 69	57	30.2	258.1	14.709		14.709	63	0.287	4.224
70- 79	40	34.0	282.3	11.293		11.293	73	0.236	2.661
80- 89	46	38.8	346.2	15.923		15.923	83	0.193	3.078
90- 99	51	43.5	434.9	22.182		22.182	93	0.159	3.517
100-109	54	48.6	571.9	30.884		30.884	103	0.130	4.017
110-119	54	54.3	741.7	40.051		40.051	113	0.107	4.274
120	313	58.9	842.9	263.835		263.835	118	0.097	25.498
	852			435.701	-46.100	389.601			19.874
Evighedsfaktor								1.107	
Kapitalværdi (p=2%)									22.000

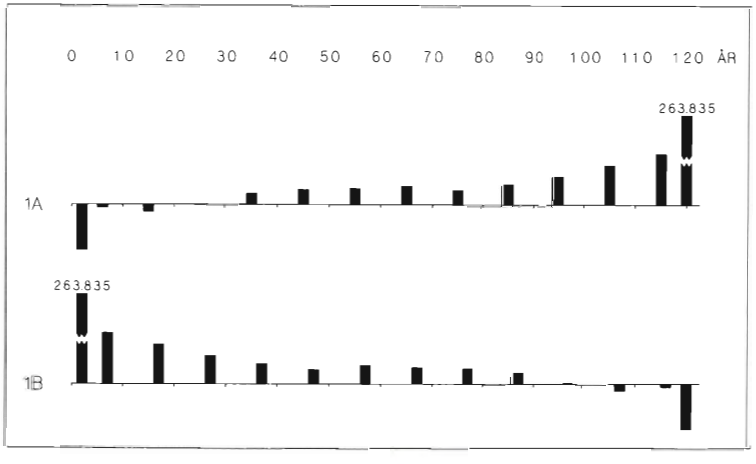

Figur 1: 1A: Likviditetsforløb for investering i plantning af 1 ha eg, bonitet 1. Tal fra tabel 2, kolonne (7). 1B: Spejlvendt likviditetsforløb af 1A.

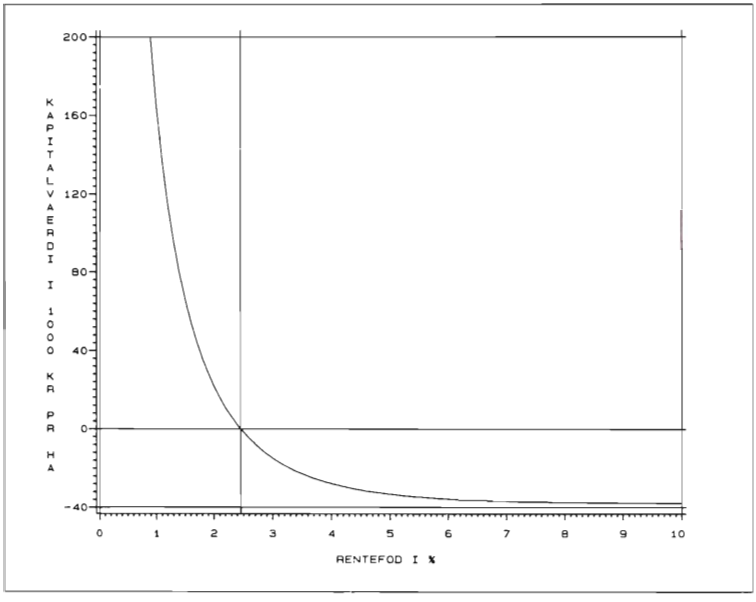

Figur 2: Kapitalværdi i 1000 kr/ha for 1 ha eg, bonitet 1 (diskontering af omsætningsbalancen i tabel 2, kolonne (7)).

At anvende kriteriet størst mulig kapitalværdi, når p nærmer sig 0 %, kan derfor synes uden mening, da alle investeringskæder (med positivt kasseoverskud) vil have en uendeligt stor kapitalværdi for p gående mod 0 %. Vi kan altså tilsyneladende ikke finde den investering, der har størst kapitalværdi, når p nærmer sig 0 %.

Problemet er dog til at slippe uden om. Enhver kapital modsvares af en vis fremtidig indtægtsstrøm. Fremtidig indtægt og nuværende kapital er i realiteten det samme. Dette er hovedtanken bag begrebet kapitalværdi. Kapitalværdien af en fremtidig indtægtsstrøm er det beløb, vi vil være tilfredse med at modtage nu og her, mod at afgive retten til den pågældende indtægt.

Mange indtægsstrømme kan give den samme kapitalværdi, idet likviditetsforløbet kan varieres. Derimod er der kun een *jævn* indtægtsstrøm, der modsvarer en given kapitalværdi. Denne indtægtsstrøm er naturligt nok kapitalen multipliceret med rentefoden: Cxp. I stedet for at se på kapitalværdien (C), vil vi nedenfor se på den gennemsnitlige årlige indtægt, der modsvarer denne kapitalværdi ved en given rentefod (p). Denne gennemsnitlige årlige indtægt er: Cxp. (I det efterfølgende benævnes Cxp »det

gennemsnitlige årlige overskud«). Størrelsen Cxp har en række »hensigtsmæssige« egenskaber.

For p = 2% er Cxp = 440 kr/ha/år for omsætningsbalancen i tabel 2 (Cxp = kapitalværdien angivet i kolonne (10) × p: 22.000 × 0.02 = 440). De 440 kr/ha/år er altså det beløb, der modsvarer det ujævne likviditetsforløb i tabel 2, kolonne (7). Dette ses af, at indtægtsrækken i tabel 2, kolonne (7) har samme kapitalværdi som en konstant indtægt på 440 kr/ha/år. Kapitalværdien af et og samme beløb modtaget hvert år i al fremtid er: Beløbet × 1/p = Cxp × 1/p = C.

Ydermere vil samme investering blive valgt, uanset om vi vælger investering efter kriteriet størst mulig kapitalværdi, eller efter kriteriet størst muligt gennemsnitligt årligt overskud, Cxp. Når vi maximerer C, maximerer vi også Cxp.

Den tredie og vigtigste »hensigtsmæssige« egenskab ved Cxp er illustreret af figur 3. Kurve 2 viser størrelsen af Cxp for forskellige

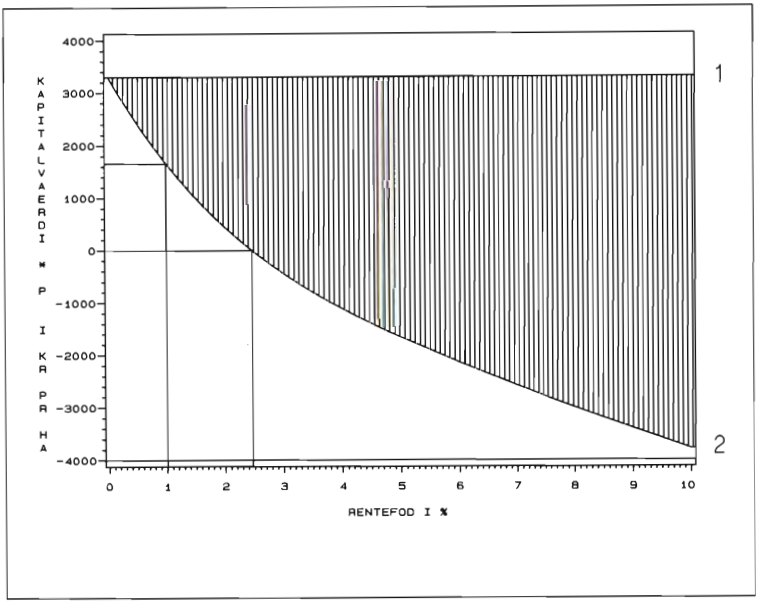

Figur 3: Forløbet af størrelsen Cxp (kurve 2) for forskellige værdier af p (C angives af figur 2). Linie 1 angiver det gennemsnitlige årlige kasseoverskud. Afstanden mellem linie 1 og kurve 2 (det skraverede område) angiver forskellen mellem overskud før kapitalaflønning (»kasseoverskuddet«) og overskud efter kapitalaflønning (Cxp).

værdier af p. C er taget fra figur 2 og angiver kapitalværdien af vores omsætningsbalance for eg fra tabel 2.

Vi ser, at hvor C (figur 2) går mod uendelig når p nærmer sig 0%, *går Cxp (figur 3) mod en konstant. Denne konstant er det gennemsnitlige årlige kasseoverskud = 3300 kr/ha/år (figur 3, linie 1).* Cxp er altså *det gennemsnitlige årlige overskud*, når vi forlanger p% i rente af den investerede kapital. For det (sær-)tilfælde at vi er tilfreds med en rente på 0%, er Cxp identisk med *det gennemsnitlige årlige kasseoverskud.*

Niveau for rentefoden

Kasseoverskudsmålsætningen er således blot et grænsetilfælde af den generelle kapitalværdimålsætning, nemlig svarende til at p = 0%, altså svarende til at vi er tilfredse med en rente på 0%. Snarere end at være to væsensforskellige metoder til vurdering af en investerings fordelagtighed, er det altså i virkeligheden to sider af samme sag, når man vurderer kasseoverskud og kapitalværdi: for p gående mod 0% er Cxp = det gennemsnitlige årlige kasseoverskud.

Det er således ikke et spørgsmål om at vælge kasseoverskudsmålsætning contra kapitalværdimålsætning, men snarere et spørgsmål om at fastlægge det korrekte niveau for rentefoden ved kapitalværdiberegningen.

Vælger vi kasseoverskudsmålsætning, svarer dette til kapitalværdimålsætning, men med en på forhånd fastlagt rentefod på 0%. Men hvem siger, at vi skal anvende en rente på 0% og ikke eks. 1%? Hvilket niveau skal renten have?

Der er i flere artikler i D.S.T. og SKOVEN i det seneste års tid argumenteret for, at den rentefod, der bør anvendes som kalkulationsrente, er den efter-skat realrente, man kan få ved at placere pengene et alternativt sted – f.eks. på kapitalmarkedet (se Jensen & Jensen, 1986. Holten-Andersen, 1986). Denne efter-skat realrente ligger for øjeblikket på niveau 0-3% (ved 56% indkomstskat).

Skovejeren der udtaler, at han handler efter kasseoverskudsmålsætning, disponerer derfor nok i virkeligheden – ubevidst – efter en kapitalværdibetragtning, men med en forholdsvis lav realrentefod (f. eks. 0-2%). Snarere end altid at anvende en kalkulationsrente på 0%, er spørgsmålet altså at finde den efter-skat realrente, der er et rimeligt udtryk for prisen på kapital. Denne »pris« vil være individuel fra skovejer til skovejer.

Konsekvenser af »gal« målsætning

Figur 3 kan belyse yderligere et par forhold. Figuren viser størrelsen af den gennemsnitlige fejl man begår, hvis man »tror man handler efter kasseoverskudsmålsætning« men i virkeligheden handler unden hensyntagen til, at kapitalen også skal have et afkast – dvs. efter kapitalværdimålsætning.

Som det ses af følgende sammenhæng (se endvidere under afsnittet »terminologi«):

Kasseoverskud = Kapitalaflønning + Reelt overskud,

er det skovbruget kalder *Kasseoverskud* blot et indtjeningsbidrag til dækning af kapitalens aflønning (såvel fremmed- som egenkapitalen) samt det *Reelle overskud*. For den, der er tilfreds med et kapitalafkast på 0 %, er det Reelle overskud = Kasseoverskuddet. Men for den, der disponerer med et kapitalafkast større end 0 %, er det således beregnede overskud for stort, idet en større eller mindre del af dette overskud i virkeligheden vil være aflønning af den investerede kapital.

Lad os sige, at vi driver eg i 120-årig omdrift, hvilket giver et gennemsnitligt årligt kasseoverskud på 3300 kr/ha – dvs. svarende til linien (1) i figur 3. Hvis vi i virkeligheden disponerer efter, at kapitalen skal have et realt efter-skat afkast på 1 %, ja så skal der først trækkes et beløb fra de 3300 kr. til aflønning af kapitalen, før vi kan snakke om *reelt overskud* (efter kapitalaflønning).

Af figur 3 ses, at det gennemsnitlige årlige overskud (efter fradrag for kapitalaflønning) for investeringen vist i tabel 2, er 1654 kr/ha/år (= Cxp) for p = 1 %. Den gennemsnitlige rente til aflønning af kapitalen udgør altså 1646 kr/ha/år (3300-1654). Vi begår en fejl på 1646 kr/ha/år ved at tro, at vores overskud er 3300 kr/ha, hvor det i virkeligheden blot er 1654 kr/ha. Vi tror altså i realiteten, at vores overskud er dobbelt så stort (3300 kr), som det i virkeligheden er (1654 kr).

Hvis renten er større end 1 % begår vi selvsagt en endnu større fejl. Ved 2.5 % er overskuddet efter kapitalaflønning 0. Ved en ønsket efter-skat realrente på 2.5 % er hele kasseoverskuddet altså »spist op« af forrentning af den investerede kapital. De 2.5 % er således investeringens interne forrentning (jvfr. også figur 2).

Sammenfatning

Samlet kan det siges, at kasseoverskudsmålsætning i virkeligheden blot er et specialtilfælde af kapitalværdimålsætning, nemlig svarende til at anvende en kalkulationsrente på 0 %.

Kalkulationsrenten skal imidlertid afspejle omkostningen på den investerede kapital. Efter-skat omkostningen på kapital kan til tider være 0%, eller sågar negativ. Endnu har den dog *aldrig* været det i perioder, der tilnærmelsesvis strækker sig over så lange tidsrum, som skovinvesteringer beslaglægger. Derfor er der ingen rimelighed i på forhånd *altid* at lægge sig fast på 0%, som man gør ved kasseoverskudsmålsætning. At der heller ikke er nogen, der i virkeligheden gør dette ses af, at de omdriftsaldre, man i realiteten praktiserer i skovbruget, er væsentlig lavere end dem man ville anvende, hvis man fulgte en målsætning om størst muligt gennemsnitligt årligt kasseoverskud (for eg bonitet 1: 180-200 år, for bøg bonitet 1: 140-150 år, for rødgran bonitet 1: 90-100 år)!

Det er mere i overensstemmelse med, hvordan en skovejer i virkeligheden disponerer, at regne med en realforrentning efter skat, svarende til hvad man alternativt kan få for pengene ved at placere dem på kapitalmarkedet over længere tidsrum. Og her ligger efter-skat realrenten på mellem 0% til 3%.

Skovejeren, der udtaler, at han handler efter kasseoverskudsmålsætning, disponerer derfor nok i virkeligheden med en rente i den nedre ende af dette spektrum (0-2%), mens skovejeren, der må forlange højere forrentning af sin kapital, bør disponere efter kapitalværdimålsætning med en rente i den øvre ende af det nævnte spektrum (2-3-(4)%).

Litteratur

Abell, J., 1957: Rationel fornuft og skovbrug. Dansk Skovforenings Tidsskrift, 1957, p. 43-47.

Holten-Andersen, P., 1986: Skattemæssige afskrivninger på skovbrugets investeringsgoder. Dansk Skovforenings Tidsskrift, 1986, p. 14-42.

Jensen, L. E. og Jensen, S. F., 1986: Rente i kalkuler over kulturinvesteringer. SKOVEN nr. 6/7, 1986, p. 254-256.

Møller, C. M., 1933: Boniteringstabeller og bonitetsvise tilvækstoversigter for bøg, eg og rødgran i Danmark. Dansk Skovforenings Tidsskrift, 1933, p. 554-557.

Skovøkonomiske tabeller, prisniveau 1985: Dansk Skovforening. Hedeselskabet, Skovstyrelsen.